

**DECRETO AR 'BEDE
AR H. "LXI" LEGISLATURA
JAR DÄTÄ HNINI M'ONDA
DECRETA:**

RATS'E. Ar expide ar, Hmända Orgánica, ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähni ar M'onda, pa kahi komo teni:

HMÄNDA ORGÁNICA PODER NTHOKI TS'UT'UBI AR AR DÄHNINI AR M'ONDA

**HONTHO 'NAHA
FUNCIÓN NGU HADA HOGI YA TUHNI**

**NTHEGE NTHUTS'I NDU
Ts'ut'ubi ja ar nda pwede nda nthoki ts'ut'**

Nt'ot'e ar función Ngu hada hogi ya tuhni

Ar Nthuts'i 1. Ar nt'ot'e ar nja ngu hada hogi ya tuhni nthe ya ts'ut'ubi ar nda pwede nda nthoki ts'ut'ubi ja yá ngäts'i da ima ar ndäthot'i nt'eje ar ar dätä manse ne M'onda ne tsöge jar:

- a) Ya ngu hmända ar Ts'ut'ubi, da 'befi ará jar ne nguu;
- b) Una nguu da;
- c) 'Narnguu ya nt'ot'e jä'itho;
- d) Nguu ne ratse;
- e) Ts'ut'ubi ir nge ya ;
- f) Ts'ut'ubi ir nge ya, ra ts'uti ndui ya hnini ne ya ra ts'uti nt'eni;
- g) Ra ts'uti s zu'we ne
- h) Ts'ut'ubi ir nge ya 'befi.

Amicus Curiae

Ar Nthuts'i 2. Ar un ar 'medi da uni ar hñä 'na jar 'muj ntsoni nä'ä jar nt'ot'e gotho nthe da ya jä'i ne da ar ndäthot'i ne ar Nä'ä di 'bui, 'na ya jä'i nu wa moral wa gotho ja ya 'mui, tsa xingu ar ja ya hmä "Amicus Curiae" wa mpädi ar ar nda pwede nda nthoki ts'ut'ubi ne komongu pa ra nu 'nar nt'ot'e jar ar ts'ut'ubi ir nge jar dätä hnini, nä'ä da nuhu 'nar hño ne hi'nä. Ar tsoni yá kja ar nt'ot'e tsükua.

**NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
Ndänzaya Superior Ts'ut'ubi**

Residencia

Ar Nthuts'i 3. Ar ndänzaya da mets'i komongu ar dätä hnini. Da mfaxte ja yá 'bede ya ntsedi ne ya ntsedi da njäts'i ar ts'ut'ubi, xkagentho da kja yá ngäts'i ir nge ár

ndäthot'i , nuna ar hmända ne ma'ra ghoto ne da petsi.

Muntsi ar ya ne ya ntsedi ne ra ts'uti

Ar Nthuts'i 4. Ya ne ya ntsedi , ra ts'uti ne da muntsi ir nge ar ts'ut'ubi, ya nthädi hä ja 'nar nsädi wa ar kja ar nguu nsädi nthoki ts'ut'ubi. Nuna ar metho ya kja 'nar nt'ot'e nthogi ar ñut'i hoki yá 'behñä yá ntsoni ya ne nu'u 'bui ar ndäthot'i ne ar tsükua. Ár nthädi hä ar nsädi pa 'ñuse ar ja ar tsükua ar mbo ja ya jeya nuya ya ár njäts'i nu'bu. Ar ts'ut'ubi ngatho nä'ä ja ya ma da kja gotho ya muntsi.

Ya pa ar 'befi ya ntsedi ne ya ntsedi ne bí ma

Ar Nthuts'i 5. Ya ne ya ntsedi jar ár mui 'ret'a ma kut'a ya jeya ne ár kja da bí jeya. Ya ntsedi ne ya ntsedi da ar 'nar da ma, nxoge ar ndui ar jeya, da ar nthebe ma por nthebe ma ja ar domi ya ntsedi jar gotho, ne ya nuya kut'a jeya, da ar nthebe ma.

Ar njut'i ar da thoki ne nu'bu ar ya ntsedi wa o ar jeya ár muntsi, wa ra zo, xi 'ret'a ya jeya komongu ya ntsedi wa ne pets'i mä s ar 'nate jeya bi hontho jar dätä hnini wa mä s jeya bätsitho , wa 'nar hñeni 'nar mui hñeni 'befi nzäm'bu dama pa ar nt'ot'e ar ya pa dá xi pefi.

Ar tsa da 'yot'e jar 'na gi hnini ts'ut'ubi, jin da ne xí nthäki ar nt'ot'e.

Nthädi hä ya muntsi ne ya kha ya ntsedi ne ya ntsedi

Ar Nthuts'i 6. Ar muntsi ar ya ne ya ya ntsedi da zedi ja ár nthädi hä ja ar wa, ár nt'ot'e, ar ar mpote 'befi nzäm'bu, xkagentho da tsa da ar wa mbo jar ngäts'i 'ret'a ya pa da kja, k ora gotho ya pa. Nu'bu hingi ar mbo nu, ar muuntsi da ya mede.

Nu'bu jin da kja, ar ts'ut'ubi ja ar da 'yot'e ñoho 'nar ne nu'bu hingi ar bi nthädi hä, da gohi pa da nu pa ga ot'uje 'nar ar hñu muntsi da ndezu majwäni.

Ya ntsedi ne ya ntsedi da nuju a da ma ar wadi ar hmända, hontho ar wa 'befi nzäm'bu, ja yá ngäts'i nge ar ndäthot'i .

Da ma ar 'befi ne ya ntsedi

Ar Nthuts'i 7. Ya ne ya ntsedi hontho tsa da ma ár 'befi ir nge ar pefi ar jar dätä hnini da metsi ar ts'ut'ubi, jar ngäts'i nä'ä mä jar xeni nthuts'i 133 ar ar ndäthot'i .

Nu'bu ya 'na petsi k ara muntso 'nar ya ntsedi wa ya ntsedi hinda ntsoni, ar ts'ut'ubi nä'ä'na jar gotho ya mpote. Ya xi da nja ar ya ntsedi da nu ya hmända..

Petsi ya muntsi ya ntsedi ne ya ntsedi

Ar Nthuts'i 8. Ya ya ntsedi ne ya ya ntsedi ya ja yá 'befi ar ne ja ya nguu, ya ts'ut'ubi ir nge ya ,nguu ratse,nguu da ne **nguu ar nt'ot'e ya jä'itho**, ya da ar pa da jai. Ár muntsi da ir nge jar ts'ut'ubi.

Ya ntsedi ne ya ya ntsedi da ar 'befi mpote, wa da ja ya 'befi hingi ngu hada hogi ya tuhni wa hingi un a, nthäki hogem'bu tset'i ar ndä ya 'ret'a ma kut'a ya pa. Hontho tsa mfaxte ja ya tsi nzoya, ár seki hmä da nu.

Jin da kha ar ya ne ya pa da t'ot'e ar ngu hada hogi ya tuhni

Ar Nthuts'i 9. Ya ne ya mpote ar ar Ngu hada hogi da 'buñu ya ntsedi wa ya ntsedi ne ra ts'uti wa ra ts'utias hingi tsa da ar nt'ot'e, ne jar ni 'na jar, ar función nguu hada hogi ya tuhni, nä'ä ma nu ya ar ndä nu'bu tsoni yá.

Prerrogativas ne njapi ja ya ne ya ntsedi

Ar Nthuts'i 10. Ya prerrogativas ne ya njapi ja ya ne ya ntsedi :

- I. Da wat'i hyax'bu_{ne} ar tsa da 'yot'e yá 'befi ya nguu ár tsükua;
- II. Da wat'i ya hmunts'i jar Tsoni yá ne ya kjajar nuy_u ár njäts'i nu'bu, nthäki mfämuhñä;
- III. Da ar Tsoni yá:
 - I) Jar da ne ya da tsükua hñä pa da honja;
 - II) Da shifi a da kja hmända wa, ne
 - III) Pa da japi ja ya ar pa ya hmunts'i.
- IV. Da wat'i ya japi ne ya nt'ot'e ar nda pwede nda nthoki ts'ut'ubi ya nä'ä bí mi;
- V. Da un ya te kja ne ya nt'ot'e ar habu da nu a tsükua;
- VI. Nu'u hingi nthe ja ar nt'ot'e;
- VII. Nu wa te ya petsi nu'bu_{ya} te da un ar hmända;
- VIII. Da 'yot'e njäts'i, mbo ja ar hmända, ya xeni, wa ya mefi wa ya te da pefi ja ya ár te di padi;
- IX. Uni ja ya xi ngu hada hogi ya tuhni ya ra ts'uti ar nt'ot'e, 'mehni pa jwati ndui;
- X Nu'u hingi nthe pa ne ya ora. Pa ne ya ora, hontho nä'ä da 'yot'e jar nt'ot'e da nja'bu_{bí} kja, nkohi ar ts'ut'ubi, ja ya ar hmända wa tsükua;
- XI. Da tsoni ko ya pa ga nu gotho ya mui a tsükua;
- XII. Da ya nt'ot'e ja yá 'befi wa ya 'befi nu'u ár ga ot'uje;
- XIII. Hingi nu ke ya xeni da kja ya mfats'i mi bi nthe jar ya nt'ot'e;
- XIV. Ga japi jar di padi ar ts'ut'ubi ma'ra ya nt'ot'e ma ar ndäse_{ar} nthoki ts'ut'ubi;
- XV. Jwati ya nt'ot'e xi hño, Ngu hada hogi ya tuhni ya nt'ot'e ja yá 'befi;
- XVI. Da shifi ár nu'u hingi nthe jar 'nar jä'i ne pa;

XVII. Jin da kja ar:

i) Da ja ya jin da netse, ne ar ndäse_ya gotho ar nda pwede nda nthoki ts'ut'ubi ne ga japi jar ár ne nthegi pa da muntsi;

II) Njapu'befi pa da nu ya jä'i yanguus, ya ts'ut'ubi ir nge wa ra ts'uti ja ya jä'i;

III) Da 'yot'e njäts'i wa tsükua wa wadi ka ra nma;

IV) Mä hä, ja ya casos da ya hmändaes, da kja ya jä'i hingi shifi ár da ne;

V) Nu'u hingi ntheg ja ya da gin da pwede ir nge ya g aran zotho ya gotho tsükua;

VI) Da shifi t'ot'e wa ja ya nt'a 'bu_de ya plazos ntsoni ar hmända;

VII) Da ja ya ntheti judiciales 'befi ma'ra ya ja ar función Ngu hada hogi ya tuhni;

VIII) Ausentar ar ya vistas wa ya ja ya nt'a ja yanguus wa ya Ts'ut'ubi ir nge, 'nar pa iniciadas, ne

IX) Ñut'i indebidamente ja ya nt'ot'e ar teni Ngu hada hogi ya tuhni da competan ma'ra ya hmunts'i ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Integración ne ya Hmunts'i ar Tsoni yá

Ar Nthuts'i 11. Ar tsoni yá da mí pets'i 'ret'a ir nge ya ne ya ya ntsedi da integren yanguus Colegiadas, ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada, arnguu da ne ya Rats'e, ne ár o ar ndä o, ko ár nt'ot'e, ir nge ár o ar ya ntsedi nä'ä bí supla ar interinamente.

'Mui ar Tsoni yá

Xeni Nthuts'i 12. Ar tsoni yá sesionará presencialmente jarnguuu nsadi xidi mfädi ar Tsoni yás ar Palacio ya Ximhai jar Dähni. Mets'i, bí ko 'narnguuu Hmunts'i alturno jarnguuu dätä ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi jar swida. Ja ar tsükua da ma gotho ho bí kja wa nu'bu nuna da t'ot'e.

'Bu_ya nkohi ar Tsoni yá, ar tsa da designar 'nar 'mui diversa pa nte 'nar sesión.

Hingi ar Tsoni yá

Ar Nthuts'i 13. Bi ntheg jar Tsoni yá:

I. Da du'mi hmändaes wa decretos hontho Legislatura jar dätä hnini;

II. Jäts'i ar ámbito hnini ja ejercean mahyoni yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge;

III. Adscribir ya Ts'ut'ubi ir nge ne Ra ts'uti jar yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada bi ntheg, jar mä ya 'naxtuj ne ya 'mui;

IV. Dirimir ya conflictos mahyoni da susciten ja yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge;

V. Gi 'yot̪ ne reformar ar nt'ot'e Interior ar ar Ndänzaya mäs xinguu ya Ximhai;

VI. Da 'ñets'i escrutinio secreto ne ya dätä nt'ets'i xi hño, jar ndä ar Ndänzaya ja 'nar período kut'a ya jeya, jar sesión extraordinaria ne solemne nä'ä da convoque ar ndui ar pa hábil enero ar jeya corresponda;

VII. Da kja 'raku'be ár o ar ndä separar ar temporalmente ar ár 'befi;

VIII. Mä hä wa hi'nä ar renuncia ar wa ar ndä, füti calificación ya t'öt'es nä'ä dá motivaron;

IX. Designar, de entre yá ar hmunts'i , ma nä'ä fungirá komongu ahte wa ndä interino wa ya sustituto, nu'bu ausencias tset'i wa definitivas ar ndä;

X. Da nu ya recusaciones, ya hindi ho ga hoki ne ya impedimentos ja ya ne ya ya ntsedi pa ga pädi ya nt'ot'e sometán da t'ot'e ar mahyoni ar Tsoni yá;

XI. Formar ya Hmunts'i de entre yá ar hmunts'i pa:

a. Nthogi 'yot'e iniciativas hmända, ya gotho tsükuas ne ya nkohi;

Hmunts'i ordinarias ne 'mefa

Ar Nthuts'i 14. Ar tsoni yá sesionará ya bí ordinaria nu'bu menos hñäto ya 'nandi ya jeya. Da uni majwäni 'nar nthuxupa ya 'befi ya nt'ot'e ya Hmunts'i ne da convocará nu'bu nja'bu ko yoho ya 'nate ya ne hñäto ya ora ar anticipación. 'Nehe sesionará ar bí extraordinaria nu'bu mahyoni, füti nzohme , da zohni 'nehe ár wa ar ndä wa nu'bu menu 'nar tercera 'mui Nxoge ja ya ne ya ya ntsedi ne bí integran. Nuna ar nzohme tsa da pehni ar ko ar dätä anticipación tsa. Hingi da mahyoni da t'ot'e 'nar füti nzohme nu'bu 'bui reunida Nxoge ja ya ne ya ya ntsedi ar ar Tsoni yá.

Quorum ne da 'ñets' ar Tsoni yá

Ar Nthuts'i 15. Pa ar validez ya Hmunts'i ar Tsoni yá da mahyoni ar tsokwa menu yoho hñu ya xeni Nxoge yá Maxte, ja ya da tsa 'bui ar o ar ndä.

Ya nt'uni ne ya nkohi ar Tsoni yá da válidos nu'bu adopten ndunthe simple ja yá Maxte. Ya nt'uni ne ya nkohi adoptados ir nge ar Tsoni yá da Da kja ar jar ya tsükua levantada ir nge ár o ar Ndä Ts'ut'ubi Nxoge ne ya firmada ja ya ne ya ya ntsedi tobetes.

Ya da 'ñets' tsa to ar bojä, nominales wa secretas nu'bu nja'bu nä'ä da mä ar Tsoni yá.

Nu'bu ya ntsedi ne ya ntsedi da mets'i ngathohu 'nar nt'ets'i, nthäki ar ndä nä'ä, 'nehe ya nä'ä bí corresponda, nä'ä da mets'i ar hño nu'bu empate.

Ya nt'uni wa ya nkohi adoptados ir nge ar Tsoni yá obligarán tanto ja ya ne ya ya ntsedi ausentes nu'u da hoki yá 'behñä yá hubieren da 'ñets' jar contra.

Ya ne ya ya ntsedi tobetes tsa Jin da kja da 'mai jar nt'ets'i hontho mi fundamenten ár postura.

Ya ne ya ya ntsedi tsa da nt'ets'i particular wa ya, nuna da insertará ar ngäts'i ar ya tsükua.

Ya ne ya ya ntsedi da Jin da kja da 'mai jar nt'ets'i nu'bu_pets'i 'nar impedimento wa tema ar someta ár ntheki 'nar 'bui ya hñäki ya 'befi, da 'yot'e ya jä'i 'bui tsa da u'di.

Nä'a di 'bui ar da constar ar ya tsükua.

Xingu ya Hmunts'i ar Tsoni yá

Ar Nthuts'i 16. Ya Hmunts'i ar Tsoni yá da:

I. Nt'ot'e nxoge: nu'bu_da du jar goxthi xi xogi;

II. Hontho: nu'bu_da du jar goxthi cerrada t'ot'e njäts'i Tsoni yá en razón de ar confidencialidad wa relevancia ya nt'ot'e da traten;

III. Solemnes: nu'bu_hne uni formalidad hontho, jar sesión pública wa kadu 'nar jä'i;

IV. Presenciales: nu'bu_ar realicen ko ya tobecia yá Maxte;

V. Telepresenciales: nu'bu_ya ne ya tobetes hingi ar encuentren 'bui jar alguno ya recintos sedes da u'di nuna ar hmända ne comparezcan utilizando nt'ot'e electrónicos;

VI. Mixtas: nu'bu_ar du da t'ot'e xi hño ko 'bui Kwä 'mui yá ar hmunts'i jar recinto u'di ar nzohme ne ar resto asista ya telepresencia;

VII. Conjuntas: nu'bu_da reúnan ya Tsoni yás ar Ndänzaya ne ar Ts'ut'ubi ja xkagentho 'nar sesión. Da este caso, ya gi kja ne ya hingi deliberativo, pe ge ma ungumfädi wa bien nu'bu_trate 'nar sesión solemne, ne

VIII. Itinerantes: nu'bu_t'ot'e jar Tsoni yá ne ya razones trascendencia ja ya 'mui, ar du da t'ot'e xi hño jar uni hnini nthoki Ts'ut'ubi jar dätä hnini.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU **Ngus ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya**

Ngus, ar Ts'ut'ubi ir nge ne Ra ts'uti

Ar Nthuts'i 17. Ja ya hnini nthoki Ts'ut'ubi 'befi arán yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ya ra ts'uti da njäts'i ar Ts'ut'ubi, ya ne nuya gi kja ár 'mui ja ar cabecera ar Hnini nthoki Ts'ut'ubi respectivo, nja'bu komongu ja ya Hnini ar propio Hnini nthoki Ts'ut'ubi da ar hne.

Jár yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne Ra ts'uti

Ar Nthuts'i 18. Yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ya ra ts'uti gi kja jár jar 'mui jar hnini ne ya hnini nthoki Ts'ut'ubi ná'ä pertenezcan wa fracción da da ntheke nuna ngäts'i, conforme ná'ä da mä ar Tsoni yá, nthäki ya excepciones ar hmända 'bui.

Ngu da,nguus Colegiadas ne Rats'e, ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada ne yanguu ya nt'ot'e ya jä'itho.

Ar Nthuts'i 19. Ar Ndänzaya mä s xinguu ya Ximhai da conformará ya:

- I. Arnguu da;
- II. Yanguus Colegiadas;
- III. Ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada jar 'naxtuj penal,
- IV. Ya nguus Rats'e; y
- V. Arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho

Ar Ts'ut'ubi da 'yot'e ar 'bede arnguus colegiadas ne rats'e, nja'bu komongu ar Ts'ut'ubi ir nge ya alzada, ná'ä mä s mahyoni pa ar hño nt'ot'e ar función Ngu hada hogi ya tuhni.

Yanguus colegiadas ne ya rats'e ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada da distribuirán ya regiones ne ya hninis judiciales da njäts'i jar Ts'ut'ubi.

Mahyoni arnguu da

Ar Nthuts'i 20. Arnguu da pëts'i ya nt'ot'e nhuajuya ar supremacía ne ar control ar Ndäthot'i ne ar tutela ya jä'i. Da competente pa:

I. U'di ya hmä dige ya ja ya nt'ani ná'ä bí 'buhu planteadas ja ya ts'ut'ubi, ayuntamientos hninies ne ya Hmunts'i 'BATS'I jar dätä hnini;

II. Ga pädi dige:

a) Ya hñäki Ts'ut'ubi, ko excepción ar 'naxtuj;

b) Ya gi 'yot in ndäthot'i alidad kontra hmändaes ne gotho tsükuas estatales wa ya hninies, bandos hninies wa decretos ar Hmunts'i Nxoge, ne

c) Ya recursos ordinarios kontra nt'uni judiciales ho bí inapliquen deni jar nt'ot'e ar control difuso ar ndäthot'i alidad wa ar convencionalidad, jar nuya casos resolverá 'nehe ts'oe ho ar planteado

Mahyoni yanguus Colegiadas jar nt'ot'e civil ne ya meni

Ar Nthuts'i 21. Yanguus Colegiadas jar 'naxtuj civil ne ya meni gi kja ho mahyoni pa ga pädi:

I. Ar recursos ar apelación ne ar queja da interpongan kontra ya nt'uni dictadas ir nge ya ra ts'uti ndui ya hnini ne ya cuantía zu'we;

II. Ja ya nt'ot'e nu'u mahyoni corresponda ja yanguus Rats'e, nu'bu_{ir} nge ár mahyoni da ne trascendencia ná'ä da mä ar ndä ar ar Ndänzaya;

III. Ja ya conflictos mahyoni ná'ä bí susciten ja ya Ra ts'uti pertenecientes jar ár ko, siempre ke hingi existanguu Rats'e. Nu'bu_{bí} trate ar Ra ts'uti diferente ko, bädinguu dá ná'ä bí halle adscrito ar Ngu hada hogi da denunció ar 'bui ya hñäki;

IV. Ja ya hindi ho ga hoki, recusaciones ya ra ts'uti ár ko ne ar oposición ya nt'ot'e ja ya hindi ho ga hoki;

V. Ja ya hindi ho ga hoki wa recusaciones yá Maxte, ya ya ntsedi rats'e ár ko, da 'ñent'i ar atribución da, ko ár nt'ot'e ar designación sustituto jar ndä, ne

VI. Ja ya excepciones incompetencia da interpongan jar 'naxtui mercantil.

Mahyoni yanguus Rats'e jar nt'ot'e civil ne ya meni

Ar Nthuts'i 22. Yanguus Rats'e jar nt'ot'e civil ne ya meni gi kja ho mahyoni pa ga pädi:

I. Ja ya recursos interpongan kontra nt'uni 'na'ño ja ya sentencias definitivas dictadas ir nge ya ra ts'uti cuantía zu'we ne ya ndui ya hnini;

II. Ja ya conflictos mahyoni da susciten ja ya Ra ts'uti pertenecientes ja yá ko. Nu'bu_{bí} trate ar Ra ts'uti adscripciones distintas, bädinguu dá ná'ä bí halle adscrito ar Ngu hada hogi da denunció ar 'bui ya hñäki;

III. Ja ya recusaciones ya ra ts'uti ar ár ko, nja'bu komongu ar ar oposición ya nt'ot'e ja ya hindi ho ga hoki, ne

IV. Ja ya excepciones incompetencia da interpongan jar 'naxtui mercantil.

Mahyoni ar nguu Rats'e Penal

Xeni Nthuts'i 23. Arnguu Rats'e Penal bädi:

I. Ya recursos interpongan kontra nt'uni dictadas ir nge ya ra ts'uti ndui hnini ko ya pa mahä'mu;

II. ya conflictos mahyoni da susciten ja ya Ra ts'uti pertenecientes jar ár ko, ne

III. Ya hindi ho ga hoki ne ya recusaciones ya ra ts'uti ar ár ko, nja'bu komongu ar ar oposición ya xeni 'na ya da ehese.

Mahyoni ar nguu Rats'e Especializada jar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal

Ar Nthuts'i 24. Arnguu Rats'e Especializada jar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi da 'befi 'nar ya ntsedi ne da mets'i mahyoni pa ga pädi:

I. Ja ya recursos kontra nt'uni pronunciadas ir nge ya ra ts'uti control, ya Ts'ut'ubi ir nge ya nt'ot'e oral ne ra ts'uti ya nt'ot'e, pädi ar ko ya Integral ar Ts'ut'ubi pa bätsi;

II. Ja ya conflictos mahyoni da susciten ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni pertenecientes jar ár ko, ne

III. Ja ya hindi ho ga hoki ne ya recusaciones ya ra ts'uti ár ko ne ar oposición ya xeni.

Casos hindi ho ga hoki ne recusaciones relacionadas ko ar ya ntsedi titular arnguu ar Rats'e, nja'bu komongu, ko ár nt'ot'e, ar nu'u promociones da soliciten ar designación ar sustituto, da njäts'i hño ar ndä.

Mahyoni ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada jar 'naxtuj Penal

Ar Nthuts'i 25. Ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada gi kja ho mahyoni pa ga pädi:

I. Ja ya nt'ot'e, jar ngäts'i ar xeni Nthuts'i hñu transitorio ar Código Nacional ya nt'ot'e Penales, ár resolver ar hño ko Código nt'ot'e Penales pa jar dätä hnini M'onda;

II. Ja ya nt'ot'e ár resolver ar nä'ä mä nä'ä mä ja ar Código Nacional nt'ot'e Penales ne ar Hmända Nacional nt'eni Penal;

III. Ja ya conflictos mahyoni da susciten ja ya ra ts'uti ne ya Ts'ut'ubi ir nge pertenecientes ja yá ko. Nu'bu bí trate ar ra ts'uti distintasnguus, bädinguu da dá pertenezca ar ngu hada hogi da 'raki ar inicio da ar 'bui ya hñäki, ne

IV. Ja ya recusaciones ya ra ts'uti ar ár ko, nja'bu komongu ar ar oposición ya nt'ot'e ja ya hindi ho ga hoki.

Mahyoni arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho

Ar Nthuts'i 25 BIS. Arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho tutelarä ya mfats'i ya jä'itho hnini ne ár jar yá nuya ya mfats'i:

I bädi ya recursos ordinarios kontra nt'uni judiciales ho alguna ya xeni asuma komongu kut'i uni etnia jä'itho ne da planteen nu'u ar 'nar nt'ot'ise etnia da confronten ko ar tutela ya jä'i;

II. Emitir ya nthädi nt'ani jar nt'ot'e relacionados ko ya hnini ne ya hnini jä'itho ja ar da t'uni yá sistemas normativos, pa nda da jar nt'ot'e ar respectivo ar hñä respetado ya ndu'mi ne ya jä'i tutelados ar Ndäthot'i Nxoge ar República, ya nt'ot'e nkohi ne hmä ya nt'ot'e thoki jar nu'bu M'onda ne Ndäthot'i jar dätä hnini M'onda;

III. Da ar tsoni yá nu'u hingi nthe pa juzgamiento ko perspectiva interculturalismo Maxte Ts'ut'ubi;

IV. Da pädi i ya resolver ya t'öt'es relacionadas ko ár mfats'i ya mfats'i ja ya hnini jä'itho da susciten ya hingi ntsoni ja yá 'mehni emitidas ya Comisión ar 'mui xi hño Humanos ar ar Dähni ar M'onda; y

V. Ga pädi ja ya inconformidades relacionadas ko ar nt'ot'e ar hño nthoki ne ya jeya pefi, previo ne Nxoge ya hnini ne ya hnini jä'itho, ko base ar Ndäthot'i Nxoge ar ar República, ya nt'ot'e nkohi ne hmä ya nt'ot'e celebrados nu'bu jar dätä hnini

mexicano ne ar Ndäthot'í mexiquense.

Arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho bí allegará ar tsükua ya ne mahyoni.

NTHEGE NTHUTS'I 'RE
Ya Ts'ut'ubi ir nge mfädi, ar mahyoni
ne ra ts'uti ndui ya hnini

Mahyoni ya Ts'ut'ubi ir nge ya nt'ot'e ya Adicciones.

Ar Nthuts'i 26. Ya Ts'ut'ubi ir nge ya nt'ot'e ya adicciones gi kja ho mahyoni pa ga pädi i ya resolver ya nt'ot'e confiera ya ar Ndäthot'í , ar Código Nacional nt'ot'e Penales, nuna ar Hmända, ar nt'ot'e Interior ar ar Ndänzaya ne ar 'ra ya he'mi aplicable.

Mahyoni ya Ra ts'uti ho mfädi ja ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi.

Ar Nthuts'i 27. Ya ne ya ra ts'uti nt'ot'e ko ya integral ya Ximhai penal pa bätsi gi kja ho mahyoni pa ga pädi ya nt'ot'e u'dis ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi.

Ya ne ya ra ts'uti ar control pädi ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi, conocerán 'befi ts'u nthoni ne intermedia, jar nkohi ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi ne ar Código Nacional ar Nt'ot'e Penales.

Ya Ts'ut'ubi ir nge ya mahyoni pädi ar ko ya Integral ar Ts'ut'ubi pa bätsi da competentes pa ga pädi ar 'befi ts'u mä, ya hño ko ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi ne Código Nacional ya nt'ot'e Penales.

Ya ne ya ra ts'uti ya nt'ot'e nu'u pädi ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi conocerán:

I. Ar ár nt'ot'e ne ja ya t'eni zeti nzäm'bu adolescente jar nkohi ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi;

II. ar control ne ar födi ar ar legalidad, nja'bu komongu ya nt'ot'e ja ya t'eni sanción ne internamiento preventivo, jar nkohi ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi ne Código Nacional ya nt'ot'e Penales, ne

III. 'Ra nt'ot'e ar Hmända Nacional ar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi.

Mahyoni ya Ra ts'uti Control

Ar Nthuts'i 28. Ya Ra ts'uti Control gi kja ho mahyoni pa ga pädi:

I. Ar 'befi ts'u nthoni ne intermedia, jar nkohi Código Nacional ya nt'ot'e Penales;

II. Ar 'befi ts'u nthoni ne ya intermedia, ja ya casos nä'ä da refiere ar xeni Nthuts'i hñu transitorio ar Código Nacional ya nt'ot'e Penales, ne

III. Ya t'eni 'bats'i ne mpädi bí delitos ar género, ar tsa ga pädi 'nehe ja ya órdenes 'bats'i ne ma'ra nt'ot'e da u'di ar Hmända Nxoge ya nthogi ja ya 'behñä 'nar nzaki mpefi nts'o nt'ot'e.

Mahyoni ya Ts'ut'ubi ir nge ya Mahyoni

Ar Nthuts'i 29. Ya Ts'ut'ubi ir nge ya mahyoni gi kja ho mahyoni pa ga pädi ar 'befi ts'u mä.

Mahyoni ya Ra ts'uti nt'eni Penal.

Ar Nthuts'i 30. Ya ra ts'uti nt'eni penal gi kja ho mahyoni pa ga pädi i ya resolver ar 'befi ts'u ya nt'ot'e ne ya hñäki planteadas jar nkohi ar Hmända Nacional nt'eni Penal ne ar Código Nacional nt'ot'e Penales.

Mahyoni Hnini jar 'naxtuj nt'eni ja ya Sentencias

Ar Nthuts'i 31. Mahyoni hnini ya ra ts'uti da t'ot'e sentencias ne da t'ot'e ko ya integral ya Ximhai penal pa bätsi da dá da njäts'i ar tsoni yá ja ar Ndänzaya mä s xinguu ya ximhai.

Mahyoni ya Ra ts'uti ar ndui hnini ja ya 'naxtuj Civil

Ar Nthuts'i 32. Ya ra ts'uti ndui hnini ar 'naxtuj civil conocerán:

I. Ja ya juicios civiles ne mercantiles nu'bu ár hmädi ar negocio exceda ar 'ret'anthebe ya 'nandi ár hmädi diario ar xeni ya Medida ne ya Nu'bya wa nu'bu_hingi da nthä xi hño cuantificar ar jar bojä, ko ya excepción ya mi bi nthe jar da ya meni ne mercantil, nu'bu da nja jar lugar Ra ts'uti nuya ya nt'ot'e; 'nehe conocerán ar ar nt'ot'e oral mercantil;

II. Ar ya xi nt'ot'e judiciales hingi contenciosos relacionados ko ar inmatriculaciones, da hñä ya mfädi dominio wa posesión, consumaciones jar usucapión ne nt'uni mfädi nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu komongu juicios mi promuevan gi 'yot posesorias, 'na nä'ä ár hmädi ar negocio;

III. Ar ar nu'bu da 'ción física wa electrónica exhortos, cartas rogatorias, suplicatorias, njapi ne despachos jar 'naxtuj civil wa mercantil da envíen ya ra ts'uti jar dätä hnini, ma 'ra ya federativas wa ar extranjero;

IV. Ya xi previos jar nt'ot'e ne ya nu'bu da ' preliminares ar consignación, nu'bu ár hmädi exceda ar ar u'di ja ar fracción I nuna ar Nthuts'i, ne

V. Ja ya juicios ar usucapión tramitados hontho ar Ndänzaya electrónico.

Mahyoni ya Ra ts'uti ar ndui hnini ja ya 'naxtuj Mercantil

Xeni Nthuts'i 33. Ya ne ya ra ts'uti ar ndui hnini ja ya 'naxtuj mercantil conocerán ya nt'ot'e relacionados ko ar 'naxtuj mercantil jar nkohi ar Código ar Comercio, ar legislación mercantil ne ár 'ra ya he'mi aplicable, hinda importar ar cuantía ar ho.

Mahyoni ya Ra ts'uti ar ndui hnini ja ya 'naxtuj Menir

Xeni Nthuts'i 34. Ya ne ya ra ts'uti ar ndui hnini ar 'naxtuj ya meni conocerán:

I. Ja ya nt'ot'e judiciales hingi contenciosos ne ya nt'ot'e contenciosos relacionados ko ar seki ya meni;

II. Ja ya nu'bu da ' preliminares consignación jar 'naxtuj ya meni;

III. Ar ar nu'bu da 'física wa electrónica exhortos, cartas rogatorias, suplicatorias, njapi ne despachos relacionados ko ar seki ya meni da envien ya ra ts'uti jar dätä hnini, ma 'ra ya federativas wa ar extranjero;

IV. Ar ar revisión, confirmación, cancelación, kadu wa nt'eni ja ya t'eni jar 'bats'i hontho wanguut'a ya ndu nzafi nkohi nt'ot'e ya instancias bät*si*, ya bät*si*, ne.

V. Juicios ya sucesorios ne ya petición herencia.

Mahyoni ya Ra ts'uti cuantía meti

Ar Nthuts'i 35. Ya ne ya ra ts'uti ar cuantía zu'we, mbo ár jár, gi kja ho mahyoni pa ga pädi jar 'naxtuj civil ne mercantil:

I. Ar gatho ya juicios yá monto da asta 'ret'anthebe ya 'nandi ár hmädi diario ar xeni ya Medida ne ya Nu'bya, exceptuando ya nt'ot'e ya 'mui ya ra ts'uti ndui ya hnini, ne

II. Ja ya nu'bu da ' consignación, 'nehe pensiones alimenticias, nu'bu ár hmädi ar xka wa yá 'bede ke ar ofrezca asta 'ret'anthebe ya 'nandi ár hmädi diario ar xeni ya Medida ne ya Nu'bya. Ja ya casos prestaciones nzäm'bu tsa 'buj ar ma nä'ä mä jar Código ya nt'ot'e Civiles.

Mahyoni ya Ts'ut'ubi ir nge ya 'befi

Ar Nthuts'i 36. Ya Ts'ut'ubi ir nge ya 'befi gi kja ho mahyoni pa ga pädi ar hem'i ya hñäki wa conflictos, Nthuts'i ne colectivos, entre trabajadores ne patrones, ja ya casos hingi previstos expresamente komongu facultad exclusiva pa ya ya ts'ut'ubi ya federales, nä'ä u'di ar xeni Nthuts'i 123, Apartado A, ár Ndäthot'i ja ya mfämuhñä ja ya Dähniini xi Hmunts'i mim'onda ne ar Hmända Federal ar 'befi.

Ndänzaya Electrónico ne Ra ts'uti mfädi jar 'ñu

Ar Nthuts'i 37. Ar Ndänzaya Electrónico ge 'nar ko integral nuna to da permite ar sustanciación jar telemática ya nt'ot'e Ngu hada hogi ya tuhni jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, jar gatho yá nt'ot'e. Ko nä'ä bí privilegiarán njapu'befi ya tecnologías ne mpakuthuhu electrónica, jár ar marco normativo aplicable.

Ar Ts'ut'ubi ja ar Ngu hada hogi da facultado pa da t'ot'e ya hmunts'i mfädi jar 'ñu mi 'befi en ya 'nate ma goho ya ora ar pa ya trescientos sesenta ne kut'a pa ar jeya, ntsoni ar atender ar nt'ot'e prioritarias wa sensibles pa jar hnini. Nuya ra ts'uti operarán ko ya base ja ya nt'ot'e nkohi da expida propio ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I KU

Ngu da, Colegiadas, Rats'e ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada.

Designación ar ndä arnguus Colegiadas ne Rats'e, nja'bu komongu ja ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada

Ar Nthuts'i 38. Ár o ndä yanguu colegiada, Ndänzaya ar alzada,nguu da, wanguu ar

nt'ot'e ya jä'itho, da elegido, jar ar zänä ar enero ya jeya ir nge mäs ndunthe ya nt'ets'i xi hño yá Maxte, ne hingi ar tsa da reelecto pa tseti consecutivos. Ts'ut'ubi nu'bu yanguus wa ya Ts'ut'ubi ir nge Rats'e, ár o ar ya ntsedi asumirá ya ahte wa ndä.

Mfats'i ja ya ne ya ahte yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge

Xeni Nthuts'i 39. Ya ne ya ahte yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge gi kja nuya ya hingi ne ar mfats'i:

- I. 'Yot'e 'mai mfats'i ir ja arnguu wa Ndänzaya hontho ar ndä ne ar Ts'ut'ubi;
- II. Presidir ya Hmunts'i nu'bu tratenguus colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada, nja'bunguu da yá 'befi ne dë ya nkohi wa ya nt'uni dictados ir nge nuya;
- III. Dë ya nt'uni mahyoni arnguu wa Ndänzaya respectivo;
- IV. Ordenar ne da Ntheti ar arnguu wa Ndänzaya respectivo, nja'bu Komo ar nt'ot'e, envío ne nu'bu da 'ción física wa electrónica exhortos, cartas rogatorias, suplicatorias, njapi wa despachos;
- V. Da ja ár o ar ndä ya gi 'yot wa ya nt'ot'e mahyoni pa mejorar ár ntsuni ya Ximhai;
- VI. Autorizar ko ár wa ar Ndä Ts'ut'ubi nkohi ya ya tsükuas ne nt'uni da jar nt'ot'e mahyoni arnguu wa ar Ndänzaya respectivo, ya nä'ä ar dets'e ko, bí oral audiencia wa a través de ar tsükua electrónico;
- VII. Coadyuvar ko ár o ar ndä jar nä'ä correspondiente ma tsükua ar nthoki Ts'ut'ubi;
- VIII. Integrar ar ungumfädi da deba formar 'nar xeni ar nt'uni mfädi 'befi ar ár o ar ndä, ne
- IX. Informar ár Ndä dige ya quejas Dí mpefi jar hmunts'i da den pädi jar kontra ya ya ne ya ntheti arnguu wa Ndänzaya respectivo.

Ya ntsedi ne ya ntsedi ya turno

Ar Nthuts'i 40. Ya ne ya ya ntsedi yanguus colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada desempeñarán ya turno ar 'befi ya ntsedi semanero, nuna tsa da proveer nä'ä conducente ja ya promociones ya xeni nthädi hä 'ra ya ar hmunts'i Nt'uti.

Hindi ho ga hoki ne impedimentos ya ntsedi nguus Colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada

Xeni Nthuts'i 41 hingi nguus ya colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada calificarán ya hindi ho ga hoki ne ya impedimentos yá ar hmunts'i .

Nu'bu ar ho hingi bí resolver bí ko motivo ar excusa wa ar impedimento respectivo, ar solicitará da ar ndä da designe ya ar ya ntsedi da deba integrar arnguu wa

Ndänzaya respectivo, ja ya sustitución ar impedido.

Ya ne ya ahte yanguus colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada distribuirán ya riguroso turno ja ya ya ntsedi ya tsükuas pa ár estudio ne ar den pädi oportuna ar 'befi hem'i respectivo.

Estructura arnguu da

Ar Nthuts'i 42. Arnguu da da integrará ya kuṭ'a ya Ya ntsedi wa Ya ntsedi ar ar Ts'oni yá.

Ya ne ya Ya ntsedi ar hmunts'i arnguu da da designados ir nge jar Ts'ut'ubi.

Ar Nthuts'i 42 BIS. Arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho mi integrará ya hñu ar Ya ntsedi ar Ts'oni yá.

Ya Ya ntsedi ar hmunts'i arnguu ar nt'ot'e ya jä'itho da designados ir nge jar Ts'ut'ubi

Estructura yanguus Colegiadas ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya Alzada

Xeni Nthuts'i 43. Nu'bunḡuu colegiada ne Ndänzaya alzada contará ko 'nar estructura orgánica 'nar nt'ot'ise da integrará ya:

I. Hñu ya ya ntsedi wa ya ntsedi ;

II. 'Nar wa 'nar Ndä Ts'ut'ubi nkohi;

III. Ya wa ya mfats'i proyectistas da 'buḡu mahyoni ja ya ya ntsedi jar nkohi nä'ä da mä ar Ts'ut'ubi;

IV. 'Nar wa 'nar Ndä Ts'ut'ubi proyectista da nt'ot'e ya juicios amparo;

V. 'Nar wa 'nar xidi mfädi mar dätä, ne

VI. Ya wa ya 'ra ntheti judiciales da njäts'i jar Ts'ut'ubi.

Ar Ts'ut'ubi ar tsa da emitir ar nt'ot'e nkohi operación ntsoni nä'ä yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada tsa da t'uni xkagentho ar estructura jár modelo ar corporativo.

Estructura ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni ñoho hnini ja ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi.

Ar Nthuts'i 44. Ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ñoho ar hnini ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa bätsi contarán ko 'nar estructura orgánica 'nar nt'ot'ise da integrará ya:

I. Ar 'bede ya ya ntsedi wa ya ntsedi nä'ä ir nge ya nkohi da mä ar Ts'ut'ubi;

II. 'Nar wa 'nar Ndä Ts'ut'ubi nkohi;

III. Ya wa ya mfats'i proyectistas da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi;

IV. 'Nar wa 'nar Ndä Ts'ut'ubi proyectista pa ár Ntheti ya juicios amparo;

V. 'Nar wa 'nar xidi mfädi mar dätä, ne

VI. Ya wa ya 'ra ntheti judiciales da njäts'i jar Ts'ut'ubi.

He'mi ya mfats'i, ya jä'i ot'e, oficiales judiciales ne ma'ra jä'i yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge

Ar Nthuts'i 45. Ya ne ya mfats'i, ya jä'i ot'e, oficiales judiciales ne ma'ra jä'i yanguus ne ya Ts'ut'ubi ir nge tsa da tsoni ko ya he'mi nu'u 'bui jar Ts'ut'ubi a través de ya perfiles ar puesto nge.

Jar el caso ja ya ne ya mfats'i ya nkohi ne proyectistas, ko ar Ndäse ya he'mi da u'di ar Ts'ut'ubi, tsa da tsoni ko xkagentho da bí exigen pa ya ne ya Ra ts'uti ar ndui hnini, ko excepción ar ar referente da ar bätsitho, da tsa to ar ir 'me'to menu veinticinco ya jeya bi ar pa ár designación, y del correspondiente a la antigüedad de la cédula profesional de 'raku'betura en derecho, que deberá ser de dos años.

Ra ts'uti itinerantes

Ar Nthuts'i 46. Ar Ts'ut'ubi ar tsa da 'yot'e ra ts'uti itinerantes pa ár Ntheti nu'u hnini mahyoni ja ar pertinente.

NTHEGE NTHUTS'I SEXTO

Jä'i Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti ndui ya hnini

Ar 'bede ts'ut'ubi ir nge wa Ra ts'uti ndui ya hnini

Ar Nthuts'i 47. Ja ya hnini wa ya hnini nthoki Ts'ut'ubi tsa da t'ot'e ar ya Ts'ut'ubi ir nge wa ra ts'uti da njäts'i ar Ts'ut'ubi, da gi kja ho mahyoni pa ga pädi ya nt'ot'e ya 'befi, civiles, mercantiles, penales, meni, ko ya integral ya Ximhai penal pa bätsi ne pa ar nt'ot'e ya adicciones.

Duración ya Ra ts'uti ar Ndui Hnini

Ar Nthuts'i 48. Ya ne ya ra ts'uti ar ndui ya hnini durarán jar encargo ár 'rato ya jeya ne únicamente tsa da suspendidos wa destituidos nä'ä mä nuna ar Hmända ne 'ra ya he'mi aplicable.

Ya ar concluir hmä ar período, ar Ts'ut'ubi da ratificar ya, füti ya nthädi hä ja ya evaluaciones 'bui, nu'bu ja ár función ar xi desempeñado jar nkohi ya ndu'mi rectores jar 'befi xogi establecidos ja ar Código ar Ética ar ar nda pwede nda Nthoki Ts'ut'ubi. Ar to Hogem'bu, gi kja ya inamovibles. Pa Hogem'bu da hingi ya aprueben, ar Ts'ut'ubi, nu'bu mahyoni, bí otorgar da otorgar bí nxadis 'bui ya plazo ho razonable ne tsa volver da 'ñuse ar da concurso pa ár Ntheti xi hño 'mefa.

Duración ar ya ne ya Ra ts'uti ar Cuantía me'ti

Ar Nthuts'i 49. Ya ne ya ra ts'uti ar cuantía zu'we durarán jar ár encargo hñu ya jeya ne únicamente tsa da suspendidos wa destituidos nä'ä mä nuna ar Hmända ne 'ra ya he'mi aplicable.

Ya ar concluir hmä ar período, ar Ts'ut'ubi da ratificar ya füti ya nthädi hä ja ya

evaluaciones 'bui, nu'bu ja ár función ar xi desempeñado jar nkohi ya ndu'mi rectores jar 'befi xogi establecidos ja ar Código ar Ética ar ar nda pwede nda Nthoki Ts'ut'ubi. Ar to Hogem'bu, gi kja ya inamovibles. Pa hogem'bu ke ya wa ya ra ts'uti hingi aprueben ar nt'ot'e ekusamen Ntheti xi hño, ar Ts'ut'ubi, nu'bu mahyoni, nä'ä da otorgar bí nxadis 'bui ya plazo ho razonable ne tsa volver da 'ñuse ar da concurso pa ár Ntheti xi hño 'mefa.

Ntheti xi hño Ra ts'utias ne Ra ts'uti

Ar Nthuts'i 50. Pa ar Ntheti xi hño ja ya ne ya ra ts'uti, ntsoni ar otorgar bí inamovilidad, ar Ts'ut'ubi tsa da nt'ent'i, 'nehe ár nthädi hä ja ya exámenes 'bui, nä'ä da kuhu:

- I. Ya resultados ya nzenwa födi;
- II. Ya evaluaciones dige ár nt'ot'e;
- III. Ya hingi nu'bya ne especialización acreditados Nxoge período ár nxadi, ne
- IV. Ya njut'ies zeti nzäm'bu infrgi 'yot Dí mpefi jar hmunts'i wa ja ya comisión ja 'nar ilícito doloso.

En el caso ja da bí imponga komongu sanción administrativa ar suspensión ar servidor xogi, hingi tsa da ratificado.

Cese efectos ar nxadi ra ts'utia wa Akute

Ar Nthuts'i 51. Cese ya efectos nxadi 'nar ra ts'utia wa 'nar Akute da t'uni ya nkohi jar Ts'ut'ubi. Da este caso, ngatho ya xi da da nja intervenido da legalmente válidos.

He'mi pa da ra ts'utia wa Akute

Xeni Nthuts'i 52. Ya ne ya ra ts'uti da reunir ya xkagentho he'mi da ya ne ya ya ntsedi , ko excepción ar ar hmä jar ar bätsitho, nä'ä da 'nate ma hñäto ya jeya ne poseer cédula xi hño ar tsa 'raku'bedo jar da 'bats'i, ko kut'a jeya antigüedad jar ar pa ar designación , nja'bu komongu porke bí aprobado ar nsadi ar inducción ne ar concurso oposición 'bui.

Jä'i ya Ra ts'uti ndui ya hnini

Ar Nthuts'i 53. Ya Ra ts'uti ndui ya hnini contarán ko ya jä'i da kuhu:

- I. Ya ne ya ra ts'uti da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi;
- II. Ya ne ya mfats'i, ya jä'i ot'e, mfaxtees ne, ár nt'ot'e ntsuni nu'u da njäts'i ar Ts'ut'ubi, ne
- III. 'Ra jä'i da njäts'i jar Ts'ut'ubi.

He'mi pa mfats'i , mfats'i, ya jä'i ot'e ne actuarias ndui ya hnini

Ar Nthuts'i 54. Ya ne ya mfats'i ne ya jä'i ot'e tsa da tsoni nuya ya he'mi:

- I. Da ciudadana wa ciudadano mexicano jar tsoni yá nt'ot'e 'mui yá civiles;
- II. Hingi porke xi njut'iada wa njut'iado penalmente wa, 'naxtui administrativa, ko

suspensión;

III. Contar ko ya veinticinco ya jeya bäsitho ja ar pa ár designación;

IV. Hingi ga impedimento pa ar tsa da 'yot'e ar 'befi, ne

V. Contar ko cédula xi hño ar tsa 'raku'betura jar da.

Ya ne ya 'ra ntheti da reunir ya xkagentho he'mi nä'ä mi refiere nuna ar Nthuts'i, ko excepción gatho gatho nu yá da, ya 'mui ja yá 'befi, hingi hne poseer cédula xi hño ar tsa 'raku'bedo jar da wa ya abogado.

Hingi ne ya prerrogativas ja ya ne ya ra ts'uti

Xeni Nthuts'i 55. Ya hingi ne prerrogativas yá ra ts'uti ya nuya:

I. Tsoni ko máxima nu'bu da ' ya 'befi wa ya 'befi da ár ga ot'uje, ar dirigir ár nte ya procesos, ar presidir ya ja ya nt'a ne ár da 'yot'e njäts'i ya nt'uni;

II. Jwati ya nt'ot'e xi hño, imparcialidad ne profesionalismo propios función nthoki Ts'ut'ubi ya nt'ot'e ja yá 'befi;

III. Da tsoni ne da da tsoni hinda demora ne ko apego ar hmända ya nkohi ne nt'uni ar Tsoni yá, yanguus ne mi nu'u xkagentho emitan, nja'bu komongu ya gotho tsükuas, nt'ot'e nkohi , circulares wa ma'ra nt'ot'e Dí mpefi jar hmunts'i ar Ts'ut'ubi;

IV. Concurrir ya ora reglamentarias ja yá 'befi;

V. Rendir ya mfädi mahyoni;

VI. Excusar ar ja ya nt'ot'e da estuvieren impedidos ir nge ya t'öt'es previstas ya gotho tsükua legales;

VII. Nu'bu da ' r bí física wa electrónica exhortos, cartas rogatorias, suplicatorias, njapi ne despachos da envíen ya ra ts'uti jar dätä hnini, ma 'ra ya federativas wa ar extranjero, siempre ne da ajusten ya hmändaes procesales aplicables;

VIII. Gí hñeti ha nä'ä bí expidan ne remitan hinda demora, ar bí inmediata, ya tsükuas nä'ä da mi soliciten wa da nu'u xkagentho acuerden;

IX. Gí hñeti ha ke ar rindan mbo ja ar plazo establecido, Kadu ar nt'ot'e, ya datos estadísticos requeridos ir nge ya ts'ut'ubi ya competentes ne mi ordene ar Ts'ut'ubi;

X. Remitir ma Tsükua ar nthoki Ts'ut'ubi ya tsükuas concluidos;

XI. Da wat'i ceremonias cívicas, congresos, xi ga pädi s, hingi nu'bya ne ma'ra ya nt'ot'e académicas programadas ya skwela nthoki Ts'ut'ubi;

XII. Salvo ja ya ra ts'uti corporativos, gí hñeti ha hño da t'uni jar 'befi ya jä'i ár 'befi;

XIII. Da njapu'befi ya tecnologías ar ungumfädi, ët'i ne plataformas digitales nu'u 'bui ar Ts'ut'ubi pa da tramitación ya nt'ot'e conozcan, ne

XIV. Juzgar jár enfoque ya jä'i ne perspectiva género.

Recusación wa excusa ra ts'utias ne ra ts'uti ndui ar hnini

Ar Nthuts'i 56. 'Nar pa admitida ar recusación wa ya excusa ja ya wa ya ra ts'uti ar ndui ya hnini, bí remitirá ar proceso da ar Xtí ngu hada hogi ar hnini correspondiente, ko ar xkagentho residencia, ar to 'met'o ja 'nar ya ja ne, agotado nuna, ja ya regresivo.

Nu'bu ar recusen wa excusen gatho ya wa ya ra ts'uti 'nar xkagentho hnini bí remitirá ar proceso ja ar ra ts'utia wa Akute ar hnini xí cercano, respecto a jar sustanciación ya nt'ot'e ne ya conflictos mahyoni. Jar 'naxtui Ts'ut'ubi pa bätsi, bí da ma nä'ä mä ar hmända ar 'naxtui.

Pa ne ya ora hábiles ar nu'u hingi nthe

Xeni Nthuts'i 57. Ya ne ya ra ts'uti actuarán pa ne ya ora hábiles, ko ya base jar nthuxupa 'befi da apruebe ar Ts'ut'ubi. Tsa habilitar pa ne ya ora nu'bu ar ho bí nja'bu bí amerite.

Ar ra ts'uti ar cuantía meṭi

Ar Nthuts'i 58. Ar conformarán ra ts'uti cuantía zu'we nu'bu nja'bu nä'ä da mä ar Ts'ut'ubi.

Jár ne ja ya Ra ts'uti cuantía meṭi

Ar Nthuts'i 59. Ya ra ts'uti cuantía zu'we ejercerán ár jár ja ar ámbito hnini da njäts'i ár Tsoni yá ne gi kja ar mahyoni da u'di nuna ar hmända ne ya 'ra gotho tsúkuu aplicables.

Ar ya ne ya ra ts'uti supernumerarios

Ar Nthuts'i 60. Ar denominan ra ts'utias wa ra ts'uti supernumerarios ja ya ra ts'uti adscriban bí temporal ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni da njäts'i ar Ts'ut'ubi, pa nda atender cargas excesivas ar 'befi. Ejercerán ar jár ne mahyoni ar jar Ngu hada hogi ya tuhni correspondiente.

Temporalidad ar ya ne ya ra ts'uti supernumerarios

Xeni Nthuts'i 61. Ar Ts'ut'ubi da jäts'i ár temporalidad ne honja da distribuirán ya nt'ot'e entre ár o ar Akute titular ne ár o ar Akute supernumerario, ne ar tsa da t'ot'e 'befi ts'u , 'naxtui wa 'na ma, jar nkohi ya ndu jar 'befi.

Asignación ya nt'ot'e ja ya ne ya ra ts'uti supernumerarios

Ar Nthuts'i 62. Asignación ya nt'ot'e 'nar ra ts'utia wa 'nar Akute supernumerario ar da ar pädiye ya xeni ir nge ya nt'uni mfädi ya jä'i.

Ausencia, recusación, excusa wa cambio ko ra ts'utia wa Akute supernumerario

Xeni Nthuts'i 63. Ár o Akute titular ar jar Ngu hada hogi ya tuhni asumirá pädiye 'nar ho nu'bu ausencia, recusación, excusa wa cambio ko ár o ar Akute supernumerario.

NTHEGE NTHUTS'I SÉPTIMO

Designaciones ya jä'i da ejerzan ar función Ngu hada hogi ya tuhni

Proceso designación ar ya ntsedi , ya ntsedi , ra ts´utias ne ra ts´uti

Ar Nthuts'i 64. Pa nhuajuya ndui ya imparcialidad ne ya probidad ja ya concursos, ya ne ya jä'i pädi ne gem'bu_mfaxte komongu aspirantes ja ya nt'ot'e ra ts´utia, Akute, ya ntsedi wa ya ntsedi , da separar ar ar ár función Ante bí expida ar nzohme da ar concurso. Ar Ts'ut'ubi calificará ne pronunciará respecto de 'na potencial 'bui ya hñäki ya 'nai.

Proceso ya selección ne ya nxadi ja ya ne ya ya ntsedi tsa da recaer jar ra ts´utias wa ra ts´uti ndui hnini da hñä xi ratificados ir nge jar Ts'ut'ubi, wa bien, externos reconocidos ya méritos ga pädi ne ar ga pädi s.

Ya procesos designación ar regirán ja ya ndu'mi legalidad, veracidad, nthogi ja ar ungumfädi, publicidad, nthe, transparencia, objetividad, razonabilidad, mérito, idoneidad, mfeni ne paridad género.

Tsi protesta ra ts´utias ne ra ts´uti

Ar Nthuts'i 65. Toma protesta ja ya ne ya ra ts´uti ar llevará da t'ot'e xi hño 'na ar ndä ar Ts'ut'ubi.

Tsi protesta servidoras ne ntheti 'ña'ño ya ntsedi , ya ntsedi , ra ts´utias ne ra ts´uti

Ar Nthuts'i 66. Ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi 'ña'ño ya ra ts´uti ne ya ya ntsedi da rendir protesta hontho ar ndä wa hontho kwalkiera ya ar hmunts'i jar Ts'ut'ubi da aquel njäts'i.

Efectos ar nxadi

Ar Nthuts'i 67. Nu'bu_ar jä'i nombrada hingi rindiere ar protesta ar hmända hinda t'öt'e justificada mbo ja ya 'ret'a pa hábiles a partir de nt'uni mfädi ár nxadi, da gohi hinda ntsoni ne bí da thoki ma ga ot'uje 'nar 'ra'yo designación.

NTHEGE NTHUTS'I OCTAVO
Incompatibilidades ne impedimentos

Prohibición pa ntheti

Ar Nthuts'i 68. Gatho ne gatho ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi gi 'buju impedidos pa da 'yot'e ma'na da mfaxte, ar 'befi wa comisión ar federación, jar dätä hnini, ja ya hnini wa particulares. Ár hingi ntsoni ja nuna 'na ar nt'ot'e da t'öt'e ár 'befi. Da exceptuados ar nuna 'na ya cargos honoríficos asociaciones científicas, literarias wa ya beneficencia; mets'i, ya cargos docentes ne ga pädi s siempre ke ár nt'ot'e hingi perjudique ya 'befi ne ya 'befi propias ar ar ntheti ar Ts'ut'ubi. Salvo nä'ä da mfaxte, ar 'befi wa comisión da derivada ar función pets'i ar asignada jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Ya ne ya ya ntsedi , füti ár seki ar legislatura jar dätä hnini, tsa separar ar temporalmente ar ár 'befi da ocupar ar titularidad 'nar jar da Ndäse_wa Ngu hada hogi ya tuhni ar entidad. Nä'ä 'raku'be hingi interrumpirá ar período da t'ot'e nä'ä bi nombrados.

'Bui ya hñäki ya 'befi

Ar Nthuts'i 69. Ar Ts'ut'ubi combatirá ar discriminación, ar 'bui ya hñäki ya 'nai ne ar formación redes nepóticas ne clientelares ir nge ya nkohi Nxoge.

Incompatibilidad

Ar Nthuts'i 70. Ya ne ya ntheti judiciales gi 'buhu impedidos pa ar nt'ot'e ar abogacía postulante salvo t'öt'e 'nar nt'ot'ise, ár cónyuge wa yá ir meni asta 'ret'a ma kut'a ar 'mui.

HONTHO SEGUNDO **DIVISIÓN HNINI**

NTHEGE NTHUTS'I ÚNICO

Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni nä'ä hnini

Regiones judiciales

Ar Nthuts'i 71. Ar 'mui jar dätä hnini M'onda ar divide jar goho regiones judiciales ne nuya ya ár japi ar integran ya hnis judiciales,nguu tsokwa continuación ar pede:

I. Hnini Toluca, conformada ir nge ya hnis judiciales El k'axt'i, Ixtlahuaca, Jilotepec, Lerma, Sultepec, Temascaltepec, Tenango ar nä'ä, Tenancingo, Toluca Lerdo ne nä'ä Bravo;

II. Hnini Tlalnepantla ar Baz, conformada ir nge ya hnis judiciales Cuautitlán ne Tlalnepantla ar Baz;

III. Hnini Texcoco, conformada ir nge ya hnis judiciales ar Chalco, Nezahualcóyotl, Otumba ne Texcoco ar 'ñets'i, ne

IV. Hnini Ecatepec Morelos, da comprende ar hnini nthoki Ts'ut'ubi xkagentho thuuu ne ya Zumpango.

Ya regiones ne hnis judiciales gi kja, komongu thuhni ár cabecera, ya hnini xkagentho thuuu.

Ir nge ar ya he'mi ke ár ntsoni expida ar Ts'ut'ubi, ne ya efectos ar formación jurisprudencia, jar kadu 'na ya regiones ar imarán hñu juntas plenarias ar ya ntsedi , 'nar ir nge kadu 'na nuya ya nt'ot'e:

I. Civil-Mercantil;

II. Penal ne ya ts'ut'ubi pa bätzi, ne

III. Menir.

Ya jeya, jar ar ndui 'ret'a ja ya plenarias, ya ne ya ya ntsedi nombrarán de entre nu'u ma 'nar wa 'nar dängañä dirigirá ya debates ne ya da 'ñets' ne fungirá komongu ar enlace ar junta ko ar Tsoni yá.

Hnis judiciales

Ar Nthuts'i 72. Ya hnis judiciales comprenden, ir nge ar Hmända Orgánica Hnini ar ar Dähnini ar M'onda, ya hnini nuya:

Hnini Chalco: Chalco, Amecameca, Atlautla, Ayapango, Cocotitlán, Ecatingo, Ixtapaluca, Juchitepec, Ozumba, Temamatla, Tenango ar ndähi, Tepetlixpa, Tlalmanalco ne nä'ä Chalco Solidaridad;

Hnini Cuautitlán: Cuautitlán, Coyotepec, Cuautitlán Izcalli, Huehuetoca, Melchor Ocampo, Teoloyucan, Tepetzotlán, Tultepec ne Tultitlán;

Hnini ar Ecatepec ar Morelos: Ecatepec ar Morelos, Coacalco ya Berriozábal ne ya Tecámac;

Hnini ar k'axt'i: Ar k'axt'i, Acambay Ruiz Castañeda, Atlacomulco, Nsan José ar ts'ät'i ne Temascalcingo;

Hnini Ixtlahuaca: Ixtlahuaca, Jiquipilco, Jocotitlán, Morelos ne Nsan Felipe ar Progreso;

Hnini Jilotepec: Jilotepec, Aculco, Chapa Mota, Polotitlán, Soyaniquilpan Juárez, Timilpan ne ar Villa ar thehñä;

Hnini Lerma: Lerma, Ocoyoacac, Oztolotepec, Nsan Mateo Atenco ne Xonacatlán;

Hnini Nezahualcóyotl: Nezahualcóyotl, ar Chimalhuacán ne ar 'mui xi hño;

Hnini Otumba: Otumba, Axapusco, Nopaltepec, Nsan Martín ja ya Pirámides, Temascalapa ne Teotihuacán;

Hnini Sultepec: Sultepec, Almoloya Alquisiras, Texcaltitlán, Tlatlaya ne Zacualpan;

Hnini Temascaltepec: Temascaltepec, Amatepec, Luvianos, Nsan thuhú Dar Ximu Guerrero ne Tejupilco;

Hnini ar Tenango ar nä'ä: Tenango ar nä'ä, Almoloya ar jar däthe, Atizapán, Calimaya, Capulhuac, Chapultepec, Joquicingo, Mexicaltzingo, Rayón, Nsan Ntoño ar Isla, Texcalyacac, Tianguistenco ne Xalatlaco;

Hnini Tenancingo: Tenancingo, Coatepec Harinas, Ixtapan ar ar Sal, Malinalco, Ocuilan, Tonatico, Villa Guerrero ne Zumpahuacán;

Hnini Texcoco: Texcoco, Acolman, Atenco, Chiautla, Chicoloapan, Chiconcuac, Papalotla, Tepetlaoxtoc ne Tezoyuca;

Hnini ar Tlalnepantla ar Baz: Tlalnepantla Baz, Atizapán Zaragoza, Huixquilucan, Isidro Fabela, Jilotzingo, Naucalpan ya Juárez ne ya Nicolás Romero;

Hnini Toluca: Toluca, Almoloya Juárez, Metepec, Temoaya, Villa Victoria ne

Zinacantepec;

Hnini ar nä'ä ar Bravo: nä'ä Bravo, Amanalco, Donato hñäki, Ixtapan ar ar k'axt'i, ar tsita Tomás, Oztoloapan, Villa ya Allende ne ya Zacazonapan, ne

Hnini Zumpango: Zumpango, Apaxco, Hueypoxtla, Jaltenco, Nextlalpan, Tequixquiac ne ar Tonanitla.

Jár yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne Ra ts'uti

Ar Nthuts'i 73. Yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti gi kja jár jar hnini ne hnini nthoki Ts'ut'ubi nä'ä pertenezcan wa demarcaciones hninies ar nuna ngäts'i nä'ä bí disponga ar Tsoni yá, nthäki ya excepciones ar hmända 'bui.

Habilitación mahyoni mixta pa Ra ts'uti ndui ya hnini

Ar Nthuts'i 74. Ko ar nt'ot'e nu'bu multiplicidad procesos da tsa da derivar jar sentencias contradictorias, en razón de ndui continencia ar t'öt'e, ar Ts'ut'ubi ar tsa da 'yot'e ra ts'uti ndui hnini da conocerán conjuntamente ya nt'ot'e civil, penal, ya meni ne mercantil.

Ya ra ts'uti habilitados ár ntsoni conocerán ar Nxoge ar proceso nu'bu ya nt'ot'e 'bui ya hñäki ne ya hechos generadores ar t'öt'e 'bu_hu_xkagentho, jar nkohi ar legislación procesal aplicable.

Arnguu colegiada wa ar Ndänzaya alzada da ordinariamente conozca ja ya recursos promuevan kontra ya nt'uni ngu hada hogi da habilitado, bädi 'nehe ja ya recursos promuevan kontra ya nt'uni dictadas jar nt'ot'e ar mahyoni mixta.

HONTHO HÑU

**MADE ESTATAL NTHE, NTSAMBUHÑÄ
NE ya XIMHAI RESTAURATIVA**

**NTHEGE NTHUTS'I ÚNICO
Nt'ot'e ne ar mfats'i**

Made Estatal nthe

Ar Nthuts'i 75. Ar made Estatal nthe ge 'nar jar desconcentrado ar Ts'ut'ubi da pets'i ya nt'ot'e da hmihi ya 'befi nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa, da jwati da uni jár 'mui xi hño ne ya restauración ja yá nthe interpersonales ne ja ya 'mui. Ar sujeción ar nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa ya obligatorias jar 'befi ts'u intraprocesal.

Ar made Estatal nthe da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Evaluar ya peticiones ya interesados pa ar tsa da jäts'i nt'uni idóneo ar nt'ot'e ya yá hñäki, recabando ar hño ir nge xi 'yot'i ya xeni pa ár Ntheti ne nthoni soluciones 'bui;

II. Instrumentar ne operar 'befi nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa ar extrajudicial ja ya nt'ot'e ja ya transacción yá pädiije ntsuni encomendado ar hmända ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

III. Substanciar nt'ot'e nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa da 'ñu ngäts'i ja ya hñäki judiciales ja yá ngäts'i ar fracción 'bet'o;

IV. Modificar ar nt'uni elegido nu'bu_hne ngatho nkohi ko ya xeni resulte mahyoni njapu'befi 'nar nt'ot'e alterno distinto ja ar inicialmente seleccionado;

V. Uni por wadi bí nt'ot'e nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa, nu'bu_alguna ya xeni 'yadi;

VI. Redya tsükuar ya nkohi wa ya nkohi da hñä zo_ho_ya xeni a través de ár nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa, ya ne nuya tsa da firmados ne contar ko ár huella 'bede, autorizados ir nge ar mediador, conciliador wa facilitador nä'ä bí 'ñent'i ne revisados nge ar director Nxoge ya ar made, delegado wa subdirector correspondiente. Ar Ts'ut'ubi emitirá ya nge ne ya nt'ot'e nkohi pa ar operación ar made;

VII. Brindar asesoría nt'ot'e jar 'naxtuj nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai restaurativa ja ya mediadores certificados ir nge ar made Estatal;

VIII. Da t'ot'e gotho tsükua específicos ar capacitación, formación, nu'bya ne profesionalización ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

IX. Da t'ot'e gotho tsükua capacitación ne formación xi hño ar tsa_orientados ar ndäthot'i claustros docentes mfädi jar 'naxtuj 'ñuti Ts'ut'ubi;

X. Instrumentar procesos eficientes ne oportunos pa ar capacitación ne ar nu'bya mediadores, conciliadores ne facilitadores xogis wa privados;

XI. Da t'ot'e gotho tsükua promuevan ne difundan da t'ets'i jár 'mui ar 'mui xi hño, ar Ts'ut'ubi restaurativa, ar legalidad ne ar convivencia ya jä'i;

XII. Certificar ya tsükuas ne ar generen, archiven wa pets'i jár ár resguardo;

XIII. Da t'ot'e ya nt'ot'e pa ar certificación, ar capacitación ne ar nu'bya mediadores, conciliadores ne facilitadores, nja'bunguu establecimiento ár marco ar 'befi ne ár vinculación directa ko ar made Estatal;

XIV. 'Da gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista ar Hmända ar nthe, ntsambuhñä ne mats'i ar 'mui xi hño ja ya 'mui pa jar dätä hnini M'onda ne 'ra ya he_mi aplicable.

Director Nxoge made Estatal nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai Restaurativa

Ar Nthuts'i 76. Ar made Estatal nthe da ma ar 'befi 'nar director Nxoge nt'ets'i ir nge jar Ts'ut'ubi. Hmä ar nxadi tsa da recaer ja ya jä'i reconocida ya trayectoria ne ya mfeni ja ar 'naxtuj.

Ar plantilla ar made ne he'mi pa da mediador, conciliador wa ya facilitador

Xeni Nthuts'i 77. Ar made contará ko ya jä'i técnico ne operativo da njäts'i ar Ts'ut'ubi, nä'ä da nxadis ya 'bui atendiendo ar suficiencia ne ar disponibilidad presupuestal.

Ya designaciones mediadores, conciliadores ne facilitadores ar da 'yot'e respecto de nu'u ya jä'i da aprueben satisfactoriamente concurso oposición, ko base ja ar nzohme da mehni ar Ts'ut'ubi. Ya aspirantes da reunir ya he'mi ne 'nar nt'ot'ise nzohme ar u'din ne ga veinticinco jeya cumplidos ar ora ar inscripción ar concurso. Durarán jar ár encargo hñu ya jeya ne únicamente tsa da suspendidos wa destituidos nä'ä mä nuna ar Hmända ne ma'ra ya he'mi aplicable.

Ya ar concluir hmä ar período, ar Ts'ut'ubi da ratificar ya füti ya nthädi hä ja ya exámenes 'bui, nu'bu ja ár función ar xi desempeñado jar nkohi ya ndu'mi rectores jar 'befi xogi ntsoni jar ar Código ar Ética ar ar nda pwede nda Nthoki Ts'ut'ubi. Ar to Hogem'bu, hinda 'nar nxadi ya 'rato ya jeya, jar ngäts'i ar ya ne nuya tsa da t'uni ar ma 'nar 'ra'yo proceso Ntheti xi hño. Pa hogem'bu nä'ä hingi aprueben ar nt'ot'e ekusamen Ntheti xi hño, ar Ts'ut'ubi, nu'bu mahyoni, nä'ä da otorgar bí nxadis 'bui ya plazo ho razonable ne tsa volver da 'ñuse ar da concurso pa ár Ntheti xi hño 'mefa.

Pa ar Ntheti xi hño jar Ts'ut'ubi tsa da nt'ent'i, 'nehe ár nthädi hä ja ya exámenes 'bui, nä'ä da kuhu:

- I. Ya resultados ya nzenwa födi;
- II. Ya evaluaciones dige ár nt'ot'e;
- III. Ya hingi nu'bya ne especialización acreditados Nxoge período ár nxadi, ne
- IV. Ya njut'ies zeti nzäm'bu infrgi 'yot Dí mpefi jar hmunts'i wa ja ya comisión ja 'nar ilícito doloso.

En el caso ja da bí imponga komongu sanción administrativa ar suspensión ar servidor xogi, hingi tsa da ratificado.

Cese ya efectos ar nxadi da t'uni ya nkohi jar Ts'ut'ubi. Da este caso, ngatho ya xi da da nja intervenido da legalmente válidos.

Mfats'i ja ya ne ya mediadores, conciliadores ne facilitadores

Ar Nthuts'i 78. Ya ne ya mediadores, conciliadores ne facilitadores gi kja nt'eme pública jar ngatho nä'ä hmä jar ar tsa da 'yot'e yá 'befi, debiendo firmar junto con ya interesados nkohi wa nkohi nä'ä lleguen. Contarán ko nuya ya mfats'i:

I. Guardar sigilo respecto de ya mfädi, datos, comentarios, ya hmä, conversaciones ne ya nkohi ja ya xeni da pets'i pädiye con motivo de nt'ot'e ya nt'ot'e da intervengan ko motivo ár función;

II. Ñut'i ja ya hñäki ja yá 'mui, procurando ne ar resuelvan a través de ya nt'ot'e

alternos permitidos ar hmānda;

III. Informar ja ar director Nxoge jar dātā hnini da guardan ya nt'ot'e ya da intervienen, ne

IV. Da t'uni ár nthādi hā ár o ar Director Nxoge ya ar made wa nā'ā deba supervisar ya, ya nkohi ja ya mi intervengan, ko ya base ja ya nt'ot'e nkohi ne ir operación da mehni ar Ts'ut'ubi.

**HONTHO 'RET'A MA
MADE ZAMUHÑO YA MĒNI JA AR PODER
NTHOKI TS'UT'UBI AR AR DÄHNINI AR M'ONDA**

**NTHEGE NTHUTS'I NDU_
Nt'ot'e ne ya 'befi**

Nt'ot'e

Ar Nthuts'i 79. Made Zamuhño Menir ge 'nar jar desconcentrado ar Ts'ut'ubi da pets'i ya nt'ot'e ár hño ja ár nte ya zamuhño meni entre ascendientes hingi custodios ne yá desendyente dige, jar aquellos casos jar nt'ot'e ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni, wa ja ya nkohi 'yot'i hontho made nthe, ntsambuhñā ne ya Ximhai Restaurativa ar ar Dāhnini ar M'onda hingi tsa da ga ot'uje ar ar b́ mpefi getho nu'u_t'uni ar pone ja 'befi mās xinguu ya ar infancia, niñez ne adolescencia, a efecto de generar lazos ya identidad ne ya confianza ja ya xkagentho, ne nte nt'eni ja ya 'bede xi na nzatho psicoeducativos, sano mfats'i ja ya jar ar hñāki.

Ya 'befi

Ar Nthuts'i 80. Ya Centros Zamuhño da mets'i nuya ya 'befi:

I. Gi 'yot_ Plan 'befi 'befi, nja'bu Komo ar nt'uni mfādi avance ya 'befi sustantivas ya nsādi primārya a efecto de da t'uni nā'ā da nthādi hā ár superior jerárquico;

II. Programar ya zamuhño meni decretadas ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni cionales ne supervisar ár nte;

III. Da nu'bya ar he_mi registro zamuhño da uni ntsoni ja ar ya he_mi;

IV. Gi 'yot_ ya reportes derivados jar convivencia ne da_ ya ar jar Ngu hada hogi ya tuhni da decretó ar xkagentho;

V. Da t'uni nt'ot'e Interior ne ya nt'ot'e nkohi pa ár nte zamuhño meni jar made;

VI. Informar jar ar Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ar nte jar nthe ya meni, ko ár finalidad ar ascender 'nar convivencia tránsito wa ár nt'ot'e, hinda intervención made;

VII. Da nu ámbito ja yá 'mui, ár nte jar Convivencia ya meni, fin ja da realice ja 'nar mbo jar ximhaj_pādi xi hño ne ya neutral, ne informar ar nā'ā di 'bui jar ár superior jerárquico, ne

VIII. Nte ma'ra ya 'befi hñehe área mahyoni previstas jar nt'ot'e ar respectivo.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
Dāngañāa wa dāngañā parentalidad

Dāngañāa wa dāngañā parentalidad

Ar Nthuts'i 81. Ar o dāngañā parentalidad ar especialista adscrito ya Centros Convivencia Menir, 'muj función ge ar atender gatho Hangu afecte ja yá nthe filiales, a través de ya procesos ar mextha ar conflictividad centrados bātsi niños ne ya bātsi ko ar finalidad ar implementar 'nar plan parentalidad da permita resolver oportunamente ya hñāki, centrando ar ja ya ndu ya ascendientes ne ya bātsi, bātsi ne ya bātsi, yá ámbito ya nt'ot'e da itinerante ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni conforme nā'ā da mā ar ra ts'utia wa ar Akute ne ya fija ja ya Centros Convivencia.

HONTHO KUT'A
PERITOS

NTHEGE NTHUTS'I ÚNICO
Función pericial

He'mi pa da perita wa ya perito

Ar Nthuts'i 82. Pa da perita wa perito ar requiere:

I. Ga pādije , mfeni ne mfādi ja ar ciencia, arte, técnica, profesión, industria wa tsūkua dige nā'ā gi nthogi ne poseer, ko ár nt'ot'e, hontho wa cédula xi hño ar tsa, Nthuts'i pasante, comprobante ya nsadi concluidos, mfādi ya nthoki nts'ogi wa tsūkua, expedido t'ot'e 'nar institución he'mi mās xinguu wa made superior legalmente facultada pa nā'ā di 'bui; wa bien acredite contar ko mfeni jar 'naxtui dige dá da versará ar peritaje;

II. Ga mfeni mínima 'nar jeya jar práctica ya 'naxtui dige dá nā'ā bí nthogíá;

III. Hingi porke xi condenada wa condenado ya delito doloso;

IV. Hingi ga 'bui ya hñāki ya 'befi ko alguna ar xeni, ne

V. Reunir ya 'ra he'mi nu'u 'bui ar ya he'mi aplicable.

equisitos nthuts'i pa da perito

Ar Nthuts'i 83. Ya peritos ne ar encuentren registrados hontho jar Ndānzaya, wa nt'ot'e 'mui ár jā'i tsa da tsoni ko ya he'mi, ya ngāts'i ne ya nkohi nu'u 'bui ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

Jā'i ga pādi wa ya técnico

Ar Nthuts'i 84. Jar nt'ot'e mahyoni, yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne Ra ts'uti tsa mfaxtese ya jā'i ga pādi wa ya técnico ya Ntheti t'uti mās xinguu jar dātā hnini, wa ya ne ya ntheti ja ya técnico ya dependencias ar nda pwede nda Ejecutivo, da tsa da da 'befi perita wa perito ne da éstas designen.

Emolumentos ar ya ne ya peritos

Ar Nthuts'i 85. Ya emolumentos ja ya ne ya peritos da nt'ot'e 'mui ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, da cubiertos ko ar 'befi jar ár bojä, Gem'bu ya gatho nu yá nä'ä hingi nt'ot'e 'mui ar xkagentho da sujetarán ya nkohi ja ya xeni, ne, ár defecto, ma previsto ar hmända.

Nt'ot'e ar función pericial

Ar Nthuts'i 86. Ya ne ya peritos da nt'ot'e 'mui ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi tsa da t'ot'e nthegi ár profesión, arte wa tsükua, pe wa ya impedidos da nthogi ya nxadi ar alguna ya xeni 'na jar 'nar nt'ot'e Ngu hada hogi ya tuhni.

HONTHO SEXTO
JURISPRUDENCIA YA TS'UT'UBI AR NDÄNZAYA

NTHEGE NTHUTS'I ÚNICO
Formación ar jurisprudencia

Jurisprudencia

Ar Nthuts'i 87. Arngu hada hogi ya tuhni ar da 'yot'e ya reiteración, ar precedentes ne ar contradicción.

Jurisprudencia ya reiteración

Ar Nthuts'i 88. Dangu hada hogi ya tuhni ya reiteración nu'bu ar dicten hñu sentencias jar ar xkagentho o ár 'ñu, da provengan 'nar xkagenthanguu colegiada wanguus colegiadas wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada xkagentho jar hnini wa regiones 'na'ño, siempre ne nu'bu gatho ar hñä resuelto ya unanimidad. Da este caso, arngu hada hogi ya tuhni ge ar njapi pa ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni da encuentren ar Ko 'na jar hnini wa regiones da ar xi dictado 'na ya sentencias.

'Na yanguus colegiadas wa Ndänzaya alzada da intervenga jar formación arngu hada hogi ya tuhni ya reiteración informará ar ár 'mui junta plenaria ya ntsedi ya 'naxtuj ne ya hnini nä'ä bí corresponda, dá nuna da jäts'i ár vinculatoriedad ne t'uni aviso da Coordinación ya Compilación ne ya Sistematización ar Tesis ar ar Ndänzaya mäs xinguu ya Ximhai pa ár registro ne he'mi jar ja ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi.

Nu'bungu hada hogi ya tuhni ya reiteración provinieranguus colegiadas wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada Ko regiones 'na'ño, ar entenderá ne ar aviso nä'ä da refiere jar xeni hmä 'bet'o da t'uni ya junta plenaria ya ntsedi ne ya ntsedi da en razón de 'naxtuj ne hnini corresponda ja arngu colegiada da 'met'o nä'ä xi informado.

Nu'bu 'nar junta plenaria ya ntsedi ne ya ntsedi ya 'naxtuj ne ya hnini mahyoni ja ya unanimidad ne ar criterio ngu hada hogi ya tuhni generado ya reiteración ge ar relevancia nuna da amerite da obligatorio pa ngatho jar dätä hnini, elevará zohni 'nehe hmä arngu hada hogi ya tuhni ar Tsoni yá nä'ä da jar nt'ot'e nthogi ar criterio ar nt'ets'i ya yoho ya hñu

ya xeni ja ya ne ya ya ntsedi 'bui jar sesión, bí declarará vinculante pa ngatho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni jar dätä hnini.

Arnguu da fijarángu hada hogi ya tuhni nu'bu_ resuelva, ir nge ya unanimidad ya nt'ets'i xi hño ja yá ar hmunts'i ya recursos ordinarios kontra ya nsadi ir nge 'ñotho ar deni ya sentencias definitivas ya da ar xi argumentado control difuso ndäthot'i alidad wa convencionalidad.

Jurisprudencia ya precedentes

Ar Nthuts'i 89.ngu hada hogi ya tuhni ya precedentes ar tsa da 'yot'e ir nge ya juntas plenarias ya ntsedi ne ya ntsedi 'naxtuj ne ya hnini wa ja ya Tsoni yá, nä'ä corresponda.

Ya juntas plenarias ya ntsedi ne ya ntsedi imaránngu hada hogi ya tuhni ya precedentes nu'bu_'na ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ár ko eleve ár pädiije ja 'nar criterio bí parezca ar relevante, wa bien nu'bu_ cualquiera ya o ya ya ntsedi ne ya integren bí pronuncie ar tsükua ya analizar criterio sustentado ja 'narnguu colegiada perteneciente 'na jar hnini. Nu'bu_ ar junta plenaria vota ya unanimidad ar relevancia ar criterio, ar da uni 'mui arngu hada hogi ya tuhni ya precedentes, nä'ä ge ar njapi pa ngatho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni jar hnini.

Nu'bu_'nar junta plenaria mahyoni ja ya unanimidad ne ar criterio ngu hada hogi ya tuhni generado ya precedentes jar ár ámbito hnini resulta ar nuna ar relevancia da amerite da obligatorio pa ngatho jar dätä hnini, elevará jar Nunu_o ár 'ñu ar nu'bu da 'yadi ar Tsoni yá nä'ä, jar nt'ot'e nthogi ar criterio ar nt'ets'i yoho ya hñu ya xeni ja ya ne ya ya ntsedi 'bui jar sesión, bí declarará vinculante pa ngatho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni jar dätä hnini.

Ja yá ngäts'i da fije ar nt'ot'e yangu hada hogi ya tuhni ja ya Ts'ut'ubi ja ar Ndänzaya, arnguu da nenguu ar nt'ot'e ya jä'itho, da hñetingu hada hogi ya tuhni ya precedentes nu'bu_ emitan nt'uni da contengan 'nar criterio relevante jar 'naxtuj ya jä'i. Nuna arngu hada hogi ya tuhni da vinculante pa ngatho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni cionales ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Precedentes t'ot'e ntheki

Ar Nthuts'i 90. 'Met'o hño ntheki ar da 'mui nu'bu_ alguna ya xeni 'na jar nt'ot'e invoque pa nt'ot'e criterio establecido nt'uni judiciales da hñä t'öt'edo estado, emitidas jar nt'ot'e distinto, mbo jar jar mexiquense ne jar ár ntheki nä'ä ar aplicable jar nt'ot'e ya dirimir.

Ár o ar ngu hada hogi r da conozca, hingi da obligado seguir xkagentho ar criterio, pe jar ngatho ya nt'ot'e, da obligado emitir yá nthekute ne razonamientos pa ndi desechar. Nuna ar desechamiento da apelable junto con ar definitiva, ja ya plazos ne ya ngäts'i nu'u 'bui legislación procesal ya 'naxtuj. Arnguu wa ar Ndänzaya da conozca ar apelación da jäts'i criterio deba prevalecer ne da te nä'ä da pädiije ar ar tsoni yá xeni 'mui pa ár eventual fijación komongungu hada hogi ya tuhni ya 'met'o.

Jurisprudencia ya contradicción

Ar Nthuts'i 91.ngu hada hogi ya tuhni ya contradicción bí ima ar Tsoni yá ne ja ya juntas plenarias ya ntsedi ya 'naxtuj ne ya hnini.

Nu'bu_yoho wa mäsnguus colegiadas wa ya rats'e, wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada pertenecientes jar xkagentho 'nar hnini sustenten criterios contradictorios, junta plenaria ya ntsedi ne

ya ntsedi da corresponda resolverá, nu'bu_mäs ndunthe ya nt'ets'i xi hño, criterio tsa da prevalecer ko yangu hada hogi ya tuhni ya contradicción. Ar hem'i ar junta plenaria tsa da 'yot'e njäts'i ar ja 'nar plazo hingi dätä a 'nate ya pa naturales a partir de ar pa da 'bu_formulada ar denuncia.

Nu'bu_yoho wa mäs juntas plenarias ya ntsedi ne ya ntsedi sustenten criterios contradictorios, ar Tsoni yá resolverá, nu'bu_mäs ndunthe ya nt'ets'i xi hño ja ya ne ya ya ntsedi 'bui, criterio tsa da prevalecer ko yangu hada hogi ya tuhni ya contradicción. Ar hem'i ar Tsoni yá tsa da 'yot'e njäts'i ar ja 'nar plazo hingi dätä a 'nate ya pa naturales a partir de ar pa da 'bu_formulada ar denuncia.

Nu'bu_yoho wa mäsnguus colegiadas, rats'e wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada Ko ja ya 'na'ño regiones sustenten criterios contradictorios, ar Tsoni yá resolverá, nu'bu_mäs ndunthe ya nt'ets'i xi hño ja ya ya ntsedi 'bui, criterio tsa da prevalecer ko yangu hada hogi ya tuhni ya contradicción. Ar hem'i ar Tsoni yá tsa da 'yot'e njäts'i ar ja 'nar plazo hingi dätä a 'nate ya pa naturales a partir de ar pa da 'bu_formulada ar denuncia.

Ar hem'i da dirima ar contradicción hingi afectará ya ningún motivo ya hñäki ora concretas definidas jar nt'ot'e ko anterioridad jar Nt'uti.

Denuncia ar contradicción criterios ar Tsoni yá

Ar Nthuts'i 92. Contradicción criterios tsa da denunciar ar xi 'yot'i wa ya bí electrónica jar ar ndä, u'di ar ya juntas plenarias ya ntsedi da incurren jar contradicción ne Temu_ir boni; ár thuhuu ar denunciante ne ár nthe ar ho. Ár o ar ndä analizará procedencia jar denuncia ne t'uni nu Nunu_ja ar Tsoni yá, nu'bu_Xtí sesión.

Contradicción ar tsa da denunciada ya:

I. Ár o ar ndä ar ar Ndänzaya;

II. Ya wa ya ya ntsedi da integren ar Tsoni yá;

III. Ya juntas plenarias ya ntsedi ne ya ntsedi da intervengan ar contradicción;

IV. Yanguus colegiadas, rats'e wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada da intervengan jar Nunu_ma wa ma 'na ya wa ya ya ntsedi ne ya integren;

V. Ya xeni 'na jar ya juicios da motivaron ar contradicción, da 'ñent'i ar Procuraduría ar 'bäts'i ya bätsi, bätsi ne ya bätsi nu'bu_asuman ar nt'udi nuya;

VI. Ya wa ya ra ts'uti nä'ä da 'mefa xta porke bí dictado ar hem'i ho mahyoni, adviertan jar contradicción, ne.

VII. Ár o ar bixka pets'i Nxoge ar Ts'ut'ubi ja ar Dähnini ar M'onda, 'naxtuj penal, procesal penal wa ja ma da afecte ar ámbito yá mfats'i.

Denuncia contradicción ya Juntas plenarios

Ar Nthuts'i 93. Contradicción criterios tsa da denunciar ar xi 'yot'i wa ya bí electrónica bí dängañä ar junta plenaria ya ntsedi ne ya ntsedi , u'di ar yanguus colegiadas, rats'e wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada da incurren jar contradicción ne Temu ir boni; ár thuhuu ar wa jar denunciante ne ár nthe ar ho. Ár o ar dängañä analizará procedencia jar denuncia ne t'uni nu Nunujar Junta plenaria, nu'bu Xtí sesión.

Contradicción ar tsa da denunciada ya:

I. Ár o ar ndä ar ar Ndänzaya;

II. Ya ne ya ya ntsedi da integren ar junta plenaria;

III. Yanguus colegiadas, rats'e wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada da intervengan jar Nunuma wa ma 'na ya ya ntsedi ne ya integren;

IV. Ya xeni 'na jar ya juicios da motivaron ar contradicción, da 'ñent'i ar Procuraduría ar 'baṭs'i ya bātsi, bātsi ne ya bātsi nu'bu asuman ar nt'udi nuya;

V. Ya ra ts'uti nä'ä da 'mefa xta porke bí dictado ar hem'i ho mahyoni, adviertan jar contradicción, ne

VI. El bixka pets'i Nxoge ar Ts'ut'ubi ja ar Dähnini ar M'onda, 'naxtuj penal, procesal penal wa ja ma da afecte ar ámbito yá mfats'i.

Redacción ya tesis ngu hada hogi ya tuhni es

Ar Nthuts'i 94. Nu'bu jar Tsoni yá, ya juntas plenarios ya ya ntsedi ne ya ya ntsedi ne yanguus colegiadas wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada establezcan 'nar criterio ngu hada hogi ya tuhni relevante, bí gi 'yotá ar tesis hño dá da recogerán ya razones jar hmä, esto es: ya relevantes, ar criterio Maxte Ts'ut'ubi da resuelve ar hñäki abordado jar sentencia ne 'nar síntesis justificación expuesta ir nge ar jar pa ar xaha Nunucriterio.

Tesis ar tsa da contener nuya ya apartados

I. Rubro: ir nge nuna ar identificará ar tema abordado tesis;

II. Narración ja ya: jar nuna ar apartado bí describirán ya hechos relevantes da t'uni lugar da criterio thoki ir nge ar Ndänzaya pa resolver Hogem'bu.

Nu'bu**u** bí trate arngu hada hogi ya tuhni ya contradicción, bí describirá ar punto ja discreparon ya Hmunts'i contendientes;

III. Ya Criterio Maxte Ts'ut'ubi: ja ar reflejará ar respuesta adoptada pa resolver ar hñäki Maxte Ts'ut'ubi da ar bí plantea bí ar jar Ngu hada hogi ya tuhni;

IV. Justificación: ar expondrán ya ya argumentos ar ar sentencia da t'uni ya sostén ja ar criterio Maxte Ts'ut'ubi thoki jar hem'i, ne

V. Datos ar identificación ar ho: comprenderán yá 'bede ya tesis, ar jar Ngu hada hogi ya tuhni nä'ä dá dictó ne ya da 'ñets' emitidas jar ar nthogi ar ho.

'Nehe ya xeni u'dis ya frgi 'yot bí thogi,ngu hada hogi ya tuhni emitida ya contradicción tsa da contener, nä'ä da Hogem'bu, ya datos identificación ya tesis contiendan ar contradicción, ar jar nä'ä da emitió, nja'bu Komo ar da 'ñets' emitida Nxoge ya Hmunts'i nu'u ya contradicciones ar resuelvan.

Ya nt'ot'e hecho ne da ne mahyoni da uni hmä, jar ningún ar nt'ot'e da incluir ar ja ar tesis.

Interrupción ar jurisprudencia.

Ar Nthuts'i 95. Arngu hada hogi ya tuhni ar k'ats'i ma ne hegi mets'i ar nt'ot'e obligatorio nu'bu ar Tsoni yá, ya juntas plenarias ya ntsedi ne yanguus colegiadas wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada establezcan 'nar criterio ngu hada hogi ya tuhni distinto. Ja nuya casos tsa xingu ar ya razones jar nä'ä bí apoye ar interrupción, nu'u da referirán ja ya nthekute tuvieron pa da t'ot'e jarngu hada hogi ya tuhni ir nge.

Coordinación Compilación ne Sistematización Tesis

Ar Nthuts'i 96. Ar Coordinación ar Compilación ne ar Sistematización ar Tesis ar ar Ndänzaya ge 'nar jar dätä nä'ä bi jaguu ar ndä. Da mets'i komongu ar función ar compilación ne ar sistematización tesis ngu hada hogi ya tuhni es ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ne ya 'ra da njäts'i ar nt'ot'e dige ar formación ne ar registrongu hada hogi ya tuhni ya Ts'ut'ubi Ndänzaya.

HONTHO SÉPTIMO

**TS'UT'UBI AR NGU HADA HOGI AR O AR NDÄ AR AR NDÄNZAYA
SUPERIOR AR TS'UT'UBI NE AR TS'UT'UBI JA AR NGU HADA HOGI**

**NTHEGE NTHUTS'I NDU
Ar nt'ets'**

Ar nt'ets'i ár o ar ndä

Ar Nthuts'i 97. Ár o ar ndä ar ar Ndänzaya da electo de entre ya ar hmunts'i ar Tsoni yá, tsa ga pets'i ar pa xingu ár nxadi pa da tsoni ko período encargo da kut'a ya jeya. Da electa wa ya electo ya dätä nt'ets'i xi hño, jar sesión extraordinaria ne solemne ar ar Tsoni yá, nä'ä da da ar ndui ar pa hábil ar zänä ar enero ar jeya corresponda. Ar da 'ñets' ar emitirá jar secreta, ir nge ya cédulas. Éstas da custodiadas jar arngu Ts'ut'ubi Nxoge ar nkohi, asta da tanto ar Tsoni yá ordene ár destrucción.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
Ausencias tset'i ne definitivas

'raku'bes

Ar Nthuts'i 98. Nu'bu ar Tsoni yá conceda jar ár o ja ar ndä 'raku'be pa separar ar 'befi asta ya 'ret'a ma kut'a ya pa, da suplido provisionalmente ir nge ár wa ar ya ntsedi

consejero de la ngu hada hogi que tenga mayor antigüedad laborando en el Poder Judicial. Ar plazo ar 'raku'be Nxoge hingi ar tsa da zohni ya hmunts'i ja ar tsoni yá ja ar Ndänzaya.

Nu'bu ar 'raku'be dätä 'ret'a ma kut'a pa ne ya zu'we jar sesenta, nu'bu mäs xingu ya presentes, ar Tsoni yá da 'ñets'ise, de entre yá ar hmunts'i ya ndä ar interino. Ar designación ar realizará jar ar xkagentho sesión dá da conceda ar 'raku'be ár o ar ndä.

Nu'bu nzäm'bu_xi absoluta wa ja ya renuncia ár o ar ndä, ar Tsoni yá da 'ñets'ise de entre yá ar hmunts'i ya nä'a deba suplir nä'a ko ya ndä sustituto. Ar nja'bu_nt'ets'i tsa da concluir ar período da kut'a ya jeya ne hingi tsa da volver ya da Nunü ar 'befi.

'Nar pa concluido ár período kut'a ya jeya, ár o ar ndä saliente volverá ma integrarnguu wa Ndänzaya, siempre ne nu'bu ár período da hingi hubiese concluido.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU
Mfats'i

Mfats'i

Ar Nthuts'i 99. Ya mfats'i ár o ar ndä:

I. Presidir ar Tsoni yá;

II. 'Yot'e 'mai mfats'i ir jurídicamente ar Ndänzaya ne ar Ts'ut'ubi;

III. Gi 'yot 'nar Plan ar nte ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ne da t'ot'e evaluación respecto a ntsoni ja yá 'befi;

IV. Otorgar ne revocar Ya dätä ts'edi Nxoge wa hontho pa da nt'udi ne ar mfats'i ya 'nai ar Ndänzaya ne ar Ts'ut'ubi;

V. Nwenda xta t'ets'i jar ar Ndä Ts'ut'ubi Nxoge nkohi, da ja da ar Tsoni yá ne ar Ts'ut'ubi;

VI. Presidir ar Tsoni yá ar Ts'ut'ubi, da yá 'befi ne ya dë ya nkohi wa ya nt'uni dictados ir nge nuna;

VII. Gi 'yot ya nxadis da apruebe ar Ts'ut'ubi;

VIII. Nts'ohni ya Hmunts'i ordinarias wa 'mefa ar Tsoni yá, presidir ya, nja'bunguu dirigir ya debates yá ar hmunts'i ;

IX. Dë ya nt'uni wa ya nkohi Tsoni yá;

X. Da jar Ts'ut'ubi estructura orgánica ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu nä'ä hñuts'i ya ya ntsedi , ra ts'uti ne 'ra jä'i nä'ä mäs pa ár hño 'befi amiento;

XI. Designar ya ya ntsedi ne ya ra ts'uti mi tsa da hñäki guto hoki yá 'behñä yá pets'i 'nar impedimento pa ga pädi 'nar ho mahyoni;

XII. Da nu da ahte arnguus ya colegiadas, ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada, arnguu Da,nguu ya nt'ot'e ya jä'itho ya ntsedi yanguus rats'e, nja'bu komongu ya titulares ya Ts'ut'ubi ir nge ne ya ra ts'uti proporcionen mensualmente ya datos estadísticos ya nt'ot'e mahyoni;

XIII. Nthogi ne mandar gut'i ya mahyoninguus ne ra ts'uti, jar nkohi ya partidas presupuestales nä'ä da integre ar bojä egresos ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XIV. Da ne turnar ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XV. Da jar Ts'ut'ubi ya gi 'yot wa ya t'eni mahyoni pa mejorar ár ntsuni ya Ximhai;

XVI. Autorizar ko ar Ndä Ts'ut'ubi Nxoge nkohi, ya ya tsükuas ne nt'uni da dicten jar nt'ot'e mahyoni ar tsoni yá ne ahte;

XVII. Da 'yot'e ya mfats'i ar ya he'mi bí asigne pa ar despacho ar tsükua nthoki Ts'ut'ubi;

XVIII. Informar anualmente ja ar Tsoni yá dige jar dätä hnini da guarda ár ntsuni ya Ximhai da ar entidad. Pa nuna ntsuni ar convocará ja 'nar sesión extraordinaria, solemne ne Nxoge;

XIX. Designar arnguu Colegiada da deba njapu'befi ar facultad atracción pa ga pädi ar nt'ot'e mahyoni arnguu Rats'e;

XX. Ga hä ne den pädi ya quejas dí mpefi jar hmunts'i da den pädi jar kontra ya ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XXI. Da nu ar manejo ne ar nt'ot'e ar ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai;

XXII. Instrumentar ya t'eni mahyoni pa da jwati ar teni ne ar ntsuni ja ya inmuebles jar njapu'befi ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XXIII. Da nu 'befi amiento ya unidades Dí mpefi jar hmunts'i dependientes ar Ts'ut'ubi, ne

XXIV. Da protesta ya ar hmunts'i ar Ts'ut'ubi, nja'bu komongu ar resto ya ntheti.

Ar hño reclamación ja ya nkohi ndä ar Ndänzaya mäs xinguu ya Ximhai

Ar Nthuts'i 100. Ya nkohi ár o ar ndä xi reclamar ar 'na jar Tsoni yá, siempre da 'yot'e ya xi 'yot'i, funde jar da ne interponga ir nge ar xeni interesada mbo jar ngäts'i hñu ya pa contados a partir de ar pa da aquéllos ar conozcan. Ar tsoni yá resolverá ar procedencia wa improcedencia ar reclamación 'nar ngäts'i 15 ya pa hábiles.

HONTHO OCTAVO
TS'UT'UBI AR NGU HADA HOGI

NTHEGE NTHUTS'I NDU
Integración

Ar Nthuts'i 101. Ar ntsuni, ja ne disciplina ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu Komo ar carrera nthoki Ts'ut'ubi, wa ma ar 'befi jar Ts'ut'ubi.

Integración ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 102. Ar Ts'ut'ubi da integrará ya:

I. 'Nar wa 'nar ndä, nä'ä da ár o ar ndä ar ar Ndänzaya;

II. Yoho ya ya ntsedi wa ya ntsedi ar Tsoni yá ar ar Ndänzaya ar designados ya hmä Tsoni yá;

III. Yoho ya ra ts'utias wa ra ts'uti ar ndui ya hnini designados ir nge ar Tsoni yá ar ar Ndänzaya;

IV. 'Nar jä'i designada ya titular ar Ejecutivo ar jar dätä hnini, ne

V. 'Nar jä'i designada ir nge ar Legislatura ar jar dätä hnini.

Ya jä'i nt'uni ja ar Ejecutivo ne ar Legislatura tsa da tsoni ko ya he'mi ar exigen ja ar Ndäthot'i pa da ya ntsedi , salvo ar ar porke bí servido jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

He'mi pa ya ne ya ya ntsedi , ra ts'utias ne ra ts'uti da acceden ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 103. Ya ne ya ya ntsedi , ra ts'utias ne ra ts'uti designados ir nge ar Tsoni yá da integrar ar jar Ts'ut'ubi tsa da tsoni ko ya he'mi da ima ar Ndäthot'i .

Duración ar 'befi consejero

Ar Nthuts'i 104. Ya ne ya ar hmunts'i jar Ts'ut'ubi durarán jar ár encargo kut'a ya jeya ne da sustituidos ar bí escalonada, hingi pudiendo da nombrados pa ya 'ra'yo 'nar período.

Ya ne ya ya ntsedi , ra ts'utias ne ra ts'uti nu'u pets'i ar 'befi consejeras wa ya jä'i pädi, ja ar concluir ár encargo ne jar supuesto ne hingi xi concluido yá períodos komongu ar ngu hada hogi res, da reintegrase ya ar función Ngu hada hogi ya tuhni nä'ä mi corresponda wa, ár nt'ot'e ya ar función administrativa nä'ä mi da asignada.

Ar pa hontho jar Ts'ut'ubi hingi k'ats'i ma ya períodos Ts'ut'ubi ir nge mi ma designados ra ts'uti, ra ts'utias, ya ntsedi ne ar ya ntsedi .

Modo njapu'befi mfats'i ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 105. Ar Ts'ut'ubi ge 'nar komongu deliberativo responsable Ntsuni, ja ne disciplina ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi. Yá hmä ar emitirán ir nge ya nkohi Nxoge wa ya ntsuni hontho, xkagentho da da ejecutados ir nge ar ndä. 'Bu_ya nkohi jar Ts'ut'ubi tsa da t'ot'e ar yá 'mehni mahyoni pa ntsoni ja yá mfats'i.

Prerrogativas ne njapi jar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 106. Ya prerrogativas ne ya njapi jar Ts'ut'ubi:

I. Da t'ot'e jar Ntsuni, ja ne disciplina ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Emitir ya gotho tsükuas, manuales, nt'uni, nkohi wa xi bojä ar Hmunts'i Nxoge nä'ä mä s mahyoni pa da t'ot'e jar nt'ot'e ja yá mfats'i, nja'bu komongu pa ntsoni jar 'mui hmända;

III. Hñeti ir nge ar autonomía ne ar Ndäse_ ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, evitando ne bí afecte ar imparcialidad ne nthegi pa da t'ot'e ar función Ngu hada hogi ya tuhni;

IV. Privilegiar hontho xi hño ar tsa_carrera nthoki Ts'ut'ubi pa designar ja ya ne ya ya ntsedi , ra ts'uti, ra ts'uti ne ma'ra jä'i yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge wa ra ts'uti, ir nge ár trayectoria mbo jar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi wa ja yá méritos ga pädi ne ga pädi s;

V. Designar ya jä'i ja ya dätä da forme 'nar xeni ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

VI. Jäts'i, ya ndu ar función Ngu hada hogi ya tuhni, ya regiones geográficas ho ár njapu'befi yá 'befi yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti, nja'bu komongu adscribir ja ya primeras ya Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti ndui ya hnini ne ya cuantía zu'we; aumentar wa disminuir ár 'bede, mpaṭi ar 'naxtuj wa residencia yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge wa ra ts'uti, determinando ár Hmunts'i ne 'befi amiento;

VII. Da t'ot'e wa suprimir plazas servidoras ne ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

VIII. Jäts'i ár ko ja ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

IX. Acordar ya renunciás den pädi ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ne, pa ndi bädi ar ja ya ya ntsedi , peñni ya pa ár nthädi hä ja ar Legislatura wa Comisión 'befi nzäm'bu;

X. Designar de entre ya ne ya ya ntsedi da nt'ot'e 'mui ar Tsoni yá, da hoki yá 'behñä yá jar temporal integren arnguu da nenguu ar nt'ot'e ya jä'itho, jar nkohi ar reglamentación ke ár ntsoni expida propio Ts'ut'ubi;

XI. Da 'yadi ja ar Legislatura wa Comisión 'befi nzäm'bu ár destitución ja ya ne ya ya ntsedi jar ngäts'i nä'ä previsto ja ya xeni Nthuts'i 90 ne 133 Ndäthot'i , wa bien, nu'bu ko posterioridad ar nxädi sobrevenga 'nar t'öt'e da njäts'i ár hingi ntsoni ja ya he'mi ntsoni jar xeni Nthuts'i 91 jar hmä Ndäthot'i wa alguno nu'u;

XII. Gi 'yot ar nt'ot'e disciplina nu'u 'bui ya hingi ma ne ya nt'ot'e 'bui;

XIII. Gi 'yot ya gotho tsükuas nä'ä mä ja ar desahogo ar nt'ot'e ya nthoni ne ya substanciación jar 'naxtuj yá 'befi Dí mpefi jar hmunts'i;

XIV. Gi 'yot ya gotho tsükuas pa ga ot'uje auditorías, ár nt'ot'e ne, ár nt'ot'e, nt'ot'e aplicables;

XV. Imponer ja ya ne ya ntheti ya njut'ies procedan ámbito mahyoni;

XVI. Suspende wa destituir, füti garantía audiencia, ja ya ra ts'uti, ra ts'utias, mfats'i , mfats'i, ya jä'i ot'e ne 'ra ya servidoras ne ntheti Ko ya Ts'ut'ubi ir nge wa ra ts'uti, nu'bu ya realizado ya indisciplina, nts'oki conducta, hingi ma graves wa ar comisión 'nar delito ya nt'ot'e ja yá 'befi;

XVII. Da t'ot'e oficialías ya xeni pa ngatho, nu'bu ya ndu ar hontho nä'ä ameriten;

XVIII. Otorgar estímulos ne recompensas ja ya ntheti nä'ä da hñä distinguido jar ár 'befi;

XIX. Autorizar anualmente ár nthuxupa ya ne pa xidi mfädi 'befi ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XX. Da kja 'raku'bes ja ya ne ya ya ntsedi pa separar ar 'befi nu'bu nja'bu ar 'ret'a ma kut'a ar pa ne nwenda xta t'ets'i jar sustitución xkagentho, ar bí provisional, da hoki yá 'behñä yá ár fungir komongu ya ntsedi wa ya ntsedi interinos. Wat'i, nu'bu exceda ar nuna ar ngäts'i, pe hingi ar sesenta ya pa, da t'uni ar nxädi ar hoki yá 'behñä yá ár fungir komongu ya ntsedi wa ya ntsedi interinos da nthädi hä ar Legislatura wa comisión 'befi nzäm'bu;

XXI. Da kja 'raku'bes asta ir nge hñu ya zänä, ja ya ne ya ra ts'uti, mfats'i ne ma'ra jä'i confianza ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi. Ya ar resto ja ya ne ya ntheti, jar nkohi nä'ä previsto ir nge ar ya he'mi pefi aplicable;

XXII. Nthogi 'befi ar bojä egresos ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ne acordar ár estricta NTHEGE, nä'ä mä ya partidas establecidas ár ntsoni;

XXIII. Njapu'befi ar bojä egresos ne ár ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai ko ar transparencia, dätä nt'ot'e, eficacia, honradez ne estricto apego ja ya ndu'mi disciplina, racionalidad ne austeridad presupuesta;

XXIV. Capacitar ja ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi da través arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu komongu ar ya Ntheti nt'ot'e nxoge wa ar hontho, ya Ximhai wa ya Ximhai ko nu'u da suscriba 'nar nkohi;

XXV. Nthogi ya nt'ot'e ne ya gotho tsükua estudio arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi;

XXVI. Supervisar ke ár nt'ot'e ne evaluación ya exámenes oposición nä'ä mi practiquen ja ya aspirantes ar nuevo ingreso wa ya ngatho ja da mats'i ntheti ar du da t'ot'e xi hño ko ar imparcialidad, ar objetividad ne ar rigor ga pädi ;

XXVII. Observar ke ar hontho ja xi hño ar tsa_ya carrera nthoki Ts'ut'ubi cumpla ja ya ndu'mi excelencia, objetividad, imparcialidad, nt'uni xi hño, dätä nt'ot'e, profesionalismo ne Ndäse;

XXVIII. Gi 'yot_ ar nt'ot'e mbo ne manual Hmunts'i arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi;

XXIX. Gi 'yot_ ar nt'ot'e pa ar Coordinación Nxoge ar Evaluación;

XXX. Da ar registro ne ar seguimiento hñäki patrimonial ne 'bui ya hñäki ya 'befi ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XXXI. Implementar ya t'eni ne gi 'yot_ hmä ja ya sistemas nacional ne estatal anticorrupción;

XXXII. Da t'ot'e ya 'mehni mahyoni pa ar hñä ya nt'ot'e mahyoni;

XXXIII. Supervisar 'befi amiento ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ne ya bojä jar ngäts'i nuna ar Hmända ne ar 'ra ya he_mi da resulte aplicable;

XXXIV. Da 'yadi ja ar Tsoni yá, nja'bu komongu ya ya ntsedi nä'ä bí integran, ar ungumfädi ne ya hmä da hne pa mäsi hño ya nt'ot'e ja yá 'befi;

XXXV. Da ne supervisar 'befi amiento ya Centros Convivencia Menir ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, da regirán ir nge ar ya he_mi nä'ä 'bui jar Ts'ut'ubi;

XXXVI. Mfaxte visitas födi made Estatal nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai Restaurativa;

XXXVII. Da nu ke yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge, ra ts'uti ne unidades Dí mpefi jar

hmunts'i ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi observen ne ntsoni ar ya he'mi da rija ar ámbito ja yá 'mui ne ende ar nt'ot'e yá hingi;

XXXVIII. Implementar ne ár nt'ot'e da zeti gotho tsükua da fortalezcan ar nt'ot'e ne proyección institucional ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi jar 'mui;

XXXIX. Da t'ot'e ya t'eni ne gi 'yot pa ar implementación ar nt'eje Ts'ut'ubi Digital ne ar estratégico ya ndu ya tecnologías ar ungumfädi ne ya ët'i, ja ya procesos Ngu hada hogi ya tuhni ne ma'ra ya 'befi ja ya dätä;

XL. Nthogi ya nkohi Nxoge 'befi pa ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XLI. Gi 'yot ar nt'ot'e ar Visitaduría Nxoge;

XLII. Designar ar visitador Nxoge ne ya visitantes mfa_xtees, ne

XLIII. Gi 'yot ya Gotho tsükua, deni ne ma'ra nt'ot'e ja ya interno ir nge nu'u da da uni wa da regir ar ya ra ts'uti da t'ot'e sentencias, ra ts'uti ya nt'ot'e nu'u pädi jar ar ko ya Integral ya Ximhai Penal pa adolescentes ne ya 'befi, nja'bunguu Da nu ár ntsoni.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO **'befi amiento**

'befi amiento ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 107. Ar Ts'ut'ubi 'befi ará Tsoni yá wa ja ya hmunts'i.

Hmunts'i ordinarias ne 'mefa ar Tsoni yá ar Ts'ut'ubi.

Ar Nthuts'i 108. Ar Ts'ut'ubi sesionará ar bí ordinaria 'ret'a ma kut'a ya pa. Ar bí extraordinaria nä'ä da nu'bu mahyoni. Da zohni 'nehe ar ndä wa nu'bu menos hñu yá ar hmunts'i , bí emitirá ar nzohme , da tsa da pehni ar Ts'ut'ubi nu'bu ya Hmunts'i ordinarias ko yoho ya 'nate ya ne hñäto ya ora ar anticipación da ár t'ot'e. Ya Hmunts'i 'mefa tsa da convocadas ko 'nar ora anticipación. Hingi da mahyoni ar nzohme nu'bu 'bui reunida Nxoge jar Ts'ut'ubi.

Yá nt'uni ne ya nkohi da válidos nu'bu adopten ndunthe ja yá Maxte. Da Da kja ar ja 'nar ya tsükua da levantada ir nge ar Ndä Ts'ut'ubi Nxoge nkohi, dá da tsa da firmada ir nge ya jä'i pädi to betes.

Hmä ya nt'uni ne ya nkohi da definitivos ne inatacables, nthäki gatho nu yá ya da 'nar nt'ot'ise ya he'mi 'bui nä'ä contrario.

Quorum tobecia ne da 'ñets' ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 109. Pa da t'ot'e ya Hmunts'i Ts'ut'ubi da mahyoni 'bui ar o ar ndä ne hñu ya mä yá Maxte.

Ya da 'ñets' tsa da nominales ne ya nt'ot'e nxoge, excepcionalmente secretas wa mä ndunthe xi hño nu'bu nja'bu nä'ä da mä jar Ts'ut'ubi.

Ar ndä ar Ts'ut'ubi da mets'i, 'nehe ár nt'ets'i nominal, ar ar hño nu'bu empate.

Ya ne ya jä'i pädi ne ya da 'ñets' kontra ar hem'i mayoritaria tsa da nt'ets'i particular, da consignará ar ngäts'i ar ya tsükua xi hño.

Ya ne ya jä'i pädi da Jin da kja da 'mai jar nt'ets'i nu'bu_pets'i 'nar impedimento wa 'nar tsa 'bui ya hñäki ya 'befi, nä'ä da da constar ar ya tsükua.

Ya Hmunts'i Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 110. Ar Ts'ut'ubi 'befi ará ja yá 'mehni nu'u ár ts'ut'ubise njäts'i.

Hmunts'i nt'ot'e nxoge, hontho, solemnes, presenciales, jar 'ñu wa mixtas.

Ar Nthuts'i 111. Ya Hmunts'i Ts'ut'ubi da:

I. Nt'ot'e nxoge: nu'bu_da du jar goxthi xi xogi;

II. Hontho: nu'bu_da du jar goxthi cerrada t'ot'e njäts'i Tsoni yá en razón de ar confidencialidad wa relevancia ya nt'ot'e da traten;

III. Solemnes: nu'bu_hne uni formalidad hontho, jar sesión pública wa kadu 'nar jä'i;

IV. Presenciales: nu'bu_ar realicen ko ya tobecia yá Maxte;

V. Telepresenciales: nu'bu_ya ne ya tobetes hingi ar encuentren 'bui jar recinto u'di jar nzohme ne comparezcan utilizando nt'ot'e electrónicos;

VI. Mixtas: nu'bu_ar du da t'ot'e xi hño ko 'bui Kwä 'ra yá ar hmunts'i jar recinto u'di ar nzohme ne ar resto asista ya telepresencia, ne

VII. Conjuntas: nu'bu_da reúnan ya Tsoni yás ar Ndänzaya ne ar Ts'ut'ubi ja xkagentho 'nar sesión. Da este caso, ya gi kja ne ya hingi deliberativo, pe ge ma ungumfädi wa bien nu'bu trate 'nar sesión solemne.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU

mfats'i, mfats'i , oficiales ya mayores ne 'ra ya ntheti

Fe pública

Ar Nthuts'i 112. Ya ne ya mfats'i gi kja nt'eme pública jar nt'ot'e ja yá 'befi ár 'befi; 'nehe dá gi kja ya ne ya ntheti da u'di ar hmända, wa bien gatho nu yá da hoki yá 'behñä yá atribuyan xí facultad ár o ar ndä ar ar Ndänzaya, ya ne ya ahte ja yanguus, ya ne ya ahte ja ya Ts'ut'ubi ir nge wa ya ne ya titulares ar ra ts'uti.

Prerrogativas ne njapi ya mfats'i

Ar Nthuts'i 113. Ya prerrogativas ne ya njapi ya mfats'i ne ya mfats'i :

I. Tsoni ko ar pa ya 'befi fijado ir nge jar Ts'ut'ubi, Da nu ke yá subalternos 'nehe nä'ä hagan ne da he'mi tobe cia pa ár control;

- II.** Ga hä hä, ya conducto ar oficialía ya xeni wa a través de ar plataforma tecnológica nä'ä da nuna ntsoni ar habilite, ya escritos wa promociones nä'ä da mi den pädi;
- III.** Anotar 'na jar calce, Ts'ut'ubi nu'bu ar recepción física tsükuas, mä ar pa ne ar ora den pädi, expresando yá 'bede ya hojas da contengan ya tsükuas ar acompañen, mets'i, Da kja mä idéntica ko ar copia, ko mpakuthuhu nä'ä recibe ar xi 'yot'i ne sello ar ngu hada hogi wa Ndänzaya, pa da quede poder ar interesado;
- IV.** Salvo ja ar 'naxtuj pefi, uni nu diariamente jar ár o ar ndä ar ar Ndänzaya, da ár o ar ndä ar arnguu colegiada, da ár o ar ya ntsemi unitario, wa a ár o ar Akute, nä'ä corresponda, ya escritos, promociones ne avisos ñhöñhö ir nge ya interesados , komongu ko ya tsükuas ne 'ra tsükuas nä'ä da Maxei, Xtí ya 'nate ma goho ya ora nuya ya ár recepción;
- V.** Den pädi ar xidi mfädi;
- VI.** Autorizar ya despachos, exhortos, ya tsükuas, nu'bu da ' ne autos, nja'bu Komo ngatho nsadi ar nt'uni dictadas ir nge ar ndä wa ar Tsoni yá, ya ntsemi yanguus, ra ts'utia wa Akute, nä'ä da expidan ar bí física wa ya electrónica, nä'ä corresponda;
- VII.** Da kja ja ya tsükuas puntualmente ya certificaciones, constancias ne ma'ra razones ke ar hmända wa ar superior ordenen;
- VIII.** Gi 'yot' ya kopya nä'ä ar hmända njäts'i wa ár gi ya xeni ya mandamiento nthoki Ts'ut'ubi;
- IX.** Conservar hets'ujä'i sello oficina; sellar, foliar ne rubricar ar made, kadu 'na ya hojas ya tsükuas ne 'ra tsükuas jar ngäts'i kadu 'nar nu'u hingi nthe , menu gatho nu yá yá nt'ot'e ar realice jar electrónica;
- X.** Guardar jar ntot'i ar Ndänzaya,nguu wa ngu hada hogi , ya tsükuas, tsükuas wa valores ke ar hmända wa ar superior disponga;
- XI.** Recoger, guardar ne inventariar ya tsükuas;
- XII.** Proporcionar ja ya ne ya interesados ya tsükuas ya da fueren xeni, siempre nä'ä da ja ár 'buj Kwä, hinda extraer ya ar oficina;
- XIII.** Mfaxte komongu fedatario xogi jar desahogo videoconferencias ne da soliciten jar Ngu hada hogi ya tuhni ár ko, nja'bunguu aquellas ne ar jar Ngu hada hogi ya tuhni ordene jar ámbito hnini mahyoni;
- XIV.** Uni nt'eme ne autorizar ya xi inmediato ár superior ja ya nt'ot'e ja yá 'befi;
- XV.** Efectuar ar Ndänzaya,nguu wa ngu hada hogi ya gi mö da encomiende ya ar hmända wa da pa xkagentho ar nt'ot'e ya tsükuas ar actuario. Nu'bu hingi exista

actuario adscrito, ar Ndä Ts'ut'ubi asumirá yá 'befi aquél jar nä'ä referente ja ya gi mö 'buhü_ya Nthuts'i, nt'ungumfädi nthoki Ts'ut'ubi wa correo electrónico institucional;

XVI. Da ar corriente nuya ya libros: ar ar Ts'ut'ubi, pa nda anotar entradas, salidas ne jar dätä hnini ja ya nt'ot'e ja ya ramo; ar ar registro diario promociones; ar entrega ne ar recibo tsükuas ne ët'i; ar ar exhortos pa kadu 'nar 'naxtuj; ar entrega ne ar recibo tsükuas ar tsükua nthoki Ts'ut'ubi; ár nt'ot'e, ya ne ma 'ra da 'buhü_mahyoni pa kadu 'nar 'naxtuj, jar nt'ot'e Ts'ut'ubi;

XVII. Conservar jár ár custodia, previo inventario, mädi nuna ar Nthuts'i ar Ndänzaya,nguu wa Ngu hada hogi , ne Dar ár hño dätä conservación;

XVIII. Da t'ot'e jar ja mahyoni ar oficina, pa da jwati ya tsükuas ne tsükuas;

XIX. Dar ar teni ne ntsoni jar 'befi ya jä'i ár 'befi, ne

XX. Da wat'i ya hingi ne da tsoni ko ya gotho tsükua arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi.

'Befi ya oficiales mayores

Ar Nthuts'i 114. Ya oficiales pets'i ya mfaxtees ya mfats'i ya nkohi. Llevarán ya libros jarnguu ne gi kja ár 'befi cotejo yá testimonios ya ejecutorias ko yá originales, asentando jar ar margen ár rúbrica, pa acreditar autenticidad nuya tsükuas.

Nt'eme pública ya ya jä'i ot'e

Ar Nthuts'i 115. Ya ya jä'i ot'e pets'i nt'eme pública jar nt'ot'e ja yá 'befi. Jar ausencia ar Ndä Ts'ut'ubi, actuarán komongu fedatarios xogis pa ar desahogo ja ya nt'a jar 'ñu ja ya Ts'ut'ubi xi Ngu hada hogi ya tuhni.

Ya 'befi nu'u ya notificadores ne ya da t'ot'e nä'ä mi thogi referencia ir nge ya legislaciones procesales aplicables, da desempeñadas ja ya ya jä'i ot'e.

Prerrogativas ne njapi ya ya jä'i ot'e

Ar Nthuts'i 116. Ya ya jä'i ot'e da 'yot'e ya gi mö thuhuse_ne mfaxte ya nu'bu da ' ya nt'ot'e encomendadas nu'bu ár efectuar bí 'bu_de ar Ndänzaya wa ngu hada hogi , wa bí electrónica. Gi kja nt'eme pública jar nt'ot'e ja yá 'befi, da desempeñarán jar nkohi nä'ä da kuhü:

I. Ar actuario ar limitará da nä'ä ar Akute expresamente bí u'di jar autos, ciñendo ár nu'u hingi nthe ar hmända;

II. Apoyarán komongu fedatarios xogis pa ar desahogo videoconferencias ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni nä'ä hingi contemplan ndo'yo Ndä Ts'ut'ubi nkohi;

III. Gátho ya nu'bu da ' nt'eni da revisadas ar tsükua ir nge ar Akute, nä'ä ordenará subsanar ya errores, declarando, ko ár nt'ot'e insubsistente nu'u hingi nthe practicare ko violación ar hmända;

IV. Ar actuario hingi bädi ar gi 'yot , excepciones, wa promociones ya interesados wa terceros; limitará gi constar nu'u da fueren presentadas jar ar ora ar nu'bu da ' , da uni nu ma Akute, ne

V. Ja ya locales ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ya gi mö xi ga ot'uje ya indistintamente ar Ndä Ts'ut'ubi wa ar actuario.

Centrales de Ya jä'i ot'e

Ar Nthuts'i 117. Ar Ts'ut'ubi ar tsa da t'ot'e ya centrales ya jä'i ot'e nä'ä mäs mahyoni ja ya hnini nthoki Ts'ut'ubi, nu'u da realizarán ya gi mö thuhuse ne ya nu'bu da ' físicas wa ya electrónicas.

Envío de tsükuas e instructivos

Ar Nthuts'i 118. mfats'i ya nkohi da remitir ja ya centrales ya jä'i ot'e, ko ar da nt'ot'e, ya tsükuas ne tsükua a mahyoni pa ár nu'bu da ' ,

Hmunts'i ne ya 'befi amiento ya centrales ya jä'i ot'e

Ar Nthuts'i 119. Ya centrales ya jä'i ot'e ar organizarán ne 'befi arán jar nkohi ya nt'ot'e da mehni ar Ts'ut'ubi.

Njapi ya ntheti Ngu hada hogi ya tuhni

Ar Nthuts'i 120. Ya ntheti Ngu hada hogi ya tuhni gi kja nuya ya njapi:

I. Japi ko cortesía ya litigantes, ya jä'i da ya jä'i ar patronos ne ar xogi;

II. Despachar puntualmente ya tsükuas;

III. Hingi retardar ya nu'bu da ' ar mi encomienden wa negar ar injustificadamente da mfxate ya;

IV. Hingi retardar turno ya promociones ja ya ra ts'uti 'bui;

V. Concurrir ja ya ora reglamentarias jar ar tsa da 'yot'e yá 'befi, ne da wat'i puntualmente t'ot'e ceremonias wa xi oficiales ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi wa hingi capacitación wa 'yot'e ya Hmunts'i 'befi ya nä'ä da convocado;

VI. Zudi uniforme institucional nä'ä mä ya nt'ot'e nkohi da expida ar Ts'ut'ubi, nja'bunguu portar ar fistol ne ar gafete identificación xidi mfädi, ne

VII. Actualizar ar bí nzäm'bu ya pädijs jurídicos pa mejorar hontho impartido ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni, a través de ya hingi ar inducción programados ir nge ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu Komo gátho nu yá da permitan ga pädi bojä nu'u ko perspectiva ya jä'i, ya infancia ne ya género.

Peritos ne mfxates ja ar función Ngu hada hogi ya tuhni

Ar Nthuts'i 121. Ya peritajes ja ya nt'ot'e judiciales ya 'befi xogi. Ya ga pädi , técnicos wa prácticos ja 'nar 'naxtuji científica, arte wa tsükua, ir nge ar Honto hecho ar mä hä ar 'befi hontho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni, wa ya obligados nthogi jar nu'u nä'ä mä jar ciencia, arte wa tsükua respectivo, nthäki t'öt'e justificada da calificará ar ngu hada hogi r. Ar hmända da jäts'i remuneración tsa ga hä.

Mfaxteán jar nt'ot'e ar función Ngu hada hogi ya tuhni ne ya jä'i físicas ne ya ora Hmunts'i, 'muji mfxate nä'ä mahyoni ja ar 'ñuti ar Ts'ut'ubi, previo requerimiento nthoki Ts'ut'ubi hontho hingi ntsoni injustificado ar nuna ntsoni da dambi, bí impondrán ya njut'ies previstas ir nge ya hmändaes aplicables.

NTHEGE NTHUTS'I 'RE

'raku'bes, ar sustituciones ne ar renunciaciones ja ya ne ya ntheti

'raku'bes ar ya ne ya ntheti

Ar Nthuts'i 122. Ya 'raku'bes pa ya ne ya ntheti ar da kjaán nu'bu estuviere justificado ár otorgamiento jar nt'ot'e Ts'ut'ubi wa ko base jar legislación ar aplicable.

Ya 'raku'bes pa ya ne ya jä'i pädi ar ar ngu hada hogi bí da kjaán ar Tsoni yá nu'bu estuvieran justificadas ne nä'ä mä ar legislación aplicable. Ja ya casos ja ya ne ya jä'i pädi designados ir nge ya Legislativo ne Ejecutivo, ar Ts'ut'ubi resolverá nä'ä conducente.

'raku'bes ya ya ntsedi

Ar Nthuts'i 123. Ja ya ya ntsedi ar mi tsa da da kja 'raku'be ja yá ngäts'i previstos ir nge ar Ndäthot'i . Ar Ts'ut'ubi dá someterá da nthädi hä ar Legislatura wa ar Diputación 'befi nzäm'bu, nu'bu exceda 'ret'a ma kut'a ya pa.

Interinatos pa cubrir 'raku'bes

Ar Nthuts'i 124. Nu'bu ar suplencia zu'we 'nar zänä ne ar 'raku'be bí conceda ko goce sueldo, ar interino percibirá ar sueldo correspondiente ma nxädi nä'ä ar titular Nu'bu exceda ar nuna ar plazo, percibirá ar sueldo correspondiente ma ar 'befi da desempeño wa thoki.

'raku'bes hinda goce sueldo

Ar Nthuts'i 125. Ja ya 'raku'bes hinda goce sueldo, ya interinos percibirán sueldo corresponda ar nxädi ar nä'ä sustituyan.

Njäts'i nu'bu ar plazo ya 'raku'bes wa yá prórrogas

Ar Nthuts'i 126. En caso ja da ár o ar interesado hingi ar presente da ar tsa da 'yot'e yá 'befi hinda t'öt'e justificada, habiendo concluido plazo 'nar 'raku'be wa ar prórroga ar da nja concedido, da cesado ar ár mfats'i ja yá ngäts'i da ima ar Hmända.

Interinatos

Ar Nthuts'i 127. Ar nxädi ar nä'ä deba fungir komongu ya ntsedi wa ya ntsedi interino ar someterá da nthädi hä jar Ts'ut'ubi.

Ts'ut'ubi nu'bu ya ra ts'utias, ra ts'uti, mfats'i, mfats'i ne ma'ra ya servidoras ne ar ntheti confianza ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, tsa otorgar ar 'raku'bes asta hñu ya zänä, ne da resto ya ntheti, ko ya base jar ar hmända wa ar ya he'mi

aplicable.

Renuncias

Ar Nthuts'i 128. Ya renunciás ja ya ne ya ya ntsedi , ra ts'utias, ra ts'uti, servidoras ne ntheti ar presentarán jar Ts'ut'ubi, nä'ä da calificará ne, ko ár nt'ot'e aceptará.

Ya renunciás ya ntsedi ar comunicarán da Legislatura pa ya efectos Ts'ut'ubi ne legales consecuentes.

Ausencias ar ya ne ya Ntheti

Ar Nthuts'i 129. Ya ausencias ja ya ne ya ntheti tsa da tset'i wa ya absolutas. Ya tset'i aquellas nä'ä hingi excedan sesenta pa hábiles. Ya absolutas nu'u da bí extiendan ma'bu ar Nunu período.

Jar el caso ja ya ne ya ya ntsedi , ar Legislatura da calificar nu'bu existan ya yá fundados da justifiquen 'nar 'raku'be temporal ya período 'nar dätä da sesenta ya pa, xkagentho da tsa da extender ar hño pa da dure ar t'öt'e nä'ä bí umbi 'rini.

Ni 'na jar 'raku'be k'ats'i ma ar plazo da t'ot'e nä'ä bi designados ra ts'uti ne ar ya ntsedi .

Ar Ts'ut'ubi da jäts'i nä'ä conducente pa ya suplencias.

Ausencias tset'i ja ya ne ya ya ntsedi

Ar Nthuts'i 130. Ya ausencias tset'i ja ya ne ya ya ntsedi ar suplirán nä'ä mä nuya ya supuestos:

I. Ya ahte ne ahtes yanguus colegiadas wa ya Ts'ut'ubi ir nge ya alzada, ir nge ár o ar ya ntsedi ja ya da ehese da designe arnguu wa Ndänzaya correspondiente, ne

II. Ya ya 'ra ya ya ntsedi ne ya ya ntsedi ar Ndänzaya ir nge ya ne ya ra ts'uti ar ndui hnini da designe ar Ts'ut'ubi.

Cese ya hingi ma

Ar Nthuts'i 131. Nu'bu 'na servidora wa ntheti ar ausente ja yá 'befi hinda t'öt'e justificada ya más ar hñu ya pa ja 'nar período hingi exceda 'nar zänä nthuxupa, da cesados ar ár mfats'i, bí mengi vacante jar taj xi hño.

Ausencias tset'i ja ya ne ya ntheti

Ar Nthuts'i 132. Ya ausencias tset'i ja ya ne ya ntheti Ko 'nar jar Ngu hada hogi ya tuhni ar suplirán ja ar correspondiente, nä'ä mä nuya ya supuestos:

I. Ya ja ya ne ya ra ts'uti, nä'ä hingi excedan sesenta ya pa, ir nge ár o ar ndui Ndä Ts'ut'ubi nkohi; ja ár defecto, ir nge ya wa ya 'ra mfats'i jar ár ya, wa bien, ár o ar Akute da designe ar Ts'ut'ubi;

II. Ya ra ts'uti ne ya ra ts'utias ar control, ar nt'ot'e oral ne nt'eni ja ya sentencias,

nu'bu_nä'ä asigne ar Ts'ut'ubi; ar Akute da supla ar ausencia temporal nä'ä da t'ot'e ngatho ar pa da dure ar ausencia ar titular;

III. Ar Ndä Ts'ut'ubi wa secretaria Nxoge nkohi, ir nge nä'ä designe ar Ts'ut'ubi;

IV. Ya mfats'i ne ya mfats'i nkohi yanguus ja ya mfats'i mfaxtees ja ya da ehese ne, defecto nuya, ir nge ar Ndä Ts'ut'ubi interino da designe ar Ts'ut'ubi;

V. Ya ya ya mfats'i ne ya mfats'i nkohi ya ra ts'uti, ir nge ar ntheti da bí deni jar jerarquía, wa ar Ndä Ts'ut'ubi interino da designe ar Ts'ut'ubi;

VI. Ya ja ya administradores, ir nge ar ntheti da bí deni jar jerarquía, wa nä'ä designe ar Ts'ut'ubi, ne

VII. Ya ya 'ra ya servidoras ne ya ntheti, nu'bu_nä'ä designe ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I KU
Visitaduría Nxoge

Estructura

Ar Nthuts'i 133. Ar Visitaduría Nxoge ar jar mfaxte ar Ts'ut'ubi competente pa da ar ja, ya inspección ne ya nthoni ya Ts'ut'ubi xi Ngu hada hogi ya tuhni. Da 'befi 'nar visitador Nxoge nt'ets'i ir nge jar Ts'ut'ubi. Ár nt'ot'e da jar dähä 'nar nt'ot'e responsable, xi hño ar tsa_ne Ndäse_ar función Ngu hada hogi ya tuhni, nja'bu Komo nu'bu xi nä'ä dá demeriten.

Ar Visitaduría Nxoge contará, nu'bu_menos, ko 'nar visitador mfaxte ya kadu 'na ya nt'ot'e civil, ar penal, ya ya meni ne ya pefi. Ya designaciones da nu'u_xi hokya ir nge jar Ts'ut'ubi. Dar tsa da t'ot'e ma'ra visitadurías mfaxtees, nja'bunguu dotar ar Visitaduría ya jä'i mahyoni justifiquen ko ya base ja ya ndu jar 'befi.

Nt'ot'e ne ar mfats'i ya visitadurías

Ar Nthuts'i 134. Ar Visitaduría Nxoge realizará yá 'befi ngatho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ne arnguus. Tsa da mfaxte vistas inspección ne informará ar nt'uni jar Ts'ut'ubi. Propondrá ya gi 'yoj mahyoni pa ar nt'ot'e xi hño ne xi hño operación ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni, da tsa da mpakuthuu aprobadas ir nge jar Ts'ut'ubi. Yá hingi ne ar mfats'i ar imarán jar ar nt'ot'e da mehni ar Ts'ut'ubi.

He'mi pa da visitadora visitador Nxoge ne ya mfaxte

Ar Nthuts'i 135. Pa da visitador Nxoge ar requiere ga cédula xi hño ar tsa 'raku'bedo jar da 'bats'i, kut'a jeya mfeni jar Hmunts'i Ntsuni wa procuración Ts'ut'ubi ne yoho ya 'nate ya jeya bäsitho cumplidos ar pa ar designación.

Pa da visitador mfaxte da requieren ya xkagentho he'mi, ko excepción bäsitho da 'nate ne kut'a ya jeya.

NTHEGE NTHUTS'I SEXTO
Ts'oe mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai nja Ts'ut'ubi

Nä'ä ar ar ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai nja Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 136. Ar ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai constituye yá 'mui xi 'mui ar

ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Integración ar ar ts'oe Mfaxe

Ar Nthuts'i 137. Ar ts'oe Mfaxe pa ár ntsuni ya Ximhai nja Ts'ut'ubi da integra ya:

I. 'Nar ts'oe propio, constituido ya:

a. Monto ya garantías Bojä ne ar hagan efectivas jar ngäts'i ar Código Nacional nt'ot'e Penales;

b. Monto ya cantidades ne da otorguen pa ar procedencia ar sustitutivos ar penä fadi ir wa suspensión nuna, ne da ar hagan efectivas ja ya casos previstos ir nge ar Código Penal;

c. Ndunthe ya multas da t'ot'e 'na t'öt'e impongan yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge wa Ra ts'uti;

d. Ya rendimientos ar generen ir nge ya inversiones ya depósitos jar bojä wa valores da efectúen hontho ya Ts'ut'ubi judiciales;

e. Producto resultante 'ba_ ya objetos wa instrumentos delito tsa da njapu'befi ar lícitamente, ar nt'ot'e ne ngäts'i previstos ir nge ar Código Penal;

f. Ya muebles ne valores tsögedos ja 'nar motivo hontho ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni cionales nä'ä hingi za retirados ir nge nä'ä pets'i ar seki da nu'u_jar ngäts'i jeya computado a partir de ar pa da xi t'öt'edo ejecutoria ar hem'i definitiva;

g. Monto ma ár ngi nu'bu_ ar víctima wa ofendido renuncie jar ar xkagentho wa hingi ndi reclame mbo jar ngäts'i 'nar jeya a partir de ar pa da pets'i ar seki da uni nt'ot'e, siempre ne bí da nja xi notificado;

h. Ingresos t'ot'e jar mfeni jar ar njut'i 'befi ar Nthuts'i ja ya dätä;

i. Ya ingresos ir nge jar mfeni jar ar njut'i ar 'mui xi hño, aprovechamientos ne productos wa ma'ra ya contribuciones;

j. Ya donaciones nu'u_xi hokya jar ár favor ya tercero, ne

k. 'Ra ya bienes wa ya recursos da ingresen ya nu'ä.

II. 'Nar ts'oe ajeno, constituido ya depósitos efectivo wa jar valores da t'ot'e 'na t'öt'e ar realicen wa da hñä realizado hontho ya Ts'ut'ubi xi Ngu hada hogi ya tuhni.

Njwati bojä wa jar valores

Ar Nthuts'i 138. Pa ar efectos ar fracción II ar xeni Nthuts'i 'be't'o, ya ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni da t'ot'e 'na motivo Maxei njwati bojä wa jar valores da remitir nä'ä wa integrar ja ma ts'oe mfaxte ya conducto ar ar xeni administrativa da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi.

Reintegro a tsögentes o beneficiarios

Ar Nthuts'i 139. Ya sumas wa valores da Maxei jar renglón ts'oe ajeno da reintegradas ja ya tsögentes wa beneficiarios, nä'ä proceda, ir nge nu'bu da 'yadi electrónica wa ya hño xi 'yot'i ar jar Ngu hada hogi ya tuhni hontho nä'ä bí xi realizado ar njwati ja ar ngäts'i máximo ku'ta pa hábiles contados a partir de ar zohni 'nehe.

Ntsuni ne ya manejo ts'oe

Ar Nthuts'i 140. Ar Ts'ut'ubi da mets'i ntsuni ne ya manejo ts'oe mfaxte, nä'ä mä nuya ya mfats'i:

I. Ga hä mensualmente, ar jar 'mui ya Finanzas ne ya Planeación, ar ungumfädi financiera sobre:

a. Ar integración 'natho ts'oe propio ne ts'oe ajeno, ne

b. Ar identificación ya movimientos contables 'bui, apoyados ko ar documentación ke ya justifique pa mfädi deba rendir ár ndä.

II. Tsapi yá dängo ya fideicomisos 'buhu convenientes ko ya Ntheti ar crédito autorizadas pa nhuajuya ar conservación ne ar incremento ya fondos propio ne ajeno;

III. Autorizar ya contraprestaciones, tarifas wa njut'i aplicables ya 'befi Nthuts'i nu'u ja ya dätä, da preste ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, jar Kadu ar nt'ot'e fiscal;

IV. 'Yani ar Tsoni yá ya requerimientos ne ya ndu mi tsa da cubiertos ko ya recursos ts'oe mfaxte;

V. Autorizar ya licitaciones ne concursos da hagan ko ar 'befi ma ts'oe mfaxte, ne

VI. Da 'yadi ar práctica auditorías tanto ar registro ar original nu'u ja ya movimientos trimestrales ya yoho fondos; ordenar ar apertura ar contabilidad ar correspondiente ne ar nxadi ne registro xi hño ar tsaj ya responsables, Ndäse jar contabilidad ne ya ingresos percibidos, ir nge ar bojä Egresos.

Registro ne vigencia ja ts'oe

Ar Nthuts'i 141. Ár o ar ndä firmará ya ja ya activas wa pasivas pa ar registro ne ar vigencia ts'oe mfaxte jar mancomunada ko ar Director ya Finanzas ne ya Planeación.

Ár o ar ndä, ko ár nt'uni mfädi 'befi, t'uni pädi ar nt'uni jar rendimiento ne ya auditorías practicadas ts'oe mfaxte, nja'bu Komo jar dätä hnini resultante ya erogaciones efectuadas ne validadas ir nge jar Ts'ut'ubi.

Nt'uni ts'oe mfaxte da nt'uni ar Hmända Nxoge Contabilidad Gubernamental ne ár 'ra ya he'mi da resulte aplicable.

Bases pa jar nt'ot'e ar ar ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai nja Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 142. Ar Ts'ut'ubi ja ar Ngu hada hogi da mets'i ár 'befi ne jar ár ntsoni jar manejo ne nt'uni ar ts'oe Mfaxte pa nt'uni Ts'ut'ubi, nä'ä mä nuya ya bases:

I tsa da invertir ya cantidades da integran ts'oe adquisición títulos renta fija wa da plazo fijo, jar nt'udi ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nä'ä da titular ya certificados ne ya tsükuas da expidan ya Ntheti crédito ko ya motivo ja ya inversiones, constituyendo ko ya Ntheti fiduciarias, fideicomisos ntsuni nuya recursos;

II. ja ar nt'uni mfädi 'befi da da ndä ar Ndänzaya mä s xinguu ya Ximhai nja Ts'ut'ubi, comunicará ar nt'uni ya ingresos ne ya rendimientos ja ya inversiones, nja'bu komongu ja ya erogaciones efectuadas, ne

III. ar Ts'ut'ubi Ntsuni ar Ngu hada hogi ordenará ar práctica ya auditorías internas wa externas nä'ä mä s mahyoni pa gí hñeti ha da manejo ts'oe da 'yot'e jar mahyoni, honesta ne ar transparente.

Conceptos pa da t'uni ar productos ne ar rendimientos

Ar Nthuts'i 143. Ya productos ne ya rendimientos ts'oe mfaxte, ar aplicarán da nuya ya conceptos:

I. Adquisición, njuts'i wa remodelación inmuebles, pa establecimientonguus, ra ts'uti wa oficinas ar Ndänzaya, hingi consideradas jar ar bojä ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Compra mädi nuna ar Nthuts'i ne ya equipo da hne ja yanguus, ar ra ts'uti ne ar oficinas, wa libros pa jar Biblioteca ne made ungumfädi Documental ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

III. Njut'i rentas locales pa yanguus, ra ts'uti ne oficinas yá gasto hingi ntsuni considerado jar ár bojä;

IV. Capacitación ne especialización xi hño ar tsa_ ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

V. Njut'i sueldos ne gasto corrientenguus, ra ts'uti ne oficinas hingi contemplados jar ar bojä egresos, nja'bu komongu pa ar otorgamiento estímulos ne recompensas ar bojä ja ya ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, autorizados ir nge ar Ts'ut'ubi ja ar ngu hada hogi ;

VI. Viáticos pa ya ya ntsedi ne ra ts'uti da mfaxte ja ya congresos, hingi, ya nt'uni mfädi, ne

VII. Ma 'ra da mä ar Ts'ut'ubi ja ar Ngu hada hogi hne pa mä s xi hño ár ntsuni ya ximhai.

Revisión ar ar ts'oe Mfaxte pa ár ntsuni ya Ximhai nja Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 144. Ar ndä ar Ts'ut'ubi ja ar Ngu hada hogi da 'yadi ya ar hmunts'i propio jar Ts'ut'ubi ne ya auditores, revisión Nxoge ar manejo ya valores ne ya depósitos.

HONTHO NOVENO
SECRETARÍA NXOGE NKOHI

NTHEGE NTHUTS'I NDU
Conformación ne mfats'i

Secretaría Nxoge ya nkohi

Ar Nthuts'i 145. Pa ar nt'ot'e ja yá 'befi ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi contará 'nar Ndä Ts'ut'ubi ne 'nar subsecretario Nxoge nkohi, nä'ä da mets'i nuya ya mfats'i:

- a. Apoyar ár o 'na ar ndä ja ya tareas bí encomiende relacionadas ar Tsoni yá ne ar Ts'ut'ubi;
- b. Gi nu, da ya da 'ñets' ne da ya tsükua hño ya Hmunts'i ar Tsoni yá ne ar Ts'ut'ubi;
- c. Ndunthe supervisar ar ntsoni xi hño 'befi amiento ar Oficialía ar xeni, ja ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi ne Tsükua nthoki Ts'ut'ubi;
- d. Supervisar ne da hagan jar pa ne ngetho ge ya gi mö ar Tsoni yá ne ar Ts'ut'ubi;
- e. Da 'yot'e njäts'i, previo ya nkohi ko ar ndä, ya nt'ot'e nkohi Nxoge pa ar identificación ne ar integración ya tsükua judiciales;
- f. Autorizar ko ár mpakuthuhu ya actuaciones ar Tsoni yá ne ar Ts'ut'ubi;
- g. Gi 'yot' ya certificados constancias nä'ä da hne;
- h. Gí hñeti ha ar autenticidad cédulas ga pädi , ne
- i. Ya 'ra nä'ä bí u'din ya hmändaes ne ar ya he'mi aplicable.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
Tsükua nthoki Ts'ut'ubi ne nt'ungumfädi nthoki Ts'ut

Tsükua nthoki Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 146. Ar ndä da hñuts'i wa ya t'eni ho convenientes pa adecuada ar integración ne ar 'befi amiento ko ya tsükua ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nä'ä da Mfaxte ja:

- a) 'Nar área dängañaa tsükua, ne
- b) Ya áreas operativas nuya: ar ; tsükua nt'ot'e, tsükua ya concentración ne ya tsükua histórico.

Dängañä tsükuas tsa ga pädijs jar tsükuanomía ne contará ko ya jä'i da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi.

Transferencia de Tsükuas

Ar Nthuts'i 147. Ar tsögerán ar Tsükua nthoki Ts'ut'ubi ja ya tsükuas ne tsükuas físicos, nja'bu komongu electrónicos concluidos ja ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni cionales; Nja'bu komongu gatho nu yá ya da ar xi dejado ar 'ñäni ya más de 'nar jeya.

Nt'ot'e ar Tsükua nthoki Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 148. Ar nt'ot'e respectivo fijará ya mfats'i ya mfaxte ar tsükua nthoki Ts'ut'ubi ne da jäts'i Honja ne ja ya registros, ya índices ne ya libros ne ár da ar pa ar 'befi amiento ko ya tsükuas ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, hño ko ya ndu'mi derivados jar hmä nxoge dige Tsükuas adoptada ir nge ar Hmunts'i Nxoge ar jar Ts'ut'ubi ja ya Ximhai ya Tsükuas jar Setyembre ar 2010. Reconocerá, jar nuna virtud, nuya ya:

I. Ar nt'ot'e único ya tsükuas komongu fieles testimonios ya 'befi Dí mpefi jar hmunts'i, 'na'ño ya 'muj ne intelectuales ne komongu ar reflejo ar evolución ya gphoto;

II. Ar nt'ot'e esencial ya tsükuas pa nhuajuya 'nar gestión xi hño, responsable ne transparente, pa proteger ya mfats'i ya ciudadanos, xi hño memoria 'natho ne xingu ne da t'ode ar ndamáni, documentar ar presente pa ndi hoki ar futuro;

III. 'Na'ño 'muj ya tsükuas pa dejar mfädi ya nthoki nts'ogi conjunto ya nt'ot'e ar 'mui;

IV. Multiplicidad soportes mi ya tsükuas ya creados ne conservados: he'mi, audiovisual, digital ne ma'ra 'na 'mui;

V. Ar he'mi archiveros komongu ga pädi , ko formación inicial ne continuada nä'ä mahyoni jar 'muj garantizando proceso producción ya tsükuas, ár selección ne ar conservación pa ár hño ja ár njapu'befi;

VI. Ár ntsoni jar gestión ya tsükuas;

VII. Ar nt'ot'e efectivo ar gestión ja ya tsükuas, da tsa 'buj dotada ya recursos hños, incluyendo ga pädi mfämuhñä cualificados;

VIII. Ar gestión ne ar conservación ya tsükuas ja ya nkohi da aseguren ár autenticidad, fiabilidad, ntheki 'mui ne njapu'befi;

IX. Garantía ke ya tsükuas 'buhu accesibles gatho, respetando ya hmändaes dige ar 'naxtuj ne ya hmä ja ya mfats'i ja ya jä'i, ja ya creadores, ya propietarios ne ya usuarios, ne

X. Ar utilización ja ya tsükuas da contribuir ár nte ár ntsoni ja ya ciudadanos.

Nt'ungumfädi nthoki Ts'ut

Ar Nthuts'i 149. Ja ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi ge ar made oficial he'mi ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, pets'i ya nt'ot'e da ja ar pädije ya listas ya nkohi, sentencias ne avisos yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti, nja'bunguu ya nt'ot'e ya 'mui Nxoge, circulares, nzohme s ne avisos, tesis aisladas ne jurisprudencia, ya nkohi ar Ts'ut'ubi, ne ya nt'uni ne edictos da ámbito yá 'mui njäts'i ar Tsoni yá wa ar Ts'ut'ubi.

Titular ja ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi da responsable ár he'mi ya pa laborables ne ár NTHEGE oportuna; pa nuna ntsoni contaré ko ya jä'i mahyoni.

Pa da 'yot'e ar 'befi titular ja ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi ar tsa da tsoni ko ya xkagentho he'mi 'nar Ndä Ts'ut'ubi ndui ya hnini.

HONTHO DÉCIMO **UNIDADES DÍ MPEFI JAR HMUNTS'I AR PODER NTHOKI TS'UT'UBI**

Unidades Dí mpefi jar hmunts'i

Ar Nthuts'i 150. Ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi contaré ko ya unidades Dí mpefi jar hmunts'i wa jár ar mando ne ar födi directa ár Ndä ar Ts'ut'ubi ne da ya nuya:

- I. 'Mui Nxoge ya Finanzas ne ya Planeación;
- II. 'Mui Nxoge Ntsuni;
- III. 'Mui Nxoge ar Contraloría;
- IV. 'Mui Nxoge Innovación ne nte Tecnológico;
- V. 'Mui Nxoge ja ya 'bets'i ne ya nt'ani, ne
- VI. Ar xeni nthe ne ya jä'i.

Ar Ts'ut'ubi da facultado pa da t'ot'e suprimir ya unidades Dí mpefi jar hmunts'i nä'ä más pertinentes pa ar hño ya nt'ot'e ja yá 'befi ntsuni ne ja ya ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I NDU **'Mui Nxoge Finanzas ne Planeación**

Nt'ot'e ne ar mfats'i jar 'mui Nxoge Finanzas ne Planeación

Ar Nthuts'i 151. Jar 'mui Nxoge ya Finanzas ne ya Planeación da mets'i ya nt'ot'e da ya 'befi ja ar programación, presupuestación, evaluación ne control ya recursos dige ar bojä, nja'bunguu dirigir ar planeación institucional.

Jar 'mui Nxoge ya Finanzas ne ya Planeación da mets'i nuya ya mfats'i:

- I. Dirigir ne da ar planeación, programación, presupuestación ne inversión pública ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Da nu ke ar nt'ot'e, ar registro ne ar control ya recursos presupuestales autorizados ar lleva da t'ot'e xi hño jar nkohi ar ya he'mi aplicable;

III. Integrar ar ungumfädi financiera ne contable;

IV. Da ne da nu ya fondos ne valores;

V. Instrumentar sistemas nuna to da recopilen ne integren ar ungumfädi 'mui ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni cionales ne unidades Dí mpefi jar hmunts'i;

VI. Da procesos ya evaluación ne ya rendición cuentas, ne

VII. 'Na gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista jar nt'ot'e Interior, nja'bu komongu jar 'na ma'na nkohi wa ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
'Mui Nxoge Ntsuni

Nt'ot'e ne ar mfats'i jar 'mui Nxoge ar ntsuni

Ar Nthuts'i 152. Ar 'mui Nxoge ar Ntsuni da mets'i ya nt'ot'e organizar, dirigir ne da gi 'yot ya orientadas da proporcionar ya 'befi jar 'naxtuj ar control patrimonial, ntsuni jä'i, recursos 'naxtujiles ne ya 'befi.

Ar 'mui Nxoge ar Ntsuni da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Da ne ya un ar jä'i ne ya recursos 'naxtujiles ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Da t'uni jar interior ya ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ya políticas, deni, sistemas ne ya nt'ot'e da Ntsuni, ar Hmunts'i ne ya nu'bya ar estructura orgánica;

III. Dirigir ne supervisar ya adquisiciones, ar arrendamientos ne ar enajenaciones bienes muebles ne inmuebles, nja'bunguu da t'ot'e jar registro ne control xkagentho;

IV. Da procesos ya adquisición ne ya contratación 'befi;

V. Da jar contratación ne nt'eni ja ar obra pública, ne

VI. 'Na gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista jar nt'ot'e Interior, nja'bu komongu jar 'na ma'na nkohi wa ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU
'Mui Nxoge Contraloría

Nt'ot'e ne ar mfats'i jar 'mui Nxoge ar Contraloría

Ar Nthuts'i 153. Ar 'mui Nxoge ar Contraloría da mets'i ya nt'ot'e mfxate ar Ts'ut'ubi

ja ar 'befi amiento ko ya control ne ya evaluación ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu komongu ja ya gi 'yot hmä jar ja jar ntsoni ja ya njapi 'befi ya ntheti nä'ä 'bui nuna ar Hmända, ya gotho tsükua, ya nkohi ne ar 'ra ya he'mi da mehni jar Ts'ut'ubi wa da resulte aplicable.

Ar 'mui Nxoge ar Contraloría da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Mfaxte jar Ts'ut'ubi ja ya gotho tsükua ra zo yá 'befi Dí mpefi jar hmunts'i, nja'bu komongu jar substanciación ya nt'ot'e bojä disciplinarios;

II. Dirigir ne da da t'ot'e auditorías jar 'naxtuj gestión administrativa, Ngu hada hogi ya tuhni cional, financiera, ne ya obra pública;

III. Da t'ot'e registro ar evolución ar hñäki patrimonial ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

IV. Instrumentar políticas jar 'naxtuj ya 'mui ne ya prevención 'bui ya hñäki 'nai ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

V. Dë ne gi seguimiento ya nkohi ne ya nt'uni da emitan ya ya ts'ut'ubi ya competentes jar 'naxtuj anticorrupción, ne

VI. 'Na gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista jar nt'ot'e Interior, nja'bu komongu jar 'na ma'na nkohi wa ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I 'RE

'Mui Nxoge Innovación ne nte Tecnológico

Nt'ot'e ne ar mfats'i jar 'mui Nxoge Innovación ne nte Tecnológico

Ar Nthuts'i 154. Jar 'mui Nxoge Innovación ne nte Tecnológico facilitará njapu'befi ya tecnologías ar ungumfädi a través de instrumentación gotho tsükua ne sistemas da promuevan jár 'mui 'nar 'bede ne innovación, nja'bunguu ár adecuada utilización jar beneficio ya ar función Ngu hada hogi ya tuhni cional.

Jar 'mui Nxoge Innovación ne nte Tecnológico da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Instrumentar gotho tsükua tecnológicos ne sistemas informáticos ne teleë't'i;

II. Proporcionar ya Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni cionales ne unidades Dí mpefi jar hmunts'i 'befi ya tobecia ne ya soporte técnico jar 'naxtuj tecnologías ungumfädi;

III. Gestionar 'yot'e ya innovación tecnológica;

IV. Mfaxte ja ar da yete ar estándares, nt'ot'e nkohi , deni ne dictámenes área ja yá 'mui;

V. Capacitar ar bí nzám'bu ne ya 'befi nzám'bu jar ngatho já'i ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda jar 'naxtuj tecnológica, ne

VI. 'Na gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista jar nt'ot'e Interior, nja'bu komongu jar 'na ma'na nkohi wa ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I KU
'Mui Nxoge ja ya 'bets'i ne ya nt'a

Nt'ot'e ne ar mfats'i jar 'mui Nxoge ja ya 'bets'i ne nt'ani

Ar Nthuts'i 155. Jar 'mui Nxoge ja ya 'bets'i ne ya nt'ani proporcionará jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ya 'befi ja ya Maxte Ts'ut'ubi da hne ja ya ámbitos contencioso ne consultivo.

Jar 'mui Nxoge ja ya 'bets'i ne ya nt'ani da mets'i nuya ya mfats'i:

I. 'Yot'e 'mai mfats'i ir legalmente jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ja ya xi jurídicos ne ja ya nt'ot'e ya da intervenga;

II. Mfaxe ja ar da yete ya contratos, ja ya nkohi, 'yot'e nt'ot'e nkohi , 'yot'e normativos ne dictámenes área ja yá 'mui, nu'bu bí 'buhu encomendados ir nge ar ndä;

III. Proporcionar asesoría yá ya ts'ut'ubi ne ya áreas ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, desahogando ya ja ya nt'ani da xkagentho bí formulen ne, ko ár nt'ot'e, emitir ya dictámenes, ya mfädi wa ya ora da resulten pertinentes;

IV. Den pädi ne gi seguimiento ja ya juicios wa ya nt'ot'e ya da intervenga wa mä ár encargo da 'mui ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi wa alguno ya Ts'ut'ubi nä'ä bí constituyen;

V. Contribuir ko ya Hmunts'i competentes ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar revisión ne ar da yete ya propuestas wa 'yot'e ya iniciativas ya Hmändaes, ya Gotho tsükuas, ya nkohi ne 'ra gotho tsükua mahyoni pa ar ntsoni xi hño 'befi amiento ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

VI. Uni pädi oportunamente ja yá ya Ts'ut'ubi ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ya Hmändaes ya 'ra'yo creación ne yá nthoki xi hño ya gotho tsükua legales jar nä'ä concierne ja yá 'befi ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni cionales;

VII. Coadyuvar ntsoni ja ya requerimientos ne ya mfädi da en relación a ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi emitan yá 'mehni Nacional ne Estatal ya já'i, ne

VIII. 'Na gi facultad wa atribución nä'ä 'bui prevista jar nt'ot'e Interior, nja'bu komongu jar 'na ma'na nkohi wa ar ya he'mi da mehni ar Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I SEXTO
Ar xeni ya nthe ne ya já'i

Nt'ot'e ne ar mfats'i ar xeni nthe ne ya já'i

Ar Nthuts'i 156. Ar xeni nthe ne ya jä'i dependerá Hmunts'i ja ár o ar ndä ne da mets'i ár 'befi da mats'i ne instrumentación gi 'yot , políticas ne gotho tsükua orientados ar nthe ya jä'i, ar repädije ne nt'emunsu ya jä'i, nja'bu komongu ar institucionalización ar perspectiva género ne jar 'mui institucional ma interior ar nuna nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

'Nehe da gi 'yot ya mahyoni pa da ar juzgar ko perspectiva género da 'nar dinámica gatho ya pa ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar dätä M'onda.

Ar xeni nthe ne ya jä'i da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Da ja da te mecanismos vinculación interinstitucional ko 'na'ño dependencias ne Ntheti hñu ya ámbitos ar Ts'ut'ubi, instancias ja ya ximhai, jar 'muj civil ne academia, pa ar instrumentación gi 'yot , gotho tsükua ne políticas ar Hmunts'i jar 'naxtui ya jä'i, nthe ne género;

II. Generar gi 'yot ar interior ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, da nhuajuya ár nthogi ar Ts'ut'ubi ne 'nar nzaki mpefi nts'o nt'ot'e ja ya 'behñä, impulsando ar nthe ne hingi discriminación; ar nsu ja ya jä'i, ne ar perspectiva género;

III. Instrumentar ar interior ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi gi 'yot prevención ne, ár nt'ot'e, Ntheti jar 'naxtui ya nthe ne hingi discriminación, nts'o nt'ot'e pefi, acoso ne hostigamiento tso, nja'bunguu da uni 'nar pa pefi nthe ne ar nsu ja ya mfats'i pa 'behñä ne ya 'ñoho;

IV. Contribuir ne da uni ntsoni ja ya instrumentos ja ya ximhai, ximhai ne estatales, 'naxtui ya jä'i, ar nthe sustantiva ne ar erradicación ya violencias quehacer Ngu hada hogi ya tuhni cional, ne

V. Gi 'yot ar manual da njapu'befi ya lenguaje incluyente, hi'nä discriminatorio ne hingi sexista ke ar tsa da observar jar gatho ya tsükua emitidos ir nge ar poder nthoki Ts'ut'ubi.

NTHEGE NTHUTS'I SÉPTIMO **Komongu ar Prefectos**

Nä'ä komongu ar prefectos

Ar Nthuts'i 157. Komongu prefectos ge 'nar jar mfaxte ar Ts'ut'ubi da pets'i ya nt'ot'e jwati ar teni ja yá nsu ne ja ya instalaciones ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi jar. Da adscrito ya ar ar xeni administrativa da njäts'i jar Ts'ut'ubi ne contará ko ya jä'i da njäts'i ar xkagentho. Yá hingi ne ar mfats'i ar imarán jar ar nt'ot'e da mehni hmä ar Ts'ut'ubi.

HONTHO DÉCIMO 'NAHA **NSADI NTHOKI TS'UT**

NTHEGE NTHUTS'I NDU

Hmunts'i

Nt'ot'e

Ar Nthuts'i 158. Arnguu nsadi nthoki Ts'ut'ubi ge 'nar jar desconcentrado ar Ts'ut'ubi da pets'i ya nt'ot'e jar capacitación, formación, nu'bya ne profesionalización ja ya ne ya ntheti ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bunguu ár nthoni, preservación, transmisión ne difusión ar pädi je aquellos preceptos ne actuaciones da conforman ar estructura doctrinaria, teórica ne práctica ar función Ngu hada hogi ya tuhni cional.

Mfats'i arnguu nsadi nthoki Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 159. Arnguu nsadi nthoki Ts'ut'ubi da mets'i nuya ya mfats'i:

I. Da t'ot'e gotho tsükua específicos ar capacitación, formación, nu'bya ne profesionalización ja ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Da t'ot'e gotho tsükua capacitación ne formación xi hño ar tsa_ orientados ar ndäthot'i claustros docentes mfädi jar 'naxtuj 'ñuti Ts'ut'ubi;

III. Instrumentar nt'ot'e eficientes ne oportunos pa fortalecimiento da mats'i, selección, formación ne evaluación ar Carrera nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu_ komongu ya orientados da ampliación yá nt'ot'e hneise_ ir nge ya rangos ar especialización da hne 'ñuti Ts'ut'ubi;

IV. Da t'ot'e ya mecanismos da procuren ar fortalecimiento gotho tsükua nthoni tanto básica nu'u_ aplicada, procurando ár integración ko ar docencia, ar difusión ne ar extensión;

V. Da jar Ts'ut'ubi emisión ya nkohi, circulares ne 'ra ya he_mi da permita ár mäs xi hño 'befi amiento;

VI. Certificar ya tsükua s ga pädi s nä'ä mi generen, archiven wa pets'i jár ár resguardo, ne

VII. Da t'ot'e jar Hmunts'i ne ya operación jar Biblioteca ne made ungumfädi Documental.

Junta Nxoge Académica

Ar Nthuts'i 160. Ar Junta Nxoge Académica ge 'nar jar colegiado ja ya consultivo, da brinde ya apoyo ne ya asesamiento ja ya políticas nsadi arnguu nsadi nthoki Ts'ut'ubi da fije ar Ts'ut'ubi. Da formada ir nge ar 'bede ya jä'i da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi. Yá ar hmunts'i actuarán bí honorífica.

Ar Junta da encabezada ir nge ar ndä. Director Nxoge arnguu nsadi fungirá komongu Ndä Ts'ut'ubi técnico Nt'uti.

Ar hmunts'i ar Junta Nxoge Académica

Ar Nthuts'i 161. Tsa da mfxate jar junta ya ya ntsedi ja ya 'befi wa retiro ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bunguu ya jä'i reconocido ts'ut'ubi da desempeñen jar función pública, ja ar ámbito ga pädi wa jar 'muj civil.

Mfats'i ar Junta Nxoge Académica

Ar Nthuts'i 162. Ya mfats'i ar Junta:

I. Nthogi dige ya nt'ot'e ja ya ga pädi ne bí 'buhü consultados;

II. Orientar dige ya políticas formación ne capacitación nthoki Ts'ut'ubi;

III. Da cambios ne nyokwi ya nt'ot'e ne ya gotho tsükua estudio da apruebe ar Ts'ut'ubi;

IV. Mfxate ja ya eventos ne ya nt'ot'e klase ga pädi organizados ya skwela nthoki Ts'ut'ubi;

V. Opinar dige ya líneas ne ya 'yot'e ya nthoni made Gotho tsükua ra zo Judiciales, ne

VI. Da uni mfädi jar 'naxtuj nt'eje editorial.

Ha Nunar ndä xahnate wa director Nxoge arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 163. Arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi contará ko 'nar wa 'nar director Nxoge nt'ets'i ir nge ar Ts'ut'ubi, da reúna ar perfil ga pädi , técnico ne xi hño ar tsa da 'yot'e ar función.

Nt'ot'e, gotho tsükua estudio ne ya he'mi

Ar Nthuts'i 164. Ar Ts'ut'ubi uni majwäni ya nt'ot'e ne ya gotho tsükua estudio, emitirá jar nt'ot'e arnguuu nsadi ne uni majwäni ár manual Nxoge ar Hmunts'i.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO
Made Gotho tsükua ra zo Judiciales

Ya 'befi made Gotho tsükua ra zo

Ar Nthuts'i 165. Arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi contará ko 'nar made Gotho tsükua ra zo Judiciales, 'muj función ge ya nt'ot'e ja ya nthoni mahyoni pa ár nte ne mejoramiento ya mfats'i ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Director ya ar made Gotho tsükua ra zo

Ar Nthuts'i 166. Ar director ar made da nt'ets'i ir nge jar Ts'ut'ubi ne tsa da contar ko ar perfil ga pädi , técnico ne xi hño ar tsa da 'yot'e ar 'befi.

Ya 'befi made Gotho tsükua ra zo

Ar Nthuts'i 167. Ya 'befi ar made:

I. Ga ot'uje ya nsadi nthoni básica ne aplicada dige ar nt'ot'e Ngu hada hogi ya tuhni cional ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi nä'ä mä ya líneas ne ya mfeni da

apruebe ar Ts'ut'ubi;

II. Da hmä ne dictámenes dige ar mfeni relacionados ko ar función Ngu hada hogi ya tuhni cional;

III. Vincular ár nthoni nthoki Ts'ut'ubi ja ya áreas Ngu hada hogi ya tuhni cional ne administrativa ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

IV. Da programa editorial jar skwela nthoki Ts'ut'ubi, nuna da integra ir nge ya publicaciones nzäm'bu ne Nxoge contenido Maxte Ts'ut'ubi, tanto jar formato impreso komongu electrónico;

V. Difundir pädiije Maxte Ts'ut'ubi ir nge ya nt'ot'e académicas, ne

VI. Ñäni mpakuthuhu nkohi ar Hmunts'i ko ma 'ra Ntheti jar 'naxtuj nthoni.

Investigadoras ne investigadores ar made

Ar Nthuts'i 168. Ya ne ya investigadores ar made da ar goho xingu:

I. Pa completo: nu'u servidoras wa ntheti judiciales nu'u pets'i nuna nxadi ja ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

II. Visitantes: hoki yá 'behñä yá, perteneciendo ma institución, realicen 'nar estancia nthoni jarnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi, jar marco 'nar nkohi ga pädi ar Hmunts'i;

III. Invitadas wa invitados: hoki yá 'behñä yá Maxei 'nar carta-invitación pa nte 'nar 'befi nthoni ja ar director ar made, ne

IV. Ar excelencia: hoki yá 'behñä yá ar hñä distinguido nu'bu da hmihi yá 'befi komongu investigadores pa completo Nxoge 'ret'a ya jeya wa nä'ä, ar bí ininterrumpida.

Estructura ar made

Ar Nthuts'i 169. Ar estructura ar made regulará ir nge nä'ä mä jar nt'ot'e expedido ir nge ar Ts'ut'ubi, da tsa da nt'ent'i jar 'mui 'nar Ts'ut'ubi editorial ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, da presidido ir nge ár o ar director ar made ne contará ko 'nar wa 'nar Ndä Ts'ut'ubi técnico.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU

Biblioteca ne made ungumfädi Documental

Nä'ä ar Biblioteca ne made ungumfädi Documental

Ar Nthuts'i 170. Ge 'nar dependencia arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi encargada ar ofrecer ar hño nthoki bibliográfica, ar utilización bases electrónicas ya datos ne ya xeni hño nthoki ya redes ja ya Ximhai ungumfädi propiciando ar utilización sistemas electrónicos da faciliten ar contacto inmediato ne ya oportuno ja ya usuarios.

Ar Ts'ut'ubi emitirá ar nt'ot'e correspondiente.

HONTHO DÉCIMO SEGUNDO

CARRERA NTHOKI TS'UT'UBI

NTHEGE NTHUTS'I NDU Nt'ot'e Nxoge

Definición hontho Carrera

Ar Nthuts'i 171. Hontho Carrera ar ko ya institucionalizado da regula ar conjunto ya 'na'ño instituto relacionados ko da mats'i ja ya ne ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, nja'bu Komo ar ingreso ar hoki yá 'beññá yá aspiran da pertenecer ya nuna.

Finalidad hontho Carrera

Ar Nthuts'i 172. Ar hontho ar Carrera ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi da mets'i komongu finalidad contribuir fortalecimiento ar 'ñuti ne ar ntsuni ja ya ximhai, ir nge ar profesionalización ne ar evaluación ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, ko ya base jar criterios nt'ot'e ne confiables da garanticen ya mpädi más xi perfiles pa ntsoni ja yá 'befi.

Ndu'mi hontho Carrera

Ar Nthuts'i 173. Hontho Carrera ar regirá ir nge nuya ya ndu'mi:

I. Excelencia: ar 'ñuti ne ar ntsuni ja ya Ximhai adi da realicen ár 'befi jar dätä nu'bu da ' ne ño posibles, ja manera da resultados ar ar xkagentho ar traduzcan jar nt'uni más justas ne cercanas ya jä'i;

II. Objetividad: ya criterios pa ar ingreso ne mats'i ja ya ne ya ntheti da jar gotho ya ga pädi ne ga pädi s ya jä'i, ko ár 'muj da 'ñets'i ya mpädi más xi perfiles pa 'na'ño ya nt'ot'e ne ya puestos ar ar hontho carrera;

III. Humanismo: jar made funciónnguuu nsadi ar tsa ne da ne da kja ts'ut'ubi o ar jä'i ne ár nt'ot'e xi hño, nä'ä ya ntheti tsa nu'u hingi nthe 'befi ne o ár 'ñu humano, mostrando sensibilidad nu'bu ar 'ñu ne ya ndu ja ya justiciables, principalmente ja ya más vulnerables, ne

IV. Profesionalismo: ya ne ya ntheti ejercerán yá 'befi ética ne nt'emunsu ja ya mfats'i ar gatho ya jä'i, pa nä'ä da capacitar ar ne actualizar ar ar bí nzäm'bu en aras de xi hño 'nar 'ñuti ne ntsuni ja ya Ximhai nja Ts'ut'ubi, da permita la tsokwa xähmä legitimar jar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi hä jar hnini.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO

Áreas hontho Carrera

Áreas ar hontho

Ar Nthuts'i 174. Ar hontho Carrera mbo jar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi comprende ya áreas:

I. Ngu hada hogi ya tuhni ;

II. Archivística, ne

III. Logística ja yá nsu ne.

Ingreso ne mats'i

Ar Nthuts'i 175. Ar ingreso ne mats'i ya nt'ot'e da conforman ya 'na'ño áreas jar 'befi ar Carrera ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, bí realizarán ir nge hingi inducción, formación ne concursos oposición. 'Na interesado da cumpla ya he'mi ar nzohme hño, da inscribir ar ja ya exámenes ar selección ná'ä mi permitan ingresar ya hingi formación. Ár nthädi hä ja ya hingi inducción ne formación correspondiente da requisito indispensable pa da Mfaxe ja ya concursos oposición 'na categoría. Kadu ar nt'ot'e da Gi 'yot á ar nzohme correspondiente.

Exigencia legal

Ar Nthuts'i 176. Con miras a cubrir ya ndu jar 'befi, ar Ts'ut'ubi da otorgar ya nxadis jar nu'bya hingi habiendo cumplido ar nsadi ne concurso pa determinada categoría, cuenten ko ya aptitudes 'bui, ya da nthädi hä ár perentoria ja ya nsoni legales ne reglamentarias. Ár o ar ntheti conminado ár ntsoni tsa da inscribir ar obligatoriamente 'na jar nsadi ne 'ñuse ar ja ar concurso.

Nu'bu hingi nthädi hä ja ar concurso, ar servidor volverá da categoría ár originaria ko ar asignación nnguerial correspondiente. Excepcionalmente ar Ts'ut'ubi da da kja ar nt'ot'e ar inscribir bí ma 'nar 'ra'yo nsadi, hinda democión, tomando t'ot'e nuya ya criterios:

I. Ya resultados ya nzenwa födi;

II. Ya evaluaciones dige ár nt'ot'e;

III. Ya hingi nu'bya ne especialización acreditados Nxoge período ár nxadi, ne

IV. Ya njut'ies zeti nzäm'bu infrgi 'yot Dí mpefi jar hmunts'i wa ja ya comisión ja 'nar ilícito doloso.

Área Ngu hada hogi ya tuhni cional

Ar Nthuts'i 177. Área Ngu hada hogi ya tuhni cional hontho Carrera xi 'mui ir nge nuya ya nt'ot'e:

- Ya ntsedi wa Ya ntsedi arnguu;
- Ra ts'utia wa Akute Ar Primera hnini;
- Ra ts'utia wa Akute Control ne Ndänzaya ar Mahyoni;
- Ra ts'utia wa Akute Pefi;
- Ra ts'utia wa Akute ar nt'eni;
- Ra ts'utia wa Akute ar Control;
- Ra ts'utia wa Akute Cuantía menor;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi Instructor A;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi Mfaxte arnguu Proyectista;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi ar nkohi arnguu;
- Administradora wa Administrador;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi ya nkohi ar Ngu hada hogi ar Primera hnini;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi Instructor B;
- Secretaria wa Ndä Ts'ut'ubi Instructor C;
- Oficial mar dätä arnguu;
- Actuaría wa Actuario A;
- Actuaría wa Actuario B;
- Técnico nthoki Ts'ut'ubi, ne
- Oficial nthoki Ts'ut'ubi.

Área Archivística

Ar Nthuts'i 178. Área archivística hontho Carrera xi 'mui ir nge nuya ya nt'ot'e:

- Archivista Superior;
- Archivista Seccional;
- Archivista Inspector;
- Oficial ar xeni;
- Archivista A;
- Archivista B;
- Archivista C;
- Mfaxte Tsükua A;
- Mfaxte Tsükua B;
- Mfaxte Tsükua C, ne
- Ayudante Tsükua.

Área Logística ne ja

Ar Nthuts'i 179. Ar área logística ne ja ya 'befi Carrera xi 'mui ir nge nuya ya nt'ot'e:

- Prefecto mäs xinguu;
- Prefecto Komisaryo;
- Prefecto Inspector;
- Prefecto 'naha;
- Prefecto Segundo, ne
- Prefecto.

Ar Ts'ut'ubi emitirá ar nt'ot'e ar hontho ar Carrera ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi da da 'mui:

- I. Ya pa ne kja con gotho ja ya ;
- II. Ya he'mi específicos pa kadu 'nar categoría, ne
- III. Ya 'befi nu'u da corresponden ya categoría.

Factores pa da mats'i

Ar Nthuts'i 180. Da mats'i ja ya ne ya ntheti Ko a 'nar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional ar hará considerando ya méritos ga pädi s ne ga pädi de cada servidor xogi, además de considerar factores como la capacidad, honradez, eficiencia, preparación, probidad y antigüedad.

Hingi ne concursos oposición

Ar Nthuts'i 181. Pa ar ingreso ya hingi inducción ne ja ya concursos oposición, ar tsa da observar nä'ä da kuhu:

I. Ar periodicidad ya nzohme s dependerá ya ndu jar 'befi ne ar bojä aprobado. Ár emisión nthe jar Ts'ut'ubi;

II. El Ts'ut'ubi emitirá ya nzohme s ir 'met'o menu ko 'ret'a ya pa naturales anticipación. Tsa da publicadas ar nt'ungumfädi ar nthoki Ts'ut'ubi ne jar plataforma electrónica ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, ko ar Ndäsenä'ä bí acuerde alguna gi dets'e publicidad;

III. Jar nzohme ar tsa da especificar ar ya 'befi ts'u s bi nthe jar nsädi inducción ne da concurso pa oposición; ar categoría ne ar 'bede ya vacantes sujetas ma concurso; lugar, ar pa ne ar ora da ar llevarán da t'ot'e xi hño ya exámenes; nja'bu komongu ar plazo, lugar ne he'mi pa ar inscripción ne ar cupo máximo pa ar nsädi formación;

IV. Hontho hoki yá 'behñä yá xi aprobado jar nsädi inducción ko base ja ar nzohme correspondiente, tsa Mfaxte ja ar concurso oposición. Nuna jar nä'ä tsa ejercitar asta jar 'nar plazo máximo yoho ya jeya, contados a partir de ar he'mi ya resultados jar nsädi;

V. Ya ne ya aspirantes ne ya ganado concurso oposición gi kja ngathohu ke ar bí asigne 'nar taj ko ya base ja ya ndu jar 'befi ne condicionado ar asignación presupuestal correspondiente;

VI. En el caso ja da jin da kjaya aspirantes obtuviera calificación aprobatoria, ar declarará desierto ar concurso ne ar da thoki ma ga ot'uje 'na 'ra'yo;

VII. Ya modalidades jar nsädi ne concurso ja yá 'na'ño 'befi ts'u s tsa da presenciales, ir nge ya telepresencia wa mixtas. Nä'ä 'bet'o ar da jäts'i ja ar nzohme correspondiente;

VIII. Ya reactivos pa ya exámenes escritos da elaborados ir nge ar Coordinación Nxoge ar Evaluación. Tsa da mantenidos jar resguardo, asta ar ora ár nt'ot'e ar nt'ot'e nthogi. 'Na violación nuna ar precepto implicará ar nulidad ar nt'ot'e nthogi ne deslinde ya yá 'befi 'bui, ne

IX. Ya exámenes orales da realizarán ya kut'a sinodales designados ir nge jar Ts'ut'ubi atendiendo jar ár Ndäse criterio, nja'bu komongu yá méritos ga pädi ne ga

pädi s. Ya designaciones tsa da uni mfädi na mpakuthuu ja ya sustentantes ntsoni ja da manifiesten nu'bu nuna ar dängo 'nar impedimento wa probable 'bui ya hñäki ya 'befi. Este da caso ar ts'ut'ubi acordará nä'ä conducente.

Coordinación Nxoge Evaluación

Ar Nthuts'i 182. Ar Coordinación Nxoge ar Evaluación da Mfaxe ja yá 'bede ya ntheti da njäts'i hmä ar Ts'ut'ubi. Da adscrita bí ahte ar Ndänzaya. Ár función ir boni gi 'yoṭ criterios ne da t'uni ya procesos evaluación pa Nxoge ya ntheti. 'Nehe da responsable ar da yete ya reactivos ya exámenes ar escritos ne ar selección ya casos prácticos nu'bu nja'bu nä'ä t'ot'e ya nzohme s pa ya hingi ne concursos oposición.

HONTHO DÉCIMO HÑU YÁ 'BEFI, NTHONI NE NJUT'IES

NTHEGE NTHUTS'I NDU Hingi ya ra ts'uti ne ya Ts'ut'ubi ir nge pa imponer nt'ot'e disciplinarias ne yá recursos

Correctivos disciplinarios

Ar Nthuts'i 183. Ar titular ar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional wa ar ar xeni administrativa correspondiente tsa da t'uni correctivos disciplinarios, yá nt'ot'e consista jar da zeti ar teni ne ar hño 'befi amiento ar jar wa ar xeni ár 'befi, nja'bu Komo ntsoni diligente ja ya ya nt'ot'e ár jä'i.

Hingi ma ar disciplina

Ar Nthuts'i 184. Ya hingi ma ar disciplina ya nu'u conductas da, hinda constituir infrgi 'yoṭ Dí mpefi jar hmunts'i, alteran ntsoni ordinario ne regular ya 'befi jar 'befi ar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional wa ar xeni administrativa.

Facultad pa imponer correctivos disciplinarios

Ar Nthuts'i 185. Gi 'buhu facultados pa imponer correctivos disciplinarios:

I. Ár o ar ndä;

II. Ya wa ya ahte arnguu colegiada, Ndänzaya ar alzada,nguu da,nguu ya nt'ot'e ya jä'itho wanguu rats'e;

III. Ya wa ya jä'i pädi ar ngu hada hogi ;

IV. Ár o ar Ndä Ts'ut'ubi Nxoge nkohi;

V. Ya wa ya ra ts'uti;

VI. Ya wa ya titulares ja ya unidades Dí mpefi jar hmunts'i;

VII. Ya wa ya dāngañāes Nxoge, ne

VIII. Ya wa ya titulares ja ya unidades da njāts'i hmā ar ts'ut'ubi

Correctivos disciplinarios

Ar Nthuts'i 186. Ya ja gotho da nista tsa jar:

I. Extrañamiento;

II. Exhortación, ne

III. Nu'bu da 'yadi 'na jar 'mui Nxoge ar ntsuni pa ar gin da ma y gin da shifi hingi togi.

NTHEGE NTHUTS'I SEGUNDO

Yá 'befi

Yá 'befi graves

Ar Nthuts'i 187. Ár ntsoni ja ya ne ya ya ntsedi ja ya delitos, hingi ma wa omisiones graves da incurran Nxoge ar nt'ot'e ja yá 'befi, ar sustanciará hontho jar Legislatura, jar ngāts'i ar Ndāthot'i .

Ar 'befi administrativa

Ar Nthuts'i 188. Ya ne ya ntheti ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi da ndā administrativamente ja ya hingi ma cometan jar nt'ot'e yá cargos ne quedarán lei 'na ar nt'ot'e ne njut'ies da determina ar 'mui hmānda wa 'buhu nu'u da aplicables.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya ya ntsedi

Ar Nthuts'i 189. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i yá ya ntsedi ya gi 'yot wa omisiones nuya:

'Nehe incumplir ko ya prerrogativas ne ya njapi previstas ar xeni Nthuts'i 11 ar nuna hmānda, ya nuya:

I. Da 'yot'e njāts'i nt'uni wa gin da shifi ra zo wa notoriamente innecesarios ke hontho tiendan bí dilatar ar proceso;

II. Da ma t'ot'e vistas wa ja ya nt'a, 'bude ya plazos ntsoni ar hmānda;

III. Fant'i, pefimemente ja ya jā'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica, ne

IV. Fant'i, wa i ka na ma mui, wa bien da t'ot'e 'nar wa mās conductas ar 'mui, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nā'ā nt'ot'e, dige gi jā'i ár entorno ar pefi.

Ár 'befi ar ponente wa Nxoge

Ar Nthuts'i 190. Nu'bu nzām'bu xi mi cometiére ngetho ya ya ntsedi yanguus colegiadas wa Ndānzaya ar alzada hingi dicten yá nt'uni mbo jar ngāts'i legal, hontho da responsable ar ponente nu'bu hingi presentare oportunamente ar 'befi respectivo da t'ot'e ja ya ma 'ra ya ntsedi wa ya ntsedi ; ya hñu da ndā Hää, da ar porke bí presentado ar ponencia correspondiente, hingi concurrieren jar ntsambuhñä ngatho

ya ar negocio wa hingi emitieren ár nt'ets'i hinda t'öt'e justificada.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya ra ts'uti

Ar Nthuts'i 191. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya ra ts'uti, 'nehe ya u'di pa ya ya ntsedi , ya gi 'yot wa omisiones nuya:

I. Decretar providencias 'bui notoriamente improcedentes wa 'bu_de ya casos previstos ar hmända;

II. Mä hädemandas wa promociones xeni da hingi acrediten jár mfeni wa ya desechar jar nä'ä dá da nja acreditado legalmente;

III. Da hmä rebeldía jar nt'ot'e wa ga ya confesa da alguna ya xeni ma'bu_ne ya emplazamientos wa citaciones ya xi nu'u_xi hokya jar legal wa ko antelación ar ngäts'i previsto ar hmända;

IV. Decretar embargos wa ampliación xkagentho ma'bu_ne da reúnan ya he'mi ar hmända, wa negar ár reducción wa njuts'i nu'bu_da compruebe jar autos ar procedencia legal;

V. Dejar inconclusa ar Nt'uti ya procesos ár pädiije ;

VI. Jin da kja da hnu ar tsükua ya actuaciones yá mfats'i ne ya ya jä'i ot'e, ja ya casos da ordena ar hmända;

VII. Fant'i, pefimente ja ya jä'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica;

VIII. Fant'i, wa hostigar tsomente, wa bien da t'ot'e 'nar wa mäs conductas ar 'mui tso, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nä'ä nt'ot'e, dige gi jä'i ár entorno pefi;

IX. Hingi presidir ya ja ya nt'a, ya juntas peritos wa ma'ra nu'bu da ' ya da ar hmända njäts'i ár intervención, ne

X. Suspender, evadir wa dejar hinda efectos ar bí injustificada ar turno ya autos pa emitir sentencia definitiva wa interlocutoria salvo ja ya casos da expresamente ima ar hmända, wa da njapu'befi plazos extraordinarios pa ár emisión, nu'bu_hingi bí actualice ar supuesto da pa nuna ntsoni prevé ar hmända, bí evidencie ne bí motivo ar omisión, nu'bu_nzäm'bu_xi hñeti wa negligencia atribuible jar ar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya mfats'i

Ar Nthuts'i 192. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i yá mfats'i ya nkohi ya gi 'yot wa omisiones nuya:

I. Uni nu ya tsükua ne ya tsükua oficiales ne ya escritos ne ya promociones ya xeni, 'bu_de ar ngäts'i legal;

II. Da kja jar autos ya certificaciones procedan tsükua wa ja ya Ts'ut'ubi nthoki Ts'ut'ubi, hinda sujetar ar ja ya plazos u'dis ar hmända, wa Jin da kja da ja da ya;

III. Retardar ar entrega ya tsükuas da nt'uni mfädi ya jä'i wa ár nu'bu da 'ción, nu'bu ya actuaciones ár efectuar ar 'bu_de ar ngu hada hogi ;

IV. Jin da kja da uni nu ar Akute wa ar ndä ar arnguu wa Ndänzaya da corresponda, ja ya hingi ma wa omisiones da observen ya ntheti subalternos oficina;

V. Negar bí ma ga ot'uje ya gi mö procedan legalmente, nu'bu ya xeni concurran ja ar Ndänzaya wa ngu hada hogi ;

VI. Da nu ar da mostrar yá tsükuas ya xeni nu'bu dí soliciten wa nu'bu ar da un ar nkohi ;

VII. Fant'i, pefimente ja ya jä'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica;

VIII. Fant'i, wa hostigar tsomente, wa bien da t'ot'e 'nar wa más conductas ar 'mui tso, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nä'ä nt'ot'e, dige gi jä'i ár entorno pefi, ne

IX. Hingi tsoni ko yá ngäts'i u'dis ya gotho tsükua legales.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya jä'i ot'e

Ar Nthuts'i 193. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i yá ya jä'i ot'e ya gi 'yot wa omisiones nuya:

I. Uni preferencia da alguno ya litigantes, ja ya práctica ya nu'bu da ';

II. Ga ot'uje

emplazamientos ya cédula wa, jar lugar distinto ar ar u'di jar autos, ne hinda cerciorar ar nge nä'ä ar pets'i ár dra bui ho bí ar nu'bu da ' ;

III. Da t'ot'e embargos, aseguramientos, retención bienes wa lanzamientos ya jä'i físicas wa morales ne ya nt'uni jar auto respectivo wa nu'bu ja ar ora ar nu'bu da ' wa 'betho bí retirar ar ntheti nthoki Ts'ut'ubi, ar bí demuestre da esos bienes ya ajenos;

IV. Dejar da ko yá nt'ot'e ya gi mö thuhuse físicas wa ya electrónicas, wa Jin da kja ar ya mfaxte ya nu'bu da ' encomendadas, nu'bu éstas ár efectuar ar 'bu_de ar Ndänzaya wa ngu hada hogi wa bí electrónica;

V. Retardar indebidamente ya gi mö, emplazamientos, embargos wa nu'bu da ' 'na nsadi bí fueren encomendadas;

VI. Fant'i, pefimente ja ya jä'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica;

VII. Fant'i, wa hostigar tsomente, wa bien da t'ot'e 'nar wa mäs conductas ar 'mui tso, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nä'ä nt'ot'e, dige gi jä'i ár entorno pefi, ne

VIII. Hingi tsoni ko yá ngäts'i u'dis ya gotho tsükua legales.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i mediadores, conciliadores ne facilitadores

Ar Nthuts'i 194. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ya mediadores, ya conciliadores ne ya facilitadores ya nuya:

I. Revelar ya mfädi, datos, comentarios, ya hmä, conversaciones ne ya nkohi ja ya xeni da pets'i ya pädije con motivo de nt'ot'e nthe wa ntsambuhñä ja intervengan;

II. Violar ya ndui ar imparcialidad, neutralidad, confidencialidad ne nt'emunsu ja ya nt'ot'e ja ya nt'ot'e ya da intervengan;

III. Japi ko ya descortesía ja ya ne ya litigantes, ya jä'i da ya jä'i ar patronos ne ar xogi;

IV. Hingi concurrir ja ya ora reglamentarias ja yá 'befi ne hingi da wat'i puntualmente t'ot'e ceremonias wa xi oficiales ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi wa hingi capacitación, congresos, nt'uni mfädi wa 'yot'e ya Hmunts'i 'befi;

V. Incumplir ya instrucciones ja yá superiores jerárquicos relacionadas ko ya 'befi made nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai Restaurativa;

VI. Fant'i, pefimente ja ya jä'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica;

VII. Fant'i, wa hostigar tsomente, wa bien da t'ot'e 'nar wa mäs conductas ar 'mui tso, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nä'ä nt'ot'e, dige gi jä'i ár entorno pefi, ne

VIII. Incumplir ko ya njapi hñehe ár 'befi.

Hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ma 'ra ya ntheti

Ar Nthuts'i 195. Ya hingi ma Dí mpefi jar hmunts'i ja ya ne ya 'ra ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, ya gi 'yot' wa omisiones nuya:

I. Japi ko ya descortesía ja ya ne ya litigantes, ya jä'i da ya jä'i ar patronos ne ar xogi;

II. Despachar tardíamente ya tsükuas; retardar ya nu'bu da ' ar mi encomienden wa negar ar da mfaxte ya;

III. Retardar turno ya promociones ya ra ts'uti 'bui;

IV. Hingi concurrir ja ya ora reglamentarias ja yá 'befi, ne hingi da wat'i puntualmente t'ot'e ceremonias wa xi oficiales ar poder nthoki Ts'ut'ubi wa hingi capacitación wa 'yot'e ya Hmunts'i 'befi;

V. Hingi mostrar yá tsükuas ya xeni, wa 'na ya jä'i autorizadas nu'bu bí soliciten, komongu ya encargados gi japi;

VI. Fant'i, pefimente ja ya jä'i ár entorno, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica;

VII. Fant'i, wa hostigar tsomente, wa bien da t'ot'e 'nar wa más conductas ar 'mui tso, poniendo ar ar ár 'bets'i jerárquica wa, anke hingi exista nä'ä nt'ot'e, dige gi jä'i ár entorno pefi, ne

VIII. Incumplir ya instrucciones yá superiores ya jerárquicos.

NTHEGE NTHUTS'I HÑU **Nthoni dige ya 'befi administrativa**

Nt'ot'e 'befi administrativa

Ar Nthuts'i 196. Ar nt'ot'e 'befi administrativa kontra ya ntheti ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi tsa da du'mi ar:

I. Ya denuncia, ne ár nt'ot'e ar ratificará, dá nuna tsa da constar jar formato físico wa ya electrónico, jar protesta mä majwäni ne 'buj suscrita ir nge ar jä'i denunciante, ko indicación ár domicilio wa jar 'mui correo electrónico da u'di pa da notificado.

Ya xeni jar nt'ot'e pets'i yá legitimación pa da denuncias.

Denuncia presentada formato electrónico tsa ga ot'uje bí a través de ar portal nä'ä da nuna ntsoni habilite jar Ts'ut'ubi ne tsa da contener ar mpakuthuhu electrónica ar denunciante.

Nu'bu 'bedi alguno ya he'mi bí thogi, ar denuncia da desechada.

Ya denuncias anónimas hontho da tramitadas nu'bu 'yo. Jar nt'ot'e contrario, da desechadas;

II. Ya tsükua circunstanciada con motivo de ya nzenwa practicadas yanguus, ya Ts'ut'ubi ir nge ne ra ts'uti wa ja ya hechos da desprendan ar nt'ot'e función ya ne ya ntheti judiciales.

Ya denuncias ar formulen ne ya ya tsükuas circunstanciadas ya hechos da desprendan ar nt'ot'e función ya ne ya ntheti, da 'buj xi apoyadas jar wa ya xeni probatorios suficientes pa da t'ot'e ar 'mui ar ar infracción ne da probable ár ntsoni ár wa ar ntheti denunciado, ne

III. Ar tsükua, con motivo de ya hechos desprendan ja ya nzenwa födi, revisión wa

auditorías practicadas.

NTHEGE NTHUTS'I 'RE
Facultad njut'iadora ar Ts'ut'ubi

Njut'ies ya hingi ma

Ar Nthuts'i 197. Ar Ts'ut'ubi da facultado pa imponer nuya ya njut'ies:

- a) Apercibimiento;
- b) Amonestación;
- c) Sanción bojä ar hñu ya quinientas bes ár hmädi diario ar xeni ya Medida ne ya u'bya;
- d) Suspensión ar ar 'befi asta ir nge 'nar zänä hinda goce sueldo;
- e) Destitución ar 'befi, ne
- f) inhabilitación.

Nu'bu 'nehe ya hingi ma ya ne ya ntheti xi incurrido jar hechos ne tsa da da constitutivos ar delito, ar pondrán jar pädiye ar Ministerio Xogi pa ya efectos legales nge.

Individualización ar sanción

Ar Nthuts'i 198. Pa ar nt'ot'e ja ya njut'ies ar da hñuts'i wa ja ar gravedad nzäm'bu_xi cometida, ar incidencia wa reincidencia Nt'uti ne conducta 'be't'o ar servidor xogi.

HONTHO DÉCIMO 'RET'A MA KU
REGLAMENTACIÓN NE INTERPRÉTACIÓN AR HMÄNDA

Glosario ar ngäts'i

Ar Nthuts'i 199. Pa efectos nuna ar hmända ar entenderá:

- I. Tsükua Nxoge: El Tsükua Nxoge ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;
- II. Made Estatal nthe: made Estatal nthe, ntsambuhñä ne ya Ximhai Restaurativa;
- III. Código Nacional: Ar Código Nacional nt'ot'e Penales;
- IV. Código ya nt'ot'e Civiles: El Código nt'ot'e Civiles ar ar Dähnini ar M'onda;
- V. Código Penal: El Código Penal ar ar Dähnini ar M'onda;
- VI. Ts'ut'ubi: Ar Ts'ut'ubi ja ar Ngu hada hogi ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda;
- VII. Ndäthot'i : Ar Ndäthot'i nt'eje ar ar dätä Manse ne Soberano ar M'onda;

VIII. Nt'uti nthoki Ts'ut'ubi: Arnguuu nsadi nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda;

IX. Ts'oe Mfaxe: El ts'oe Mfaxe pa ár ntsuni ya Ximhai;

X. Función nthoki Ts'ut'ubi: nt'ot'e 'befi ne ar mfats'i, da realice ya jä'i ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, tanto jar ámbito Ngu hada hogi ya tuhni cional komongu;

XI. Función Ngu hada hogi ya tuhni cional: nt'ot'e ya mfats'i conferidas ir nge ya nt'ot'e legales respecto de 'ñuti Ts'ut'ubi;

XII. Junta plenaria ya ntsedi ne ya ntsedi : cualquiera ya hñu 'yot'e ya hmunts'i ya ya ntsedi ne ya ya ntsedi da, divididos ya 'naxtuji ja yá 'mui, da reúnen jar kadu 'na ya goho regiones;

XIII. Ngu hada hogi corporativo: ar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional da ya ntheti judiciales prestan yá 'befi indistintamente da 'yot'e ya ngu hada hogi res nä'ä bí componen;

XIV. Ra ts'utia wa Akute: ar titular wa titular 'nar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional ndui ya hnini, cuantía meti wa Ndänzaya pefi;

XV. Ngu hada hogi ra wa Ngu hada hogi r: ar jä'i realice función Ngu hada hogi ya tuhni cional ko ar Ndäse ár género;

XVI. Legislatura: Cámara diputados ar ar Dähnini ar M'onda;

XVII. Hmända: Jar Hmända Orgánica ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda;

XVIII. Ya ntsedi wa Ya ntsedi : Ya ntsedi wa Ya ntsedi kut'inguu ne ar Tsoni yá ar ar Ndänzaya;

XIX. Ya ntsedi wa Ya ntsedi semanero: jar Ya ntsedi wa ar Ya ntsedi nä'ä da t'ot'e turno semanal, encarga ar acordar ar recepción ja ya promociones ligan ar jar Ngu hada hogi ya tuhni cional colegiado nä'ä o adscrito;

Veinte. Hmunts'i Ngu hada hogi ya tuhni cionales: ya Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni cionales ho bí ventilan ya juicios wa procesos, presididos ja 'nar Akute wa ya ntsedi nä'ä da Hogem'bu, jar ndui wa ñoho hnini;

XXI. Ntheti wa ntheti judiciales: 'na jä'i pets'i 'nar nthe pefi ko ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi;

XXII. Tsoni yá: Máxima Ts'ut'ubi Ngu hada hogi ya tuhni ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi integrado ya titular ar Ahte ar jar Ndänzaya ne yá ya ntsedi ja ya 'befi;

XXIII. Tsoni yá ar Ts'ut'ubi: Máxima Ts'ut'ubi administrativa ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi Mfaxte ja ná'á presida ar Ndänzaya, nja'bu komongu ya já'i pádi Ngu hada hogi ja ya 'befi;

XXIV. Poder nthoki Ts'ut'ubi: Ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda;

XXV. Ndä: Ná'á presida ya ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, da 'yot'e ar mengu ar Ndänzaya mäs xinguu ar Ts'ut'ubi ne ar Ts'ut'ubi;

XXVI. Titular ar Ejecutivo: ar o ar Gobernador da ja ar Dähnini ar M'onda, ne

XXVII. Ndänzaya: El Ndänzaya mäs xinguu ya Ts'ut'ubi ja ar Dähnini ar M'onda.

Facultad reglamentaria ar Ts'ut'ubi

Ar Nthuts'i 200. Ar Ts'ut'ubi da proveer bí exya tsükua ar observancia ar 'mui ar hmända a través de ar emisión ya gotho tsükua, manuales, nt'uni, ya nkohi wa xi bojä ar Hmunts'i Nxoge ná'á mäs mahyoni pa ntsoni Nt'uti, da 'ñent'i jar facultad pa da t'ot'e he'mi, ar ngäts'i ne ya nkohi da garanticen ar Ndäse jar Hmunts'i, estructura, operación ne disciplina ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi.

Ar interpretación ar 'mui hmända dige ar nt'ot'e reglamentaria ne ya nt'ot'e administrativa, 'yot'e propio ar Ts'ut'ubi ne ar Tsoni yá, ná'á mä yá mfats'i.

NTHOGI

'NAHA. Ar 'mui Decreto njapu'befi xta ar pa da kuhu ár he'mi ar he'mi mpa'bu_xidi mfädi "Gaceta ar el Ts'ut'ubi".

MFETSÍ. Ar abroga ar Hmända Orgánica ar ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda, expedida ir nge ya Decreto 'bede 95 jar ar he'mi mpa'bu_xidi mfädi "Gaceta ar el Ts'ut'ubi" ar 8 ar Septiembre 1995.

HÑU. Ya instancias competentes ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda ar tsa ga ot'uje ya adecuaciones normativas, orgánicas ne Dí mpefi jar hmunts'i conducentes, pa ar observancia ná'á establecido jar 'mui ar Decreto.

'RET'A MA KU. Ar tsoni yá da játs'i, ir nge ya nkohi Nxoge, culminación ár ñoho mpädi ne inicio tercera ár mpädi arngu hada hogi ya tuhni ja ya Ts'ut'ubi ja ar Ndänzaya mäs xinguu ya Ts'ut'ubi ja ar hnini, ko ya criterios integren a partir de entrada njapu'befi ar presente Hmända. Ya tesis ar hubieran emitido ko anterioridad entrada njapu'befi ar 'mui Decreto mangi kja ár formato. Ya jurisprudencias ar hubieran emitido 'bu_'betho ar entrada njapu'befi ar 'mui Decreto mangi kja ár obligatoriedad en tanto hingi 'buhü interrumpidas. Ya tesis aisladas ne ar hubieran emitido anterioridad entrada njapu'befi ar 'ra'yo jeya ko integracióngu hada hogi ya tuhni ko ya precedentes mangi kja Nunü_'mui. Únicamente ya sentencias emitan ko posterioridad entrada njapu'befi ar 'mui Decreto tsa constituirngu hada hogi ya tuhni ya 'met'o.

KUT'A. A partir de entrada njapu'befi ar 'mui Hmända, hoki yá 'behñä yá desempeñen komongu ar mediadores, conciliadores wa facilitadores, tsa da t'uni ar ma 'nar proceso Ntheti xi hño jar ngäts'i jar xeni Nthuts'i 77. ar presente ar ntsoni ná'á bí bí otorgue 'nar nxadi ya hñu ya jeya.

SEXTO. Aquellos nt'ot'e ar 'naxtuj penal pa mahä'mu, nä'ä da encuentren radicados hontho Ts'ut'ubi ir nge ya alzada, 'betho ar entrada njapu'befi nuna Hmända, da tramitados asta ár Nxoge njäts'i nu'bu hontho Ndänzaya ar pädije .

SÉPTIMO. Ar mfeni propuesta contemplaba creación 'narnguu ya nt'ot'e ya jä'itho; wat'i, bí advirtió ar omisión ar nts'ohni hño nthoki 'nar füti. Ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi ar ar Dähnini ar M'onda tsa da 'ñuseh hontho nuna 'muj 'nar mfeni complementaria pa reformar nuna Hmända, 'nar pa realizada ar hño nthoki ja ya hnini ndui jar dätä hnini M'onda.

OCTAVO. Ar nda pwede nda nthoki Ts'ut'ubi, jar proceso hño nthoki da ja ya hnini ndui, incorporará pa hmä ar gotho. Nä'ä 'bet'o tsa ga ot'uje ar tomando komongu base 'nar análisis viabilidad presupuestal.

Nä'ä da mets'i ya Ahte r ar jar dätä hnini, ot'e ke ar da kja.

Mä ya xki ja ar Nguu ar ar nda pwede nda Legislativo, jar Dähnini, jar dätä hnini M'onda, ma 'ret'a ma hñu ya pa ar zänä ar septiembre ar jeya yoho 'ret'anthebe.